

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

Müzik Eğitimi Bilim Dalı

**KURULUŞUNDAN GÜNÜMÜZE GÜZEL SANATLAR LİSELERİ
BAŞLANGIÇ DÜZEYİ KEMAN EĞİTİMİ DERS KİTAPLARININ
İNCELENMESİ**

Baran GÜLÜM

Danışman

Prof. Dr. Damla BULUT

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Temmuz, 2019

TELİF HAKKI

2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu Ek Madde 40 hükümleri çerçevesinde (Ek:22/2/2018-7100/10 md.) “*Lisansüstü tezler yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından gizlilik kararı alınmadıkça, bilime katkı sağlamak amacıyla Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi tarafından elektronik ortamda erişime açılır.*”

Araştırmacılar tezlerin tamamı veya bir bölümünü yazarın izni olmadan ticari veya mali kazanç amaçlı kullanamaz, yayınlamayaz, dağıtamaz ve kopyalayamaz. Ulusal Tez Merkezi Web Sayfasını kullanan araştırmacılar, tezlerden bilimsel etik ve atıf kuralları çerçevesinde yararlanırlar.

YAZARIN

Adı : Baran

Soyadı : GÜLÜM

Bölümü : Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı - Müzik Eğitimi Bilim Dalı

İmza :

Teslim Tarihi : 12.07.2019

TEZİN

Türkçe Adı : Kuruluşundan Günümüze Güzel Sanatlar Liseleri Başlangıç Düzeyi Keman Eğitimi Ders Kitaplarının İncelenmesi

İngilizce Adı : The Analysis of Violin Education Textbooks in Fine Arts High Schools Beginner Level Since Their Establishment

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Baran GÜLÜM

İmza:

KABUL VE ONAY

Baran GÜLÜM tarafından hazırlanan “**Kuruluşundan Günümüze Güzel Sanatlar Liseleri Başlangıç Düzeyi Keman Eğitimi Ders Kitaplarının İncelenmesi**” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Ondokuz Mayıs Üniversitesi **Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalı**’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Damla BULUT

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Başkan: Prof. Dr. Damla BULUT

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Erdem ÇAĞLAR

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Serkan ÖZAY

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Niğde Ömer Halisdemir

Üniversitesi

Bu tezin **Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalı**’nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Tarihi: __/__/__

Prof. Dr. Ali ERASLAN

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

(İmza ve Mühür)

"Canım Aileme"

TEŞEKKÜRLER

Tezimin her aşamasında bana yol göstererek yeni bakış açıları kazandıran, değerli danışman hocam Prof. Dr. Damla BULUT'a; bilgi ve birikimlerini her zaman benimle paylaşan değerli hocam Doç. Dr. Ferit BULUT'a; araştırmamda bilgisinden yararlandığım değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Erdem ÇAĞLAR'a; yeni başladığım mesleki yaşamıma alışmamı sağlayan Arş. Gör. Beril TEKELİ'ye ve Arş. Gör. Emin Ersöz YİĞİT'e; kendime her zaman örnek aldığım, akademik hayata atılmamda büyük katkısı olan ve bu araştırma sürecinde de görüşlerinden faydalandığım ağabeyim Arş. Gör. Dr. Ozan GÜLÜM'e; her daim yanımda olan ilk öğretmenlerim babam Şahin GÜLÜM'e ve annem Hayriye GÜLÜM'e sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

KURULUŞUNDAN GÜNÜMÜZE GÜZEL SANATLAR LİSELERİ BAŞLANGIÇ DÜZEYİ KEMAN EĞİTİMİ DERS KİTAPLARININ İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Baran GÜLÜM

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Temmuz, 2019

ÖZ

Araştırmanın amacı, kuruluşundan günümüze Güzel Sanatlar Liseleri (GSL) başlangıç düzeyi keman eğitimi için hazırlanmış olan ders kitaplarının incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda söz konusu kitapların eğitsel tasarım boyutu kapsamında yer alan muhteva (içerik) ögesi karşılaştırmalı olarak ele alınmış ve bu ögeye ilişkin olarak ilgili kitaplarda yer alan içeriklerin organizasyonu, içeriklerdeki metinlerin ele alınmış biçimleri ve bu metinlere ilişkin kullanılan görsellerin mevcut durumu tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın evrenini kuruluşundan günümüze GSL’de uygulanan keman ders kitapları, örneklemini ise kuruluşundan günümüze GSL’de uygulanan başlangıç düzeyi keman eğitimi ders kitaplarının eğitsel tasarım boyutunun içerik ögesi oluşturmaktadır. Araştırma betimsel nitelikli olup, araştırmanın yürütülmesinde nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi modeli kullanılmıştır. Araştırmada incelenen keman eğitimi ders kitaplarının içerik organizasyonu bakımından ait oldukları keman öğretim programları doğrultusunda farklılık gösterdiği, incelenen kitaplardan “Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri için Keman Ders Kitabı Lise I” adlı kitapta ve “Ortaöğretim Güzel Sanatlar Lisesi Çalgı Eğitimi Keman Ders Kitabı 9” adlı kitapta ünite temelli, “Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri Türk ve Batı Müziği Çalgıları Keman Ders Kitabı 9. Sınıf” adlı kitapta ise öğrenme alanı temelli yaklaşımın esas alındığı; kitaplarda sağ ve sol el teknikleri ile

VII

ilgili konularda sunulan metinlerin incelenen üç kitapta da bilgi verici metinler olduğu; bu metinlerin en kapsamlı şekilde “Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri için Keman Ders Kitabı Lise I” adlı kitapta, sonrasında “Ortaöğretim Güzel Sanatlar Lisesi Çalgı Eğitimi Keman Ders Kitabı 9” adlı kitapta sunulduğu; “Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri Türk ve Batı Müziği Çalgıları Keman Ders Kitabı 9. Sınıf” adlı kitapta ise diğer iki kitaba göre metinlerin daha dar kapsamda yer verildiği veya hiç ele alınmadığı; incelenen ders kitaplarında metinlerle alakalı kullanılan görsellerin en çok “Ortaöğretim Güzel Sanatlar Lisesi Çalgı Eğitimi Keman Ders Kitabı 9” adlı kitapta, sonrasında “Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri için Keman Ders Kitabı Lise I” adlı kitapta kullanıldığı, “Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri Türk ve Batı Müziği Çalgıları Keman Ders Kitabı 9. Sınıf” adlı kitapta ise diğer iki kitaba göre daha az görsel öğenin kullanıldığı bunun yanında tüm kitaplarda metinlere ilişkin kullanılan görsellerin açıklayıcı resim türünde olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler : Keman, keman eğitimi, güzel sanatlar lisesi, ders kitabı

Sayfa Sayısı : 113

Danışman : Prof. Dr. Damla BULUT

THE ANALYSIS OF VIOLIN EDUCATION TEXTBOOKS IN FINE ARTS HIGH SCHOOLS BEGINNER LEVEL SINCE THEIR ESTABLISHMENT

MS Thesis

Baran GÜLÜM

ONDOKUZ MAYIS UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

July, 2019

ABSTRACT

The aim of the research is to examine the beginner level textbooks prepared for violin education in Fine Arts High Schools since its foundation. For this purpose, the content element within the scope of educational design dimension of these books have been discussed comparatively and the organization of the contents in the related books, the way in which the texts are approached and current situation of the visuals used related to the texts are tried to be determined. The universe of the research consists of violin textbooks applied in Fine Arts High Schools since its establishment, and the sample is the beginning level violin education textbooks applied in Fine Arts High Schools since its establishment. The research is descriptive and content analysis model, one of the qualitative research methods, was used in the conduct of the research. In this study, it was observed that in terms of content organization, the violin education textbooks examined in the research differ according to the violin teaching programs they belong to. The book is based on the unit, “Fine Arts and Sports High Schools Turkish and Western Music Instruments Violin Textbook 9th Grade Book” is based on the learning area-based approach; that the text presented in the books on subjects related to right and left hand techniques are informative texts in all three books examined; these texts were presented in the book “Violin Textbook for Anatolian Fine Arts High School I” in the most comprehensive way, and then in the book “Violin Textbook for the Secondary Education Fine Arts High School Instrument Book 9”, “Fine Arts and Sports High Schools Turkish and Western Musical Instruments Violin Textbook 9th Grade Book” in the text of the other two books in the narrower scope of the text or is not addressed at all; In the textbooks examined, the images used in the text were mostly used in “the Secondary Education Fine Arts High School Instrument Education Violin Textbook 9, and then Violin Textbook for Anatolian Fine Arts High School I” was

used. In “Western Music Instrument Violin Textbook, 9th Grade” Visual, less visual elements were used than the other two books.

Key Words : Violin, violin education, fine arts high school, textbook

Number of Pages : 113

Advisor : Prof. Dr. Damla BULUT

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI.....	II
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	III
KABUL VE ONAY	IV
TEŞEKKÜRLER	VI
ÖZ.....	VII
ABSTRACT.....	IX
İÇİNDEKİLER	XI
TABLolar LİSTESİ.....	XIV
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
I. GİRİŞ.....	1
1.1 Problem Durumu	1
1.1.1 Problem Cümlesi.....	3
1.1.2 Alt Problemler	3
1.2 Araştırmanın Amacı	3
1.3 Araştırmanın Önemi.....	4
1.4 Sayıtlar	4
1.5 Sınırlılıklar	5
1.6 İlgili Yayın ve Araştırmalar	5
İKİNCİ BÖLÜM	10
II. KURAMSAL ÇERÇEVE	10
2.1 Çalgı Eğitimi	10
2.2 Keman Eğitimi.....	11
2.3 Güzel Sanatlar Liseleri	12
2.4 Güzel Sanatlar Liselerinde Keman Eğitimi	13
2.5 Eğitim Öğretimde Ders Kitabı	17
2.5.1 Ders Kitaplarının Nitelikleri.....	17
2.5.2 Ders Kitaplarının Hazırlanması ve İncelenmesi.....	19
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	21
III. YÖNTEM	21
3.1 Araştırmanın Modeli.....	21
3.2 Evren ve Örneklem	21
3.3 Veri Toplama Araçları.....	22
3.4 Verilerin Analizi	23
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	24
IV. BULGULAR	24

4.1 Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular	24
4.1.1 Keman Çalmanın Temelleri Kategorisine İlişkin Bulgular	30
4.1.2 Kemanda Konumlar Kategorisine İlişkin Bulgular	32
4.1.3 Kemanda Temel Yay Teknikleri Kategorisine İlişkin Bulgular	33
4.1.4 Diziler, Etütler, Eserler Kategorisine İlişkin Bulgular	34
4.1.5 Dağarcık Geliştirme Kategorisine İlişkin Bulgular	35
4.2 İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar	36
4.2.1 Yay Tutuş Kategorisine İlişkin Bulgular	37
4.2.2 Sağ Elin Yayda ve Yayın Teller Üzerindeki Konumu ve Durumu Kategorisine İlişkin Bulgular	39
4.2.3 Yayın Teller Üzerinde Kullanımı Kategorisine İlişkin Bulgular ...	41
4.2.4 Yayı Tele Sürtüş ve Kemandan Ses Üretim Kategorisine İlişkin Bulgular	43
4.2.5 Keman Çalmada Yayın Bölünümü ve Yay Şekilleri Kategorisine İlişkin Bulgular	46
4.2.6 Keman Çalmada Temel Yay Teknikleri Kategorisine İlişkin Bulgular	49
4.2.7 Legato Tekniği Kategorisine İlişkin Bulgular	51
4.2.8 Detaşe Tekniği Kategorisine İlişkin Bulgular	53
4.2.9 Sol Elin Keman Sapında ve Tuşe Üzerindeki Konumu ve Durumu Kategorisine İlişkin Bulgular	56
4.2.10 Kemanda Birinci Konum Kategorisine İlişkin Bulgular	58
4.2.11 Birinci Konumda Parmak Durumları Kategorisine İlişkin Bulgular	62
4.2.12 Keman Çalmada Sağ ve Sol Elin Eş Güdümü Kategorisine İlişkin Bulgular	66
4.3 Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	66
4.3.1 Yay Tutuşuna Hazırlık	67
4.3.2 Yay Tutuşu	68
4.3.3 Yayın Teldeki Konumu	71
4.3.4 Yayın Teller Üzerinde Kullanımı ve Kemandan Ses Üretim	73
4.3.5 Yayın Bölümleri ve Yay Şekilleri	76
4.3.6 Legato ve Detaşe Çalma Tekniği	77
4.3.7 Sol Elin Tuşe Üzerindeki Konumu	79
4.3.8 Kemanda 1. Konum	81
BEŞİNCİ BÖLÜM	86
V. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	86
5.1 Sonuç ve Tartışma	86

5.1.1 Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar ve Tartışma	86
5.1.2 İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma.....	87
5.1.3 Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar ve Tartışma.....	90
5.2 Öneriler	92
KAYNAKÇA	94

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Örneklemedeki Ders Kitaplarının Künye Bilgileri	22
Tablo 2: Örneklemedeki Ders Kitaplarının İçerik Organizasyonu Bakımından Düzenleri	25
Tablo 3: Örneklemedeki Ders Kitaplarında Yay Tutuş Kategorisine İlişkin Metinler ve Sunulduğu Bölümler	37
Tablo 4: Örneklemedeki Ders Kitaplarında Sağ Elin Yayda ve Yayın Teller Üzerindeki Konumu ve Durumu Kategorisine İlişkin Metinler ve Sunulduğu Bölümler.....	39
Tablo 5: Örneklemedeki Ders Kitaplarında Yayın Teller Üzerinde Kullanımı Kategorisine İlişkin Metinler ve Sunulduğu Bölümler.....	41
Tablo 6: Örneklemedeki Ders Kitaplarında Yayın Tele Sürtüş ve Kemandan Ses Üretiş Kategorisine İlişkin Metinler ve Sunulduğu Bölümler.....	43
Tablo 7: Örneklemedeki Ders Kitaplarında Keman Çalmada Yayın Bölünümü ve Yay Şekilleri Kategorisine İlişkin Metinler ve Sunulduğu Bölümler	46
Tablo 8: Örneklemedeki Ders Kitaplarında Keman Çalmada Temel Yay Teknikleri Kategorisine İlişkin Metinler ve Sunulduğu Bölümler.....	49
Tablo 9: Örneklemedeki Ders Kitaplarında Legato Tekniği Kategorisine İlişkin Metinler ve Sunulduğu Bölümler	51
Tablo 10: Örneklemedeki Ders Kitaplarında Detaçe Tekniği Kategorisine İlişkin Metinler ve Sunulduğu Bölümler	53
Tablo 11: Örneklemedeki Ders Kitaplarında Sol Elin Keman Sapında ve Tuşe Üzerindeki Konumu ve Durumu Kategorisine İlişkin Metinler ve Sunulduğu Bölümler.....	56
Tablo 12: Örneklemedeki Ders Kitaplarında Kemanda Birinci Konum Kategorisine İlişkin Metinler ve Sunulduğu Bölümler.....	58
Tablo 13: Örneklemedeki Ders Kitaplarında Birinci Konumda Parmak Durumları Kategorisine İlişkin Metinler ve Sunulduğu Bölümler.....	62
Tablo 14: Örneklemedeki Ders Kitaplarında Keman Çalmada Sağ ve Sol Elin Eş Güdümü Kategorisine İlişkin Metinler ve Sunulduğu Bölümler	66
Tablo 15: Örneklemedeki Ders Kitaplarında Bulunan Görsel Sayıları	84

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1:	1. Kitapta Yay Tutuş Hazırlığına İlişkin Kullanılan Görseller.....	67
Şekil 2:	3. Kitapta Yay Tutuş Hazırlığına İlişkin Kullanılan Görseller.....	68
Şekil 3:	1. Kitapta Yay Tutuşuna İlişkin Kullanılan Görseller.	69
Şekil 4:	2. Kitapta Yay Tutuşuna İlişkin Kullanılan Görseller.....	70
Şekil 5:	3. Kitapta Yay Tutuşuna İlişkin Kullanılan Görseller.....	71
Şekil 6:	1. Kitapta Yayın Teldeki Konumuna İlişkin Kullanılan Görseller.....	72
Şekil 7:	2. Kitapta Yayın Teldeki Konumuna İlişkin Kullanılan Görseller.....	72
Şekil 8:	3. Kitapta Yayın Teldeki Konumuna İlişkin Kullanılan Görseller.....	73
Şekil 9:	1. Kitapta Yayın Teller Üzerinde Konumu ve Kemanda Ses Üretme Konusuna İlişkin Kullanılan Görseller.	74
Şekil 10:	2. Kitapta Yayın Teller Üzerinde Konumu ve Kemanda Ses Üretme Konusuna İlişkin Kullanılan Görseller.	74
Şekil 11:	3. Kitapta Yayın Teller Üzerinde Konumu ve Kemanda Ses Üretme Konusuna İlişkin Kullanılan Görseller.	75
Şekil 12:	1. Kitapta Yayın Bölümleri ve Yay Şekilleri Konusuna İlişkin Kullanılan Görseller.	76
Şekil 13:	2. Kitapta Yayın Bölümleri ve Yay Şekilleri Konusuna İlişkin Kullanılan Görseller.....	76
Şekil 14:	3. Kitapta Yayın Bölümleri ve Yay Şekilleri Konusuna İlişkin Kullanılan Görseller.	77
Şekil 15:	1. Kitapta Legato ve Detache Çalma Tekniği Konusuna İlişkin Kullanılan Görseller.	78
Şekil 16:	2. Kitapta Legato ve Detache Çalma Tekniği Konusuna İlişkin Kullanılan Görseller.	78
Şekil 17:	3. Kitapta Legato ve Detache Çalma Tekniği Konusuna İlişkin Kullanılan Görseller.	79
Şekil 18:	1. Kitapta Sol Elin Tuşe Üzerindeki Konumuna İlişkin Kullanılan Görseller.	79
Şekil 19:	2. Kitapta Sol Elin Tuşe Üzerindeki Konumuna İlişkin Kullanılan Görseller.	80
Şekil 20:	3. Kitapta Sol Elin Tuşe Üzerindeki Konumuna İlişkin Kullanılan Görseller.	80
Şekil 21:	1. Kitapta Kemanda 1. Konuma İlişkin Kullanılan Görseller.	81
Şekil 22:	2. Kitapta Kemanda 1. Konuma İlişkin Kullanılan Görseller.	82
Şekil 23:	3. Kitapta Kemanda 1. Konuma İlişkin Kullanılan Görseller.	83

SİMGELER VE KISALTMALAR

AGSL	Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri
GSL	Güzel Sanatlar Liseleri
GSSL	Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
TTKB	Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı

BİRİNCİ BÖLÜM

I. GİRİŞ

1.1 Problem Durumu

Eğitim, insan yaşamının en temel ihtiyaçlarından birisidir. Yaşam boyu devam eden eğitim sürecinde kişinin davranışlarının bilerek değiştirilmesi amaçlanmaktadır. Ertürk'e (1988) göre eğitim; "bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istedik değişme meydana getirme sürecidir" (Ertürk, 1988, s. 13).

Eğitim kavramı çatısı altında müzik eğitiminin de açıklanması benzer ifadelerle gerçekleştirilmektedir. Müzik eğitiminin tanımı Uçan (2018) tarafından şu şekilde yapılmıştır:

"Geniş anlamıyla eğitim bilinçli, amaçlı ve istedik bir kültürlenme, kültürleme ve kültürleşme sürecidir. Bu süreç insan yaşamının neredeyse tamamını kapsar. Müzik bir kültür ögesi veya kendine özgü bir kültür olduğuna göre, geniş anlamıyla müzik eğitimi bilinçli, amaçlı ve istedik bir müziksel kültürlenme, kültürleme ve kültürleşme sürecidir." (s. 1-2).

Uçan (2018) tarafından müzik eğitiminin bir diğer tanımı şu şekilde yapılmıştır:

"Yalın ve özlü anlamıyla müzik eğitimi, bireye kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel davranışlar kazandırma, bireyin müziksel davranışında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli değişiklikler oluşturma, bireyin müziksel davranışını kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak değiştirme, dönüştürme, geliştirme ve yetkinleştirme sürecidir" (s. 2).

Müzik eğitimi kendi içerisinde eğitim düzeyi ve niteliği bakımından türlere ayrılmaktadır. Bu türler; genel, özengen ve mesleki müzik eğitimidir. Bu üç tür içerisinde mesleki müzik eğitimi, bireylere bir müziksel mesleğin gerektirdiği müziksel davranışları kazandırması bakımından farklılaşmaktadır. Söz konusu bu eğitim günümüz Türkiye'sinde; GSL, eğitim fakültelerinin müzik eğitimi anabilim dalları, güzel sanatlar fakültelerinin müzik bölümleri ve konservatuvarlarda yapılmaktadır.

Araştırmanın konusu gereği ele alınan GSL, mesleki müzik eğitimine lise düzeyinde başlanması ve lisans düzeyinde mesleki müzik eğitimi veren kurumlara hazırlayıcı nitelik taşıması bakımından öne çıkmakta ve önem kazanmaktadır. Bu önem doğrultusunda GSL'nin ilki İstanbul'da 16 Ekim 1989 yılında "Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 33. Maddesi uyarınca kurulmuştur. Bu madde "Güzel sanatlar alanlarında özel istidat ve kabiliyetleri beliren çocukları küçük yaşlardan itibaren yetiştirmek üzere ilköğretim ve orta öğretim seviyesinde ayrı okullar açılabilir veya ayrı yetiştirme tedbirleri alınabilir. Özellikleri dolayısıyla bunların kuruluş, işleyiş ve yetiştirme ile ilgili esasları ayrı bir yönetmelikle düzenlenir" ifadesini içermektedir (Milli Eğitim Temel, 1973). Bugün, Türkiye'de Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı 82 adet GSL yer almaktadır ve bu liselerde öğrenim süresi 4 yıldır. GSL'de öğrenciler 4 yıl boyunca pek çok alan dersinin eğitimini almaktadır.

Çalgı eğitimi her mesleki müzik eğitimi kurumunda olduğu gibi, GSL'de de oldukça önemli bir konumdadır. GSL'de piyano, viyola, çello, flüt, gitar, kanun, bağlama, ney gibi pek çok çalgının eğitimi verilmektedir. Keman ise diğer tüm çalgıların yanında, solistik özellikteki geniş ve renkli ses yapısıyla, orkestra müziği gibi birden çok çalgı ile yapılan icralarda tema ve melodilerin seslendirilmesinde sıklıkla tercih edilmesi ve pek çok müzik türünde ve kültüründe kendisine yer bulması bakımından önde görünmektedir. Bu bakımdan günümüzde keman eğitimi güzel sanatlar liselerinin müzik bölümlerinde yaygın biçimde yer almaktadır.

Özen'e göre keman; etkili sesi, geniş kullanım alanı, taşınma ve satın alınabilme kolaylığı, eğitim çalgısı olarak kullanılmasındaki etkililiği, dünya müziğindeki yeri ve zengin repertuarıyla her türlü müzik eğitiminde de önemli bir çalgıdır (aktaran Büyükkayıkçı, 2008).

GSL'de diğer derslerde olduğu gibi keman eğitimi için de MEB tarafından onaylanmış keman eğitimi ders kitapları bulunmaktadır. Bu kitaplardan ilki 9. sınıflar için yazılmıştır. Başlangıç düzeyi için yazılmış olması bakımından bu kitabın diğer düzey kitaplar içerisinde en önemlisi olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Her çalgıda olduğu gibi kemanda da temel tekniklerin, duruş ve tutuş çalışmalarının temellendirilmesi başlangıç aşamasında olmaktadır. Bu safhada oluşacak problemlerin ileride daha büyük sorunlara yol açacağı bilinen bir gerçektir.

Bu bağlamda GSL’de keman eğitimi alan bir öğrencinin başlangıç düzeyinde kazandığı teknik ve müzikal davranışları hem ilerideki keman eğitimi hayatını hem de lisans düzeyi mesleki müzik eğitimi mezuniyetinin ardından bir eğitimci olarak bu davranışları öğrencilerine aktarma düzeyini doğrudan etkileyecektir. Bu nedenle bu döngünün doğrudan milli eğitim ve yükseköğretim kurumlarında verilen keman eğitimi ile ilişkili olduğu söylenebilir. Dolayısıyla GSL’ de verilen keman eğitiminin başlangıç düzeyi mesleki keman eğitim sürecini etkileyen oldukça önemli bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Keman eğitimi sürecinde bu sürecin nitelikli ve verimli bir şekilde ilerlemesini sağlayan en önemli boyut ise öğretim programı ve bu program doğrultusunda hazırlanmış olan ders kitabıdır. Belirtilen önem ekseninde GSL başlangıç düzeyi keman eğitimi ders kitaplarının içeriklerine ilişkin mevcut durum merak konusudur.

1.1.1 Problem Cümlesi

Bu araştırmanın ana problem durumu, “Kuruluşundan günümüze güzel sanatlar liseleri başlangıç düzeyi keman eğitimi ders kitaplarının içerik açısından görünümü nasıldır?” olarak belirlenmiştir.

1.1.2 Alt Problemler

Araştırmanın ana problemine bağlı olarak aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır.

Kuruluşundan günümüze güzel sanatlar liseleri başlangıç düzeyi keman eğitimi ders kitaplarının;

1. İçerik organizasyonu nasıldır?
2. İçeriklerindeki metinlerin ele alınış biçimleri nasıldır?
3. İçeriklerindeki metinlere ilişkin kullanılan görsellerin mevcut durumu nasıldır?

1.2 Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, kuruluşundan günümüze Güzel Sanatlar Liseleri (GSL) başlangıç düzeyi keman eğitimi için hazırlanmış olan ders kitaplarının incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda söz konusu kitapların eğitsel tasarım boyutu

kapsamında yer alan muhteva (içerik) ögesi karşılaştırmalı olarak ele alınmış ve bu ögeye ilişkin olarak ilgili kitaplarda yer alan içeriklerin organizasyonu, içeriklerdeki metinlerin ele alınış biçimleri ve bu metinlere ilişkin kullanılan görsellerin mevcut durumu tespit edilmeye çalışılmıştır

1.3 Araştırmanın Önemi

GSL’de keman eğitimi alan bir öğrencinin başlangıç düzeyinde kazandığı teknik ve müzikal davranışların ilerideki kemancılık hayatını doğrudan etkileyeceği bilinen bir durumdur. Yapılan araştırmalarda da ortaya konulduğu üzere öğrencilerin GSL’de aldığı keman eğitimi süreci onların hem ilerideki keman eğitimi hayatını hem de lisans düzeyi mesleki müzik eğitimi mezuniyetinin ardından bir eğitimci olarak bu davranışları öğrencilerine aktarma düzeyini doğrudan etkilemektedir. Dolayısıyla GSL’de verilen keman eğitiminin başlangıç düzeyi mesleki keman eğitim sürecini etkileyen oldukça önemli bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Keman eğitimi sürecinde bu sürecin nitelikli ve verimli bir şekilde ilerlemesini sağlayan en önemli boyut ise keman dersi öğretim programı doğrultusunda hazırlanmış olan ders kitaplarıdır. Araştırma kuruluşundan günümüze GSL başlangıç düzeyi keman eğitimi ders kitaplarının eğitsel tasarım boyutu kapsamında yer alan içerik ögesini incelemesi ve bu inceleme sonucunda yer alan bilgileri bir arada sunması, karşılaştırması ve değerlendirerek elde edilecek sonuçları tartışması, bu sonuçlar ışığında mevcut durumunu ortaya koyması ve mevcut duruma ilişkin öneriler geliştirmeye imkân vermesi bakımından önemlidir.

1.4 Sayıtlar

Bu araştırmada,

1. Seçilen yöntemin, araştırmanın amacına, konusuna ve problem çözümüne uygun olduğu,
2. Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının, çalışma için geçerli ve güvenilir olduğu,

3. Araştırma için seçilen veri toplama yönteminin; nitelik, süre ve maliyet açısından araştırmanın konusuna en uygun olan yöntem olduğu varsayılmaktadır.

1.5 Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. GSL başlangıç düzeyi için yazılmış olan ve MEB tarafından kabul edilerek 2006, 2014 ve 2018 yıllarında yayınlanmış Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri İçin Keman Ders Kitabı Lise I, Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri Türk ve Batı Müziği Çalgıları Keman Ders Kitabı 9. Sınıf ve Ortaöğretim Güzel Sanatlar Lisesi Çalgı Eğitimi Keman Ders Kitabı 9 adlı 3 adet başlangıç düzeyi ders kitabı ile,
2. Kitapların ulaşılabilen baskıları ile,
3. Kitapların içerik organizasyonu ile,
4. Kitaplarda yer alan sağ ve sol el tekniklerine ilişkin metinler ile,
5. Kitaplarda yer alan sağ ve sol el tekniklerine ilişkin metinlerdeki görseller ile,
6. Doküman incelemesiyle elde edilen veriler ile sınırlıdır.

1.6 İlgili Yayın ve Araştırmalar

Bu araştırma kapsamında araştırmayla ilgisi bulunan 8 araştırmaya ulaşılmıştır.

Altınel (2006) çalışmasında eğitim sürecinde kullanılan keman eğitimi başlangıç metotlarının öğretmen görüşlerine başvurularak tespit edilmesi ve bu metotların kuramsal-teknik bilgiler bakımından analizinin yapılmasını amaçlamıştır. Araştırma 8 Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri (AGSL), bu okullarda görev yapan keman öğretmenleri ve onların kullandıkları başlangıç keman eğitimi metotları ile sınırlıdır. Araştırmada kuramsal bilgilere, teknik bilgilere ve başlangıç düzeyi sonrasına ait alt problemler oluşturulmuştur. Keman öğretmenlerinin en fazla Ömer Can - Keman

Eğitimi I. , Ali Uçan - AGSL Keman Eğitimi Kitabı'nı kullandıkları, keman ve yaya ait temel bilgilerin (yapısı, tarihçesi, fiziki özellikleri) kullanılan keman metotlarında, kısmen ele alındığı, keman (bakım onarım) restorasyon ve akort ile ilgi bilgilerin kısmen ele alındığı, çalgının duruş tutuş pozisyonlarının büyük ölçüde ele alındığı, yayın tel üzerinde kullanım çalışmalarının kısmen ele alındığı, çalışmalara sağ el ile ve la teli ile başlanması gerektiği, temel yay çalışmalarının detache, legato, martele, spiccato sırası ile başladığı, 1-23-4 sol el kalıbı (parmak kalıbı) sırasını takip etmesi gerektiği, sol el parmak kalıplarına uygun egzersizlerin kısmen ele alındığı, çift ses çalışmaları büyük ölçüde ele alındığı, başlangıç yay tekniklerine (detache, legato, martele, spiccato) büyük ölçüde önem verildiği, çalışmalara diyezli tonlar ile başlanması gerektiği, ikili (duo) alışmalarına büyük ölçüde önem verildiği, pizzicato, tril, floje ve vibrato gibi teknik çalışmaların çok az ele alındığı, konum (pozisyon) alışmalarının büyük ölçüde ele alındığı, sağ ve sol ele yönelik renilmiş tüm teknikleri kapsayan çalışmaları büyük ölçüde ele aldığı, sağ ve sol ele yönelik renilen teknik bilgilerin pekiştirileceği eserleri kısmen ele aldığı, etüt ve eserlerin özelliklerini kısmen ele aldığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Günaydın (2009) alışmasında Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi keman eğitimi ders kitaplarında kullanılan yay tekniklerinin ne olduğunu ve bu yay tekniklerinin öğrenciler tarafından kullanılabilirlik durumunu ortaya çıkarmayı amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulguların değerlendirilmesi sonucunda dört senelik Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi keman eğitimi sürecinde dokuz adet yay tekniğinin kullanıldığı ve bu tekniklerin 5'inin 9. sınıfta, 8'inin 10. ve 11. sınıfta, 9'unun 12. sınıfta yer aldığı, keman eğitimi ğrencilerinin, kullanılması gereken yay teknikleriyle ilgili yeterince bilgi sahibi olmadığı, bu tekniklerin, kullanılması gereken sınıflarda büyük oranda kullanılmadığı, öğrencilerin bu yay tekniklerinden yeterince haberdar olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Akbal (2009) araştırmada 1998 ve 2004 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programları'na göre yazılmış ders kitaplarının içeriğinde yer alan görsel öğelerin nicelik ve niteliğini, bilgi sunum biçimlerini saptamak ve benzerlik ve farklılıkları noktasında karşılaştırmak, sınıf ğretmenlerinin kitapların kullanılabilirliği ile ilgili olumlu ve olumsuz noktaları belirttikleri görüşlerini almayı amaçlanmıştır. Araştırmada, 1998 ve 2004 Hayat Bilgisi Programları'na göre yazılmış ders kitaplarında yer alan görsel

materyalleri ve metinleri karşılaştırmaya yönelik doküman incelemesi yapılarak 24 ayrı ders kitabı, ilgili öğrenci çalışma kitapları ve öğretmen kılavuz kitapları incelenmiştir. Doküman incelemesinden elde edilen sonuçlara göre; 2004 Hayat Bilgisi ders kitaplarında yer alan hikâye edici metinlerin arttığı, görsel materyallerin çeşitliliğinin, sayısının ve niteliğinin arttığı, ders kitaplarını destekleyen ve öğrenilenlerin pekiştirilmesine dayalı etkinlikleri içeren çalışma kitabı kavramının ortaya çıktığı, ölçme ve değerlendirme sistematığının değişerek, öğrenme sürecini ve sonucunu birlikte değerlendirmeye dönük alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerine yer verildiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Tanrıöver (2011) çalışmasında GSSL’de Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öğretim Programı’nın amaç ve ilkeleri doğrultusunda Bireysel Ses Eğitimi kitabının işlevselliği hakkında öğrenci ve öğretmen görüşlerini belirlemiş ve Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öğretim Programı’nın amaç ve ilkeleri doğrultusunda Bireysel Ses Eğitimi ders kitabının, uygulamada öğrenci ve öğretmenler açısından olumlu ve olumsuz yönlerinin ve Bireysel Ses Eğitimi dersinde kullanılabilir olup olmadığının tespit edilmesini amaçlamıştır. Araştırmada GSSL 12. sınıf bireysel ses eğitimi ders kitabının, öğretmenler açısından kitaba ilişkin genel görüşlerde kısmen, ünitelerine ve içeriğine yönelik görüşlerde az ve kısmen, ölçme değerlendirme bölümüne yönelik görüşlerde az, sözlük ve kaynakça bölümüne yönelik görüşlerde ise kısmen işlevsel olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrenciler açısından bireysel ses eğitimi ders kitabının kullanımına yönelik görüşlerinde, kısmen işlevsel olduğu sonucuna varılmıştır.

Camkıran (2011) çalışmasında 1981 ve 2006 İlköğretim Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük 8. Sınıf Programları’na göre hazırlanmış ders kitaplarının içerik ve kullanılabilirlik boyutlarında karşılaştırılması ve bu konu hakkında öğretmenlerin görüşlerini almayı amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda; 2006 Programı’na göre hazırlanmış olan ders kitaplarında kanıt temelli metin sayısının, 1981 Programı’na göre hazırlanmış olan kitaplara göre arttığı, görsellerin çeşitliliğinin, sayısının ve niteliğinin arttığı, öğrenmeyi kolaylaştıran, pekiştirmeye dayalı etkinlikler içeren çalışma kitabı kavramının ortaya çıktığı, ölçme ve değerlendirme sistematığının değişip, öğrenme sürecini ve sonucunu

değerlendirmeye yönelik alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerine yer verildiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Bulut, Tunç ve Bulut (2011) çalışmalarında piyano ders kitapları eğitsel özellikleri bakımından incelenmiş ve bu kitapların öğrencilere, öğretmenlere ve öğretim programına uygunluk düzeyi değerlendirilmiştir. Araştırmada her iki piyano ders kitabının da ilgili programların temel aldığı öğretim yaklaşımı esas alınarak oluşturulduğu, buna göre 1994 yılı GSSL 9. sınıf piyano ders kitabının davranışçı kuram, 2006 yılı GSSL 9. sınıf piyano ders kitabı ise öğrenci merkezli yaklaşım temeli olduğu, her piyano iki ders kitabının da piyano öğretim yaklaşımı olarak orta Do konumunu esas aldığı, benzer içerikli üniteler olmasına rağmen farklı ünite adlarının kullanıldığı, benzer konuların bulunmadığı, benzer kuramsal müzik konularına yer verdiği, ancak konuların işlenme sırası farklı olduğu, konuların işleniş biçiminin farklılık göstermediği, hazırlık çalışmalarının genel olarak benzer yapıda olduğu görülmediği, 1994 yılı GSSL 9. sınıf piyano ders kitabında hemen her konudan sonra konuya yönelik alıştırmalar bulunduğu, ancak 2006 yılı GSSL 9. sınıf piyano ders kitabında ise çoğu konudan sonra konuya yönelik alıştırmaya bulunmadığı, 1994 yılı GSSL 9. sınıf piyano ders kitabında her konudan sonra değerlendirme bulunduğu, ancak 2006 yılı GSSL 9. sınıf piyano ders kitabında her konudan sonra değerlendirme bulunmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Ece, Dönmez ve Kınıklı (2013) araştırmalarında ulusal ve uluslararası alanda yer alan başlangıç viyola metot kitaplarının belirlenerek, ulaşılabilenlerinin eğitsel materyallerinin ve eğitim – öğretim yöntemlerinin belirlenip, karşılaştırılarak ortaya konması; viyola ve/veya diğer çalgılar üzerine metot kitaplar yazmayı düşünen eğitimcilerle daha önce yapılan çalışmaların içeriklerinin değerlendirildiği betimsel bir çalışma ortaya koymayı amaçlamışlardır. Araştırma kapsamında 16 başlangıç viyola metot kitabı, çalgı eğitimi açısından önemli olan ve başlangıç viyola metot kitaplarında olması gerektiği düşünülen bazı temel özellikler (çalgıya ait fiziksel ve tarihsel özellikler, çalgı çalmada duruş, tutuş, yay teknikleri, görsel ve işitsel materyaller vb.) çerçevesinde incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda, metot kitaplarının %68,75'inin, çalgının fiziksel özellikleri, tamamının çalgıların tarihsel özellikleri, %93,75'inin çalgının akort edilişi hakkında, %81,25'nin beden duruşu, %68,75'inin çalgının tutuluşu, %62,5'inin yayın tutuluşu ve sol elin tuşe üzerindeki

konumu hakkında bilgi vermediği, 13 tanesinin öğretime yay çekişi ile başladığı, yay teknikleri sorgulanırken, detache tekniğine % 100 ile tüm metot kitaplarda yer verildiği, metot kitapların %75'nin dizi ve arpej çalışmalarını, %50'sinin aralık çalışmalarını içerdikleri, çoksesli etüt örneklerine ve çift ses çalışmalarına %56,25, süsleme çalışmalarına ise %18,75'inin yer verdiği, tamamının görsel-işitsel destek sağlamadıkları ve %50'sinin bestecilerin çalışmalarından örnekler vermedikleri sonuçlarına ulaşılmıştır.

Kılınç (2013) çalışmasında GSSL viyola dersi kapsamında Türk müziği öğretimine yönelik öğretmen görüşlerini tespit etmeyi amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda; GSSL viyola öğretmenlerinin konuya yönelik lisans eğitimlerinin GSSL viyola derslerine kaynaklık etme durumu, GSSL viyola öğretim programının Türk Müziği eğitime yönelik yaklaşımı, GSSL viyola ders kitabındaki etüt ve eserlerin nicel ve nitel yeterlilikleri, GSSL viyola ders kitabı dışında kullanılan yardımcı kaynaklar, öğrencilerinin Türk müziği konularına yönelik hazır bulunuşluk düzeyleri ve istenilen kazanımlara ulaşabilme durumları incelenmiştir. Araştırma bulguları doğrultusunda; GSSL viyola öğretmenlerinin mevcut lisans eğitimlerinin GSSL viyola dersi Türk müziği konularına kaynaklık etmediği, viyola öğretim programında yer alan Türk müziği konularının, ders kitabında yer alan etüt ve eserler ile yardımcı kaynakların istenilen kazanımlara ulaştırmada yetersiz olduğu, öğrencilerin, Türk müziği konularını öğrenmeye yönelik hazır bulunuşluk düzeylerinin yetersiz olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

II. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde, araştırmaya derinlik kazandırmak ve kuramsal araştırmayla ilgili alt boyutların daha iyi anlaşılmasını sağlamak amacıyla ilgili kavramlar ayrıntılı bir şekilde verilmiştir.

2.1 Çalgı Eğitimi

Çalgı eğitimi bulunduğu konum gereği müzik eğitiminin dolayısıyla eğitimin bir alt koludur. “Çalgı eğitimi bireyin zihinsel ve bedensel özelliklerini buluşturma, biçimlendirme ve müzikal kişilik oluşturma sürecidir” (Demirci, 2013, s. 118). Bireysel olarak yapılan çalgı eğitiminde öğrencilere, çalgısını doğru bir teknikle çalma, çalışma süresini verimi artacak şekilde ayarlama, müzik kültürlerini çalgısı yoluyla en iyi şekilde kavratma ve müzikal becerilerini arttırmaya yönelik çalışmalar, çalgı eğitiminin başlıca amaçlarıdır (Parasız, 2009, s. 4). Mesleki müzik eğitiminin ana boyutlarından biri olan çalgı eğitiminin diğer amaçları, teknik ve müzikalite açısından gelişmiş öğrenciler yetiştirmek, çalgılarını müzik öğrenimleri ve mesleki yaşamları boyunca işlevsel olarak kullanabilecek bireyleri yetiştirmektir (Ertem, 2003).

Çalgı eğitiminin temelinde bir çalgıyı etkin biçimde kullanma bilinci yatmaktadır. (Kurtuldu, 2007). “Çalgı eğitiminde hedeflenen teknik ve müzikal davranışlara ulaşılabilmesi için sağ ve sol elde yeni becerilerin kazanılması gerekmektedir” (Çilden, 2016, s. 2209).

Tanrıverdi'ye göre çalgı eğitimi ise, insanların müzik zevkini edinmesini veya sahip oldukları zevki geliştirmesini sağlaması, kişilik gelişimini ve benlik tasarımını olumlu bir biçimde etkilemesi ve boş zamanların daha iyi değerlendirilmesini sağlayarak kişiye zaman yönetimi becerisi kazandırması açısından büyük önem taşımaktadır. Kişiyi bireysel, toplumsal, ulusal ve evrensel değerlerle ve öğelerle tanıştırması ve yine kişiye eğitime ve eğitilme, gelişme ve geliştirme, paylaşma,

kaynaşma ve daha birçok zihinsel ve duygusal beceri elde etme yönünde sağladığı imkânlar çerçevesinde çalgı eğitimine verilen bu önem daha da artmaktadır. (aktaran Büyükkayıkçı, 2008, s. 2)

2.2 Keman Eğitimi

Keman eğitimi çalgı eğitiminin alt boyutlarından birisidir. Keman eğitimi köklü bir geçmişe sahip, günümüzde çokça talep edilen ve pek çok müzik eğitimi kurumunda yer alan bir eğitimidir. Keman solistik özellikte geniş ve renkli ses yelpazesi ile pek çok müzik kültüründe kendisine yer bulmaktadır. Bunun yanında orkestra müziği gibi birden çok çalgı ile yapılan icralarda da kemanın bu niteliklerinden ötürü, besteciler tarafından temaları ve melodileri çalmada sıklıkla kullanıldığı görülür. Keman, çalgı eğitimi içerisinde hem öğrenim olanakları, hem köklü tarihi, hem de dünyada pek çok müzik türünde ve kültüründe kendisine yer bulması bakımından özel bir konumda bulunmaktadır.

Keman, mesleki müzik eğitimi kurumlarında sıklıkla eğitimi verilen bir çalgıdır. İnsan sesine en yakın sese sahip olması, ses renginin etkileyici, geniş ses alanı, güçlü yorum olanakları sağlayan çeşitliliği, geniş bir dağara sahip olması ve dünyanın pek çok ülkesinde kullanılması ve beğenilmesi bu çalgının ayrıcalıklı bir çalgı durumuna gelmesinde etkili olmuştur. (Uslu, 2012)

Bireylerin ve toplumların en temel gereksinimlerinden biri eğitimidir. Eğitim genelden özele doğru bir açılım gösterir. Bu açılım doğrultusunda sanat eğitiminin yeri oldukça önemlidir. Müzik eğitimi sanat eğitiminin başlıca kollarından biri durumundadır. Çalgı eğitimi müzik eğitiminin ana boyutlarından birini oluşturur ve kendi içinde çeşitli dallara ayrılır. Keman eğitimi ise çalgı eğitiminin bir dalı olup, bu dallar içerisinde amaç ve nitelik özellikleriyle ön plana çıkmaktadır. (Uçan, 2001).

Keman eğitimi, “keman öğretim yolu ile bireylerin ve onların oluşturduğu toplulukların devinişsel, bilişsel ve duyuşsal davranışlarında, kendi yaşantıları yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişiklikler oluşturma ya da onlara bu nitelikte yeni davranışlar kazandırma süreci” olarak tanımlanmaktadır (Günay ve Uçan, 1980, s. 8). Bu sürecin en etkili bir şekilde değerlendirilmesi için uygun öğrenme yaşantısının oluşturulması, öğrenme yaşantısının oluşması için ise keman

öğretmenin etkili önlemleri alması gerekir. Bu önlemleri öğrenme yaşantısı boyunca sürdürmesi, öğrenme yaşantısının dayandığı yöntemleri yeterince bilip uygulamasına bağlıdır (Şendurur, 2001).

2.3 Güzel Sanatlar Liseleri

Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 33. Maddesinde güzel sanatlar alanlarında özel istidat ve kabiliyetleri beliren çocukları küçük yaşlardan itibaren yetiştirmek üzere ilköğretim ve ortaöğretim seviyesinde ayrı okulların açılabileceği ifade edilmiştir (Milli Eğitim Temel, 1973). GSL Milli Eğitim Bakanlığı'nın Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü'ne bağlı okullardır. Milli Eğitim Bakanlığı belirtilen amaçları gerçekleştirmek üzere GSL'nin ilki 1989-1990 yılında İstanbul'da açmıştır.

Öğrencilerini güzel sanatlar alanında eğitim veren yükseköğretim kurumlarına hazırlama vizyon ve misyonunun olması ve güzel sanatlar alanında eğitim veren yükseköğretim kurumlarının artması ile doğru orantılı olarak günümüzde GSL'nin sayısı 82'yi bulmuştur.

20642 sayılı Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Yönetmeliği'ne göre GSL;

- “Güzel sanatlar dallarında yetenekli öğrencilerin yaratıcı, yapıcı ve yorumcu yeteneklerini geliştirmek,
- Öğrencileri araştırmacı ve geliştirici çalışmalara yönleltmek, yetenekleri doğrultusunda bağımsız, doğru ve seçenekli yorumlar ve uygulamalar yapabilecek yaratıcı kişiler olarak yetiştirmek,
- Öğrencilerin ulusal ve evrensel, tarihi ve yeni sanat eserlerini tanımaları ve anlamalarına yardımcı olmak” amaçlarını taşır. (Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı, 1990).

“GSL'nin ülkemizde ortaöğretimde eksik olan sanat eğitimi ihtiyacını bir ölçüde karşıladığı ve öğrencilerin kendi amaç ve yetenekleri doğrultusunda istedikleri eğitimi alabilmelerine olanak sağladığı söylenebilir” (Sülün, 2007, s.6).

2.4 Güzel Sanatlar Liselerinde Keman Eğitimi

GSL, güzel sanatlar alanına ilgili öğrencilerin yetenekleri doğrultusunda erken yaşlarda eğitim verilmesini sağlamak amacıyla kurulmuştur. Ülkemizdeki ortaöğretim düzeyindeki sanat eğitimi ihtiyacını karşılayan bu önemli kurum, öğrencilerin gelecekte seçecekleri güzel sanatlar alanındaki yükseköğretim kurumlarına hazırlayıcı nitelikte eğitim vermektedir.

GSL’de gerçekleştirilen keman eğitimi süreci büyük önem taşımaktadır. Bu kurumlarda öğrenim gördükten sonra güzel sanatlar alanındaki yükseköğretim kurumlarında eğitimine devam eden öğrenciler bu kurumlarda gerçekleştirilen keman eğitimi sürecini de doğrudan etkilemektedir. GSL’de verilen keman eğitimi; kemanda duruş ve tutuş, keman çalmada sağ ve sol el teknikleri, tonal ve makamsal dizi, etüt ve eserleri kapsamaktadır. Keman eğitimi için temel oluşturan bu kavramların öğrencide doğru bir şekilde yerleşmesinin yükseköğretim kurumlarındaki keman eğitimi sürecine olumlu katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Dolayısıyla GSL yükseköğretim basamağında keman eğitimi alacak öğrenciler için buraya yönelik hazırlık aşamasında, oldukça önemli ve temel ortaöğretim kurumudur. Örgün eğitim bakımından GSL ile eş değer yalnızca konservatuvarların ortaöğretim bölümleri bulunmaktadır. Bu anlamda genel çatı olarak bakıldığında Türkiye’de örgün eğitim bakımından ortaöğretim düzeyinde alansal müzik eğitimi bu iki kurumda verilmektedir. Bu anlamda GSL ortaöğretim mesleki müzik eğitiminde oldukça önemli bir konumda bulunmaktadır. Böylelikle keman eğitimi pek çok müzik eğitim kurumunun çalgı eğitiminde temel çalgılarından birisi olduğu gibi GSL çalgı eğitimi sürecinin de çokça tercih edilen çalgılarından biridir.

GSL’de öğrenciler, seçtikleri çalgı doğrultusunda dört yıl boyunca eğitim görmektedirler. Bu kurumlarda çalgı eğitimi kapsamında keman çalgısını seçen öğrenciler, 9. ve 10. sınıflarda haftada bir ders saati 11. ve 12. sınıflarda haftada iki ders saati keman eğitimi görmektedirler. GSL’de keman dersleri ders sınıfının en az iki veya üç kişiden oluşması şartıyla keman öğretmenleriyle yüz yüze eğitim şeklinde gerçekleştirilir (“MEB Talim ve Terbiye”, 2018).

Keman eğitimi GSL’de keman öğretim programı ekseninde gerçekleştirilmektedir. GSL Keman Dersi Öğretim Programlarından ilki MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (TTKB) tarafından 30.12.1997 tarihli ve 178 sayılı kararıyla kabul edilmiştir. Ancak bu programın belirli ünitelerinde bazı adlandırma, başlıklandırma ile yer değiştirme ve eklemelere gerek duyulduğu, Uçan tarafından TTKB’ye ön raporla iletilmiştir. Sunulan rapor değerlendirilerek 15.04.2003 tarihli ve 07 sayılı kararla programa son şekli verilmiştir. Programın yazıldığı yıllarda lise 3 yıl olduğu ve GSL Anadolu Lisesi statüsünde olduğu için programın adının “AGSL Müzik Bölümü Hazırlık Sınıfı Temel Sanat Eğitimi Dersi ve Çalgı (Keman) 1, 2, 3 Dersi Öğretim Programı” şeklinde sunulduğu görülmüştür. Bu program doğrultusunda hazırlanan ders kitaplarından “AGSL İçin Keman Hazırlık Ders Kitabı” 21.05.2004 tarihinde ve 66 sayılı kararla, “AGSL Lise I Keman Ders Kitabı” 20.05.2005 tarihli ve 28 sayılı kararla, “AGSL Lise II Keman Ders Kitabı” 20.05.2005 tarihli ve 29 sayılı kararla “AGSL Lise III Keman Ders Kitabı” 20.05.2005 tarihli ve 30 sayılı kararla ders kitabı olarak kabul edilmiştir. Bir diğer program 08.12.2006 tarihli ve 392 sayılı kararla kabul edilmiştir. “AGLS Türk ve Batı Müziği Keman Dersi Öğretim Programı” şeklinde isimlendirilen bu program doğrultusunda “Türk ve Batı Müziği Çalgıları Keman Ders Kitapları” hazırlanmıştır. Bu kitaplardan 9. ve 10. sınıflar için olanları 07.07.2009 tarihli ve 86-92 sayılı kararlarla ders kitabı olarak kabul edilirken 11. ve 12. sınıflar için olanları 18.04.2011 tarihli ve 41-42 sayılı kararla ders kitabı olarak kabul edilmişlerdir. 9. ve 10. sınıflar için yazılmış kitaplar “AGSL Türk ve Batı Müziği Çalgıları Keman Ders Kitabı” ismiyle yayımlanırken, 2009-2010 eğitim-öğretim yıllarında GSL ile Spor Liselerinin birleştirilmesinden ötürü 11. ve 12. sınıflar için yazılan kitaplar “Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri Türk ve Batı Müziği Çalgıları Keman Ders Kitabı” ismiyle yayımlanmıştır. Son program ise 29.06.2016 tarihli ve 44 sayılı karar ile kabul edilmiştir. 2010 yılında gerçekleştirilen 18. Milli Eğitim Şurasından GSL ve Spor Liselerinin ayrı okullar olarak faaliyet göstermeleri konusunda tavsiye kararının alınması doğrultusunda 2013-2014 eğitim-öğretim yılında bu liseler birbirlerinden ayrılmışlardır. Bu nedenle programın ismi “GSL Çalgı Eğitimi Keman Dersi Öğretim Programı 9, 10, 11 ve 12. Sınıflar” şeklinde isimlendirilmiştir ve bu program doğrultusunda keman ders kitapları hazırlanmıştır. Bu kitaplardan 9. sınıflar için olanı, 21.07.2017 tarihli ve 11084974 sayılı kararla, 10. sınıflar için olanı 14.07.2017 tarihli ve 10794287 sayılı kararla, 11.

sınıflar için olanı ise 25.06.2018 tarihli ve 12254648 sayılı kararla eğitim aracı olarak kabul edilmişlerdir. 12. sınıflar için yazılmış ders kitabı 17.03.2017 tarih ve 36117860 sayılı kararla kabul edilmiştir. Ancak bu kitabın bir önceki programa göre hazırlanan kitap olduğu görülmüştür. Bunun nedeninin programın kademeli olarak uygulanıyor olmasından kaynaklandığı söylene bilir. Bu nedenle son programa göre hazırlanmış olan ders kitabının 2019-2020 eğitim-öğretim yılında yürürlüğe gireceği düşünülmektedir. (“MEB Talim ve Terbiye, t.y.”; MEB, 2003; MEB, 2018a; MEB, 2018b; MEB, 2018c; MEB, 2018d)

2016 yılında kabul edilen keman dersi öğretim programında, programın genel amaçları şu şekilde belirtilmiştir;

Bu programla öğrencinin;

- Keman çalmada temel davranış ve becerileri kavraması ve uygulaması,
- Keman ile ilgili Türk müziği ve evrensel müzik eserlerinden bir dağarcık oluşturması,
- Kemanda teknik ve müzikal gelişimini sağlamada sorumluluk bilinci kazanması,
- Bireysel ve grup çalışmalarında kendini müzik yoluyla ifade edebilme becerileri kazanması,
- Türk müziği ile Batı müziğinin klasik ve folklorik özelliklerini tanınması,
- Kemanın Türk müziği ve dünya müziği içindeki yerini kavraması,
- Müziğin dünyada ortak bir dil olduğu bilincini kazanması,
- Çalışmalarında zamanı verimli kullanma alışkanlığı kazanması,
- Bireysel ve grup çalışmalarında sorumluluk bilinci geliştirmesi amaçlanmaktadır (MEB, 2016).

Yine bu programa göre programın öğrencilere kazandırmayı hedeflediği beceriler şu şekildedir;

- Sağ ve sol el koordinasyonu
- Temiz ses elde etme
- Çeşitli yay şekillerini uygulama
- Çeşitli yay tekniklerini uygulama
- Deşifre yapma
- İcra (yorumlama)
- Sahne ve performans
- Tonalite ve modalite (makam) tanıma
- Transpoze (aktarım)
- Müziksel işitme
- Solfej ve deşifre
- Yaratıcı düşünme
- İletişim
- Araştırma
- Problem çözme
- Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma
- İş birliği (MEB, 2016).

GSL öğretim programı dâhilinde yazımı ve basımı gerçekleştirilen keman eğitimi ders kitapları bulunmaktadır. Ders kitapları her sınıf düzeyi için bir tane olmak üzere toplam dört tanedir. Bu kitaplar tek başına kullanılmakla kalmayıp başlangıç düzeyi keman metotlarından da yararlanılmaktadır. Altınel (2006) çalışmasında GSL’de Ömer Can Keman Eğitimi I, Crickboom, Suzuki, Dalaysel, Sevcik, Sitt, Kayser,

Küchler ve Hohmann gibi pek çoğu başlangıç düzeyi olan keman metotlarının kullanıldığını tespit etmiştir.

2.5 Eğitim Öğretimde Ders Kitabı

Bu bölümde ders kitaplarının nitelikleri, ders kitaplarının incelenmesi ve hazırlanması hususunda bilgiler verilmiştir.

2.5.1 Ders Kitaplarının Nitelikleri

Kitap, tarihsel süre içerisinde biçim, içerik ve malzeme açısından büyük değişimler göstermesine rağmen bazı değişmez özellikleri de beraberinde getirmiştir. Bu özelliklerin başında iletişim aracı olarak tasarlanmış olması, bilgiyi aktarmak için yazı ya da başka simgeleri kullanması gelmektedir. Buradan hareketle kitabın tanımı; dağıtım için tasarlanmış, kolay taşınabilmesi için hafif ve dayanıklı malzemelerden üretilmiş, belirli bir sayfanın üzerinde olan yazılı bir metin olarak yapılabilir. (Ceyhan ve Yiğit, 2005).

“Araç-gereçler, öğretme işinin niteliğini oluşturan temel unsurlardan biridir. Kitaplar ise eğitimde kullanılan, öğrencilere yardımcı en önemli araç ve gereçlerdendir. Ders kitapları, ders konularına ait bilgileri, sıralı ve doğru biçimde, öğrencilerin kendi kendilerine öğrenmelerini sağlamak amacıyla hazırlanan araçlardır” (Küçükahmet, 2004, s. 18).

“Kitap, eğitim açısından; kullanma kolaylığı olan, her öğrencinin ulaşabildiği, bilgilerin dolaysız olarak verildiği, sürekli kullanılabilen, her an başvurulabilen, sözel öğretimin boşluklarını doldurabilen bir araçtır. Bu özellikleri ile ders kitapları okullarda öğretmen ve öğrenciler tarafından işlevsel olarak kullanılmaktadırlar” (Kılıç ve Seven, 2003, s. 26).

“Bir derste, bilgilerin öğrenciye aktarımı süresince öğrencinin yaş ve bilgi seviyesine uygun, öğretim programları esas alınarak hazırlanmış basılı eğitim aracı olarak kullanılan ders kitabı Milli Eğitim Bakanlığı Ders Yönetmeliği’nde “Her tür ve derecedeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarında kullanılacak olan, konuları öğretim programları doğrultusunda hazırlanmış basılı eser olarak tanımlanmaktadır” (Ceyhan ve Yiğit, 2005, s. 18).

Örgün ve yaygın eğitimin en temel kaynaklarından olan ders kitabının bir başka tanımı Kula (1988) tarafından “sınanmış, doğruluğu kanıtlanmış bilgileri kapsayan bir dersin öğretimiyle ilişkili olarak hazırlanan ya da seçilen bir kitap” şeklinde yapılmıştır (s. 98).

Bir ders kitabının niteliği bir değil, birden çok faktörle ilişkilidir. Kitap, biçim ve içerik açısından eğitici unsurlar içermelidir. Her şeyden önce de ders kitabı ilgili alanın programı ile tutarlılık göstermelidir (Küçükahmet, 2004, s. 19).

MEB tarafından yayımlanan yönetmelikte ders kitaplarının nitelikleri şu şekilde sıralanmıştır;

- Anayasa ve kanunlara aykırı hususları içermez.
- Bilimsel hata içermez.
- Temel insan hak ve özgürlüklerini destekleyen ve her türlü ayrımcılığı reddeden bir yaklaşım sunar.
- Reklam niteliğinde ögeler içermez.
- Eğitim ve öğretim programının amaçladığı kazanımları kapsar.
- Görsel tasarım ve içerik tasarımı, öğrenmeyi destekleyecek nitelikte ve öğrencilerin gelişim özelliklerini dikkate alarak yapılır (Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları, 2012).

Kitaplar, eğitimin vazgeçilmez araçları olarak, insan kaynaklarının niteliğinin geliştirilmesinde, öğretmenler, fiziki olanaklar ve eğitim programları kadar önemli bir yere sahiptirler. Sınıf içinde kullanılması önerilen çeşitli geleneksel ve modern araç gereç bulunmakla beraber yapılan araştırmalar günümüzde de kitabın sınıf içindeki yerinin çok önemli olduğunu göstermektedir (Ceyhan ve Yiğit, 2005).

Ceyhan ve Yiğit (2005) ders kitaplarının temel amaçlarını şu şekilde sıralamışlardır;

- “Öğrenciye kendi alanıyla ilgili bilgileri, arama, bulma ve kullanma yollarını göstermesi.

- Öğrenciye güncel toplumsal deneyimlerin kazanılmasında öncülük etmesi, sorunların çözümlenmesinde yardımcı olması” (s. 26).

2.5.2 Ders Kitaplarının Hazırlanması ve İncelenmesi

MEB yönetmelikte bir ders kitabı hazırlanırken uyulması gereken hususları;

- İçerik
- Dil, anlatım ve üslup
- Öğrenme, öğretme, ölçme ve değerlendirme
- Teknik, tasarım ve düzenleme başlıkları çerçevesinde belirlemiştir (Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları, 2012).

Ders kitapları MEB tarafından hazırlanan kanun, yönetmelik ve onlara bağlı müfredat programlarına göre hazırlanır. MEB TTKB'den ders kitabı onayı veya okullarda okutulmasında sakınca olmadığına dair belge almayan bir ders aracı okullarımızda okutulmamaktadır (Ceyhan ve Yiğit, 2005).

Kuzgun (2004) ders kitapları ile ilgili yapılan çalışmaların ders kitaplarına yönelik kalıplaşmış bir kriterin olmadığına işaret ettiğini, bununla birlikte araştırmacıların genellikle ders kitaplarını;

- Görsel ve teknik düzen,
- İçerik,
- Dil ve anlatım gibi sınıflamalar doğrultusunda incelediklerini belirtmiştir.

“Öğretim sürecinde kullanılan tüm kitapların incelenerek ilgili öğretim alanına olan katkılarının değerlendirilmesi o öğretim alanındaki ders içi ve ders dışı etkinliklere olumlu olarak yansiyacaktır. Ders kitapları incelenirken belirli ölçütler esas alınmaktadır” (Bulut, 2018, s. 26).

Küçükahmet'e (2004) göre bu ölçütler;

“A. Ders Kitaplarının Fiziksel Özellikleri

B. Ders Kitaplarında Eğitsel Tasarım

1. Hedefler (Amaçlar) Açısından
2. Muhteva Açısından
3. Öğrenme-Öğretme Süreci Açısından
4. Değerlendirme Süreci Açısından

C. Görsel Tasarım

D. Dil ve Anlatım” başlıkları altında toplanabilir” (s. 36).

Ceyhan ve Yiğit’e (2005) göre bir ders kitabı incelemesinin üç ana boyut vardır. Bu boyutlar;

- Biçimi (format),
- İçeriği,
- Dili şeklinde sıralanmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

III. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, örnekleme, veri toplama araçları ve toplanan verilerin analizinde kullanılan istatistikî tekniklere ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1 Araştırmanın Modeli

Bu araştırma betimsel nitelikli olup, araştırmanın yürütülmesinde nitel araştırma yöntemlerinden içerik analiz modeli kullanılmıştır. “Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir” (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s. 39).

Kalıpları, temaları, önyargıları ve anlamları tespit etmek amacıyla belirli bir materyalin dikkatlice, ayrıntılı ve sistematik olarak incelenmesi ve yorumlanmasına içerik analizi denilir ve genel anlamda, içerik analizi, çeşitli yazılı dokümanlar, fotoğraflar, videolar ve ses kayıtlarını da içeren ve insanlar arasında gerçekleşen çeşitli iletişim şekillerinde uygulanabilir (Berg ve Lune, 2015).

3.2 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini kuruluşundan günümüze GSL’de uygulanan keman ders kitapları, örneklemini ise kuruluşundan günümüze GSL’de uygulanan başlangıç düzeyi keman eğitimi ders kitaplarının eğitsel tasarım boyutunun içerik ögesi oluşturmaktadır. Kuruluşundan günümüze GSL için hazırlanmış olan başlangıç düzeyi keman ders kitapları toplam üç adettir. Kitaplardan ilki 2004, ikincisi 2009, üçüncüsü ise 2017 yılında yayımlanmıştır. Kitapların ulaşılabilen baskıları sırasıyla

2006, 2014, 2018 olmuştur. Örneklemedeki kitaplara ilişkin künye bilgileri aşağıda tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 1: Örneklemedeki Ders Kitaplarının Künye Bilgileri

	1. Kitap	2. Kitap	3. Kitap
Kitabın Adı	Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri İçin Keman Ders Kitabı Lise I	Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri Türk ve Batı Müziği Çalgıları Keman Ders Kitabı 9.sınıf Handan	Ortaöğretim Güzel Sanatlar Lisesi Çalgı Eğitimi Keman Ders Kitabı 9
Yazar(lar)	Prof. Dr. Ali UÇAN	DARENDELİOĞLU Gonca ÖĞÜTÇÜ Yucan BİLGİN	Yrd. Doç. Dr. Mehmet AKPINAR Hale ÇETİNKAYA Pelin AĞCAKAYA
Yılı	2004	2009	2017
Kaçıncı Baskı Olduğu	İkinci Baskı (2006)	Beşinci Baskı (2014)	İkinci Baskı (2018)
Editör	Doç. Dr. Süleyman TARMAN	Nursel MUMCU	Yrd. Doç. Dr. Mehmet AKPINAR
Dil Uzmanı	Bil. Uzm. Yusuf DOĞAN	Suna SUGÜR	Anıl DEVGE
Program Geliştirme Uzmanı	Prof. Dr. Ali UÇAN	Tuğba KUŞKONMAZ ÇİLDİR	Ali KAYA
Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı	Prof. Dr. Ali UÇAN	Çetin TOROMAN	Aydemir KELEŞ
Rehberlik Uzmanı	-	Mustafa KARA	Özlem TEKİN
Görsel Tasarım Uzmanı	-	İpek ÖZDEMİR CÖMERT	Ayça ŞAHİN
Grafik Tasarım Uzmanı	-	-	Cem ŞAHİN
Fotoğraf	Gamze Elif BÜYÜKKAYIKÇI ve Ali UĞRAŞ	-	-
Nota Yazımı	Doç. Dr. Süleyman TARMAN	Yucan BİLGİN	Esin AZAZI Ali Ayhan TÜLEK
Dizgi	Doç. Dr. Süleyman TARMAN	-	-
Kapak Tasarım	Uğur KARAGÜL	-	-
ISBN	975-11-2484-0	978-975-11-3348-9	978-975-11-4371-6

3.3 Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri, belgesel tarama tekniği kullanılarak toplanmıştır. “Belgesel tarama, belli bir amaca uygun olarak kaynakları bulma, okuma, not alma ve değerlendirme işlemlerini kapsamaktadır” (Karasar, 2009, s. 183). Karasar (2009), araştırmacıların zamanlarının büyük bir kısmının, önceden yapılan araştırmaları inceleyerek değerlendirmeleriyle geçtiğini; araştırmada yorumun esas olduğunu ve

veri toplamanın yorum için önkoşul olduğu göz önünde bulundurulduğunda, belgesel tarama ile de özgün araştırmaların yapılabileceğini belirtmektedir.

Yıldırım ve Şimşek (2006), nitel araştırmada veri toplama yöntemlerinden doküman incelemesini, “araştırılması hedeflenen olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar” ifadesiyle tanımlamışlardır (s. 187).

3.4 Verilerin Analizi

Verilerin analizinde içerik analizi yöntemine uygun olarak elde edilen veriler yazar tarafından değerlendirilmiş, belirli kategoriler dâhilinde genellenerek alansal yorumları yapılmıştır. “İçerik analizi, yöntem bilimcilerin gömülü teori veya gömülü teori yaklaşımı olarak adlandırdıkları, işlenmemiş veriden doğrudan ve tümevarımsal olarak elde edilmiş olan kodlama kategorilerini içerir. Bu yönelimin amacı, analizi yapılan dokümanın içeriğiyle alakalı teoriler ya da teorik olarak birbirleriyle bağlantılı açıklamalar geliştirmektir” (Berg ve Lune, 2015, s. 383).

İlk alt problem için elde edilen verilerin analizinde kitapların içerik organizasyonu tek bir tabloda yan yana verilmiştir. Ardından sırasıyla; yazar tarafından genellenerek oluşturulan; “keman çalmanın temelleri”, “kemanda konumlar”, “kemanda temel yay teknikleri”, “diziler, etütler, eserler” ve “dağarcık geliştirme” şeklinde toplam 5 kategoride kitaplar karşılaştırılmış ve üç kitap farklılıklar ve benzerlikler bakımından bir arada değerlendirilmiştir. İkinci alt problem dâhilinde kitaplardaki metinlerin incelenmesi ve karşılaştırılması için ilgili metinler öncelikle bir arada tablo halinde sunulmuştur. Metinlerin analizinde bir kez daha kategoriler belirlenmiştir. Sağ ve sol el tekniklerine ilişkin metinler sırasıyla; “yay tutuş”, “sağ elin yayda ve yayın teller üzerindeki konumu ve durumu”, “yayın teller üzerinde kullanımı”, “yayı tele sürtüş ve kemandan ses üretiş”, “keman çalmada yayın bölünümü ve yay şekilleri”, “keman çalmada temel yay teknikleri”, “legato tekniği”, “detaç tekniği”, “sol elin keman sapında ve tuşe üzerindeki konumu ve durumu”, “kemanda birinci konum”, “birinci konumda parmak durumları” ve “sağ ve sol elin eş güdümü” olmak üzere toplam 12 kategoride incelenmiş ve karşılaştırılmıştır. Üçüncü ve son alt problemde ise her üç kitaptaki sağ ve sol el tekniklerine ait metinlere ilişkin kullanılan görseller “yay tutuşuna hazırlık”, “yay tutuşu”, “yayın teldeki konumu”, “yayın teller üzerinde kullanımı ve kemandan ses üretme”, “yayın bölümleri ve yay şekilleri”, “legato ve

detafe çalma tekniği”, “sol elin tuŖe üzerindeki konumu”, “kemanda birinci konum”, olmak üzere toplam 8 kategoride karşılaŖtırmalı analiz edilmiŖtir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

IV. BULGULAR

Bu bölümde, araştırma bulgularına yer verilmiŖtir. Bulgular ana problem cümlesinin çözümlüne ışık tutabilmesi bakımından ilgili alt problemler eksenli sunulmuŖtur.

4.1 Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Bu bölümde örneklemdaki ders kitaplarının içerik organizasyonuna ilişkin bulgulara yer verilmiŖtir. Bu bulgular aŖađıda tablo Ŗeklinde ele alınarak sunulmuŖtur.

Tablo 2: Örneklemdaki Ders Kitaplarının İçerik Organizasyonu Bakımından Düzenleri

ANADOLU GÜZEL SANATLAR LİSELERİ İÇİN KEMAN DERS KİTABI LİSE I	GÜZEL SANATLAR VE SPOR LİSELERİ TÜRK VE BATI MÜZİĞİ ÇALGILARI KEMAN DERS KİTABI 9.SINIF	ORTAÖĞRETİM GÜZEL SANATLAR LİSESİ ÇALGI EĞİTİMİ KEMAN DERS KİTABI 9
İ.ÜNİTE: KEMAN ÇALMANIN TEMELLERİ 1. Konu: İnsan ve Keman Çalma 2. Konu: İnsanın Bedensel ve Davranışsal Yapısı 3. Konu: Kemanın ve Yayın Fiziksel Yapısı 4. Konu: İnsanın Yapısına Uygun Keman ve Yay Seçimi 5. Konu: Keman Çalmada Duruş ve Tutuş 6. Konu: Keman Çalmada Sağ ve Sol Elin Konumu ve Eş Güdümlü 7. Konu: Yay Teli Sürütüş ve Kemandan Ses Üretiş Uygulamalı Çalışmalar Ödevlendirme, Sınaama-Ölçme ve Değerlendirme	1.ÖĞRENME ALANI: KEMAN ÇALMANIN TEMELLERİ 1. Ünite İnsan ve Keman Çalma 1. İnsanın Temel Müziksel Özellikleri 2. Kemanın Müziksel Anlatım Özellikleri 3. Keman Çalmada İş Gören Vücut Bölümleri ve İşlevleri Ölçme ve Değerlendirme Çalışmaları 2. Ünite Kemanın, Yayın Yapısı ve Seçimi 1. Kemanın ve Yayın Yapısı 2. Keman ve Yayın Bölümleri 3. Keman ve Yayın Bakımı ve Korunması 4. İnsanın Yapısına Uygun Keman ve Yay Seçimi Ölçme ve Değerlendirme Çalışmaları 3. Ünite Keman Çalmada Duruş ve Tutuş 1. Kemanda Duruş 2. Keman Tutuş 3. Yay Tutuş 4. İki Elin Uyumlu(Eş Güdümlü) Ölçme ve Değerlendirme Çalışmaları 4. Ünite Keman Çalmada Sağ ve Sol Elin Konumu ve Eş Güdümlü 1. Sol Elin Keman Sapında ve Tuşe Üzerindeki Konumu ve Durumu 2. Sağ Elin Yayda ve Yayın Teller Üzerindeki Konumu ve Durumu 3. Keman Çalmada Sağ ve Sol Elin Eş Güdümlü Ölçme ve Değerlendirme Çalışmaları 5. Ünite Yayın Teller Üzerinde Kullanımı 1. Yayın Teldeki Konumu 2. Yay Teli Sürütüş 3. Kemandan Ses Üretiş 4. Belirli Sürelerle Yay Çekiş ve İtiş Ölçme ve Değerlendirme Çalışmaları 6. Ünite Keman Çalmada Yayın Bölünümü ve Yay Şekilleri 1. Yayın Bölümleri 2. Yarım Yayların Kullanımı 3. Bütüm Yay Kullanımı Ölçme ve Değerlendirme Çalışmaları	1.ÜNİTE: KEMAN ÇALMANIN TEMEL UNSURLARI 1. Keman ve Yayın Fiziksel Özellikleri A. Kemanın Öğeleri B. Yayın Öğeleri C. Kemanın ve Yayın Bakımı, Korunması D. Keman ve Yay Seçimi 2. Keman Çalmada Temel Duruş ve Tutuş A. Keman Çalmada Doğru ve Düzgün Bir Duruşun Önemi B. Kemanın Doğru Tutulması C. Yayın Doğru Tutulması 3. Keman Çalmada Sağ ve Sol Elin Konumu A. Sol Elin Keman Sapındaki ve Tuşedeki Konumu ve Durumu B. Sağ Elin Yayda ve Yayın Teller Üzerindeki Konumu ve Durumu C. Yayın Teller Üzerinde Konumlandırılması 4. Yayın Teller Üzerindeki Kullanımı ve Yay Şekilleri A. Yay Teli Üzerinde Eşiğe-Paralel Biçimde Çekme ve İtme B. Kemandan Nitelikli Ses Üretme C. Yayın Bölümleri ve Yayın Bütünü

II. ÜNİTE: KEMANDA YAY ŞEKİLLERİ	2- ÖĞRENME ALANI: KEMANDA KONUMLAR	2- ÜNİTE KEMAN ÇALMADA KONUMLAR
<p>1. Konu: Kemanda Yayın Bölünümü ve Yay Şekilleri</p> <p>2. Konu: Çeşitli Yay Şekilleriyle Çalışmalar Uygulamalı Çalışmalar</p> <p>Ödevlendirme, Sınaama-Ölçme ve Değerlendirme</p>	<p>Ünite Birinci Konum</p> <p>1. Birinci Konumda Doğal Durumda Parmak Durumları</p> <p>2. Birinci Konumda Birinci Durumda Parmak Durumları</p> <p>3. Birinci Konumun Öncemi</p> <p>Ölçme ve Değerlendirme Çalışmaları</p>	<p>1. Kemanda Birinci Konum</p> <p>A. Birinci Konumda La Telinde Dört Sesi Kapsayan Çalışmalar</p> <p>B. Birinci Konumda Re Telinde Dört Sesi Kapsayan Çalışmalar</p> <p>C. Birinci Konumda Mi Telinde Dört Sesi Kapsayan Çalışmalar</p> <p>D. Birinci Konumda Sol Telinde Dört Sesi Kapsayan Çalışmalar</p>
<p>III. ÜNİTE: KEMANDA KONUMLAR – I</p> <p>1. Konu: Kemanda Konumlar ve Birinci Konum Birinci Durumlar</p> <p>2. Konu: Birinci Konumda Durumlar: Parmak Durumları, Doğal ve Birinci Durumlar</p> <p>3. Konu: Birinci Konumda Doğal ve Birinci Durumda Çalışmalar Uygulamalı Çalışmalar</p> <p>Ödevlendirme, Sınaama-Ölçme ve Değerlendirme</p>	<p>3- ÖĞRENME ALANI: KEMANDA TEKNİKLER</p> <p>Ünite Legato ve Detaşe Çalma Teknikleri</p> <p>1. Legato Tekniğinin Genel Özellikleri</p> <p>2. Legato Tekniğinde Etüt Çalma</p> <p>3. Legato Tekniğinde Eser Çalma</p> <p>4. Detaşe Tekniğinin Genel Özellikleri</p> <p>5. Detaşe Tekniğinde Etüt Çalma</p> <p>6. Detaşe Tekniğinde Eser Çalma</p> <p>Ölçme ve Değerlendirme Çalışmaları</p>	<p>3. ÜNİTE KEMAN ÇALMADA TEMEL YAY TEKNİKLERİ</p> <p>1. Kemanda Legato ve Detaşe Çalma Teknikleri</p> <p>A. Legato (Bağlı) Tekniğinin Genel Özellikleri</p> <p>B. Etüt ve Eserleri Legato Yay Tekniğine Uygun Çalma</p> <p>C. Detaşe (Bağırsız) Tekniğinin Genel Özellikleri</p> <p>D. Etüt ve Eserleri Detaşe Yay Tekniğine Uygun Çalma</p>
<p>IV. ÜNİTE: KEMANDA TEMEL YAY TEKNİKLERİ – I</p> <p>1. Konu: Kemanda Temel Yay Teknikleri</p> <p>2. Konu: Kemanda Legato (Bağlı) Çalma Tekniği</p> <p>3. Konu: Kemanda Detaşe (Bağsız) Çalma Tekniği Uygulamalı Çalışmalar</p> <p>Ödevlendirme, Sınaama-Ölçme ve Değerlendirme</p>	<p>4- ÖĞRENME ALANI: DİZİLER-ETÜTLER-ESERLER</p> <p>1. Ünite Sol Majör Dizi-Etüt-Eser</p> <p>1. Sol Majör Dizisinde Değişik Yay Şekilleri</p> <p>2. Sol Majör Tonunda Etütler</p> <p>3. Sol Majör Tonunda Eserler</p> <p>Ölçme ve Değerlendirme Çalışmaları</p> <p>2. Ünite Mi Minör Dizi-Etüt-Eser</p> <p>1. Mi Minör Dizisinde Değişik Yay Şekilleri</p> <p>2. Mi Minör Tonunda Etütler</p> <p>3. Mi Minör Tonunda Eserler</p> <p>Ölçme ve Değerlendirme Çalışmaları</p> <p>3. Ünite Rast Makamında Dizi-Etüt-Eser</p> <p>1. Rast Makamı Dizisinde Değişik Yay Şekilleri</p> <p>2. Rast Makamında Etütler</p> <p>3. Rast Makamında Eserler</p> <p>Ölçme ve Değerlendirme Çalışmaları</p> <p>4. Ünite Re Majör Dizi-Etüt-Eser</p> <p>1. Re Majör Dizisinde Değişik Yay Şekilleri</p> <p>2. Re Majör Tonunda Etütler</p> <p>3. Re Majör Tonunda Eserler</p> <p>Ölçme ve Değerlendirme Çalışmaları</p> <p>5. Ünite Si Minör Dizi-Etüt-Eser</p> <p>1. Si Minör Dizisinde Değişik Yay Şekilleri</p> <p>2. Si Minör Tonunda Etütler</p> <p>3. Si Minör Tonunda Eserler</p> <p>Ölçme ve Değerlendirme Çalışmaları</p> <p>6. Ünite La Majör Dizi-Etüt-Eser</p>	<p>4. ÜNİTE TONAL-MAKAMSAL DİZİ, ETÜT VE ESERLER</p> <p>1. Sol Majör Tonunda Dizi, Etüt ve Eserler</p> <p>A. Sol Majör Tonunda Dizi</p> <p>B. Sol Majör Tonunda Etüt ve Eserler</p> <p>2. Mi Minör Tonunda Dizi, Etüt ve Eserler</p> <p>A. Mi Minör Tonunda Dizi</p> <p>B. Mi Minör Tonunda Etüt ve Eserler</p> <p>3. Rast Makamında Dizi, Etüt ve Eserler</p> <p>A. Rast Makamı</p> <p>B. Rast Makamında Etüt ve Eserler</p> <p>4. Re Majör Tonunda Dizi, Etüt ve Eserler</p> <p>A. Re Majör Tonunda Dizi</p> <p>B. Re Majör Tonunda Etüt ve Eserler</p> <p>5. Si Minör Tonunda Dizi, Etüt ve Eserler</p> <p>A. Si Minör Tonunda Dizi</p> <p>B. Si Minör Tonunda Etütler ve Eserler</p> <p>6. La Majör Tonunda Dizi, Etüt ve Eserler</p> <p>A. La Majör Tonunda Dizi</p> <p>B. La Majör Tonunda Etüt ve Eserler</p> <p>7. Fa Diyez Minör Tonunda Dizi, Etüt ve Eserler</p> <p>A. Fa Diyez Minör Tonunda Dizi</p> <p>B. Fa Diyez Minör Tonunda Etüt ve Eserler</p> <p>8. Hüseyini Makamında Dizi, Etüt ve Eserler</p> <p>A. Hüseyini Makamı</p> <p>B. Hüseyini Makamında Etüt ve Eserler</p> <p>9. Fa Majör Tonunda Dizi, Etüt ve Eserler</p> <p>A. Fa Majör Tonunda Dizi</p>

1. La Majör Dizisinde Değişik Yay Şekilleri
 2. La Majör Dizisinde Ettütler
 3. La Majör Dizisinde Eserler
 - Ölçme ve Değerlendirme Çalışmaları
 7. Ünite Fa Diyez Minör Dizi-Etüt-Eser
 1. Fa Diyez Minör Dizisinde Değişik Yay Şekilleri
 2. Fa Diyez Minör Tonunda Ettütler
 3. Fa Diyez Minör Tonunda Eserler
 - Ölçme ve Değerlendirme Çalışmaları
 8. Ünite Hüseyini Makamında Dizi-Etüt-Eser
 1. Hüseyini Makamı Dizisinde Değişik Yay Şekilleri
 2. Hüseyini Makamında Ettütler
 3. Hüseyini Makamında Eserler
 - Ölçme ve Değerlendirme Çalışmaları
 9. Ünite Fa Majör Dizi-Etüt-Eser
 1. Fa Majör Dizisinde Değişik Yay Şekilleri
 2. Fa Majör Tonunda Ettütler
 3. Fa Majör Tonunda Eserler
 - Ölçme ve Değerlendirme Çalışmaları
 10. Ünite Re Minör Dizi-Etüt-Eser
 1. Re Minör Dizisinde Değişik Yay Şekilleri
 2. Re Minör Tonunda Ettütler
 3. Re Minör Tonunda Eserler
 - Ölçme ve Değerlendirme Çalışmaları
 11. Ünite Do Majör Dizi-Etüt-Eser
 1. Do Majör Dizisinde Değişik Yay Şekilleri
 2. Do Majör Tonunda Ettütler
 3. Do Majör Tonunda Eserler
 - Ölçme ve Değerlendirme Çalışmaları
 12. Ünite La Minör Dizi-Etüt-Eser
 1. La Minör Dizisinde Değişik Yay Şekilleri
 2. La Minör Tonunda Ettütler
 3. La Minör Tonunda Eserler
 - Ölçme ve Değerlendirme Çalışmaları
-
- B. Fa Majör Tonunda Etüt ve Eserler
 10. Re Minör Tonunda Dizi, Etüt ve Eserler
 - A. Re Minör Tonunda Dizi
 - B. Re Minör Tonunda Etüt ve Eserler
 11. Do Majör Tonunda Dizi, Etüt ve Eserler
 - A. Do Majör Tonunda Dizi
 - B. Do Majör Tonunda Etüt ve Eserler
 12. La Minör Tonunda Dizi, Etüt ve Eserler
 - A. La Minör Tonunda Dizi
 - B. La Minör Tonunda Etüt ve Eserler

V. ÜNİTE: İKİ TELİ KAPSAYAN BİR- İKİ-ÜÇ DİYEZLİ MAJÖR VE HÜSEYİNİ DİZİLER, ETÜTLER, ESERLER

1. Konu: Kemanda Dizi, Etüt, Eser
 2. Konu: Sol, Re, La Majör Diziler, Etütler, Eserler
 - A. Sol Majör Dizi, Etüt, Eser
 - B. Re Majör Dizi, Etüt, Eser
 - C. La Majör Dizi, Etüt, Eser
 3. Konu: La, Mi, Si Hüseyni Diziler, Etütler, Eserler
 - A. La Hüseyni Dizi, Etüt, Eser
 - B. Mi Hüseyni Dizi, Etüt, Eser
 - C. Si Hüseyni Dizi, Etüt, Eser
- Uygulamalı Çalışmalar
Ödevlendirme, Sinama-Ölçme ve Değerlendirme

Ünite Rönesans(Yeniden Doğuş) Dönemi

1. Rönesans Döneminin Müziksel Biçim Özellikleri
 2. Rönesans Dönemi Bestecileri
 3. Rönesans Dönem Eserleri
- Okuma Metni
Okuma Metni
Ölçme ve Değerlendirme Çalışmaları

1. Tonal ve Makamsal Dağar

- A. Birinci Konumda Etütler
- B. Birinci Konumda Eserler

5- ÖĞRENME ALANI: KEMAN MÜZİĞİNDE DÖNEMLER 5- ÜNİTE BİRİNCİ KONUMDA UYGULAMA DAĞARCIGI

VI. ÜNİTE: İKİ TELİ KAPSAYAN BİR BEMOLLÜ-BİR DİYEZLİ MINÖR VE KARCİĞAR DİZİLER, ETÜTLER, ESERLER

1. Konu: Re Minör Dizi, Etüt, Eser
 2. Konu: Mi Minör Dizi, Etüt, Eser
 3. Konu: La Karcığar Dizi, Etüt, Eser
- Uygulamalı Çalışmalar
Ödevlendirme, Sinama-Ölçme ve Değerlendirme

6- ÖĞRENME ALANI: UYGULAMA, GELİŞTİRME VE SERGİLEME DAĞARCIGI

Ünite Birinci Konumda Dağarcığın Yeri ve Önemi

1. Dağarcık Sergilemenin Önemi
 2. Birinci Konumda Etütler Sergileme
 3. Birinci Konumda Eserler Sergileme
 - a. Eserlerin Piyano Eşlikleri
- Ölçme ve Değerlendirme Çalışmaları

VII. ÜNİTE: ÜÇ TELİ KAPSAYAN BİR BEMOLLÜ-ÜÇ DİYEZLİ MAJÖR, MINÖR VE HÜSEYİNİ DİZİLER, ETÜTLER, ESERLER

1. Konu: Fa Majör Dizi, Etüt, Eser
 2. Konu: Fa Diyez Minör Dizi, Etüt, Eser
 3. Konu: Sol Hüseyni Dizi, Etüt, Eser
- Uygulamalı Çalışmalar
Ödevlendirme, Sinama-Ölçme ve Değerlendirme

VIII. ÜNİTE: DÖRT TELİ KAPSAYAN BİR-İKİ-ÜÇ DİYEZLİ MAJÖR, MINÖR VE HÜSEYİNİ DİZİLER, ETÜTLER, ESERLER

1. Konu: Sol Majör Dizi, Etüt, Eser
 2. Konu: La Majör Dizi, Etüt, Eser
 3. Konu: Si Minör Dizi, Etüt, Eser
 4. Konu: La Hüseyni Dizi, Etüt, Eser
- Uygulamalı Çalışmalar
Ödevlendirme, Sinama-Ölçme ve Değerlendirme

IX. ÜNİTE: DÖRT TELİ KAPSAYAN DO MAJÖR, LA MINÖR VE LA KARCİĞAR DİZİLER, ETÜTLER, ESERLER

1. Konu: Do Majör Dizi, Etit, Eser
2. Konu: La Minör Dizi, Etit, Eser
3. Konu: La Karcıgar Dizi, Etit, Eser
Uygulamalı Çalışmalar
Ödevlendirme, Sınama-Ölme ve Değerlendirme

**X. ÜNİTE: BİRİNCİ KONUMDA UYGULAMA-GELİŞTİRME-
SERGİLEME DAĞARCICIĞI**

1. Konu: Birinci Konumda Dağarcığın Yeri, Kapsamı ve Önemi
2. Konu: Solo Uygulama-Gelişirme ve Sergileme Dağarcığı
3. Konu: Eşlikli Uygulama-Gelişirme ve Sergileme Dağarcığı
4. Konu: I. Konum Dağarcığının Genişletimi
Uygulamalı Çalışmalar
Solo Dağarcık Çalışmaları
Piyano Eşlikli Dağarcık Çalışmaları
Keman Eşlikli Dağarcık Çalışmaları

Tablo 2’de görüldüğü üzere, 2006 yılına ait 1. ders kitabında 10 ünite, 36 konu ve 6 alt konu; 2014 yılına ait 2. ders kitabında 6 öğrenme alanı, 22 ünite ve 72 konu ve 1 alt konu; 2018 yılına ait 3. ders kitabında ise 5 ünite 19 konu ve 47 alt başlık bulunmaktadır.

Keman ders kitaplarının içerik organizasyonu bakımından benzer ifadelerde fakat farklı şekillerde kurgulandığı görülmektedir. Söz konusu düzen, 2006 yılına ait keman ders kitabında (1. kitap) üniteler ve bu ünitelere ait alt konular şeklinde, 2014 yılına ait keman ders kitabında (2. kitap) öğrenme alanları ve üniteler dâhilindeki konular şeklinde, 2018 yılına ait keman ders kitabında (3. kitap) ise üniteler dâhilindeki konular ve bu konulara ait alt başlıklar şeklinde sağlanmıştır. Bu bilgilerden yola çıkarak 1. ve 3. kitaplarda içerik organizasyonu bakımından ünite temelli, 2. kitapta ise öğrenme alanı temelli bir yaklaşımın benimsendiği söylenebilir.

Keman ders kitaplarının “Keman Çalmanın Temelleri” olarak genellenebilecek ilk bölüme benzer biçimde giriş yaptığı görülmektedir. 1. kitapta 1 ünite ve 8 konu, olarak düzenlenen bu bölümün, 2. kitapta 1 öğrenme alanı, 6 ünite ve 21 konu, 3. kitapta ise 1 ünite, 4 konu ve 13 alt konu şeklinde ele alındığı tespit edilmiştir.

4.1.1 Keman Çalmanın Temelleri Kategorisine İlişkin Bulgular

- 1. ve 2. kitapta bulunan “İnsan ve Keman Çalma” başlığının 3. kitapta ele alınmadığı, görülmüştür. Ayrıca 1. kitaptaki bu başlığa ünite içerisinde bir konu, 2. kitapta ise ilgili başlığa yönelik bir ünite ve bu üniteye ait üç konu olarak yer verildiği,
- 2. kitapta ünite olarak sunulan “İnsan ve Keman Çalma” başlığının konularından olan “insanın temel müziksel özellikleri”, “kemanın müziksel anlatım özellikleri” ve “keman çalmada iş gören vücut bölümleri ve işlevleri” başlıklarına 2. ve 3. kitapta yer verilmediği,
- 1. kitapta konu olarak ele alınan “İnsanın Bedensel ve Davranışsal Yapısı” başlığına 2. ve 3. kitapta yer verilmediği,
- 1. kitaptaki “Kemanın ve Yayın Fiziksel Yapısı” ve “İnsanın Yapısına Uygun Keman ve Yay Seçimi” başlıklarına, 2. kitapta “Kemanın, Yayın Yapısı ve

Seçimi”, 3. kitapta ise “Keman ve Yayın Fiziksel Özellikleri” olarak yer verildiği ve 1. kitaptaki başlıkların 1 üniteye ait iki konu, 2. kitapta bir ünite ve bu üniteye ait dört konu, 3. kitapta ise bir konu ve bu konuya ait dört alt konu şeklinde sunulduğu,

- 2. ve 3. kitaplarda ele alınan “Keman ve Yayın Bakımı ve Korunması” başlığının 1. kitapta ele alınmadığı ve bu başlığın 2. kitapta konu, 1. kitapta alt konu olarak sunulduğu,
- 1. ve 2. kitaplarda “Keman Çalmada Duruş ve Tutuş” olarak verilen başlığın 3. kitapta “Keman Çalmada Temel Duruş ve Tutuş” başlığı şeklinde sunulduğu, 1. kitapta ilgili başlığa ünite içerisinde 1 konu, 2. kitapta 1 ünite ve bu üniteye ait 4 konu 3. kitapta ise 1 konu ve bu konuya ait 3 alt konu olarak yer verildiği,
- 1. ve 2. kitaplarda yer verilen “Keman Çalmada Sağ ve Sol Elin Konumu ve Eş Güdümü” başlığına 3. kitapta “Keman Çalmada Sağ ve Sol Elin Konumu” şeklinde yer verildiği, ilgili başlığın 1. kitapta ünite içerisinde bir konu, 2. kitapta bir ünite ve bu üniteye ait üç konu, 3. kitapta ise bir konu ve bu konuya ait üç alt konu şeklinde sunulduğu,
- 3. kitapta alt konu olarak ele alınan “Yayın Teller Üzerinde Konumlandırılması” başlığının diğer iki kitapta ele alınmadığı,
- 1. kitapta “Yayın Teller Üzerinde kullanımı” ve “Yayı Tele Sürtüş ve Kemandan Ses Üretiş” başlıklarının; 2. kitapta “Yayın Teller Üzerinde Kullanımı”, 3. kitapta ise “Yayın Teller Üzerindeki Kullanımı ve Yay Şekilleri” şeklinde verildiği,
- 1. kitapta “Yayın Teller Üzerinde kullanımı” ve “Yayı Tele Sürtüş ve Kemandan Ses Üretiş” başlıklarının ünite içerisinde 2 konu, 2. kitapta 1 ünite ve bu üniteye ait 4 konu, 3. kitapta ise 1 ünite ve bu üniteye ait 3 alt konu olarak sunulduğu,

- 3. kitapta “yayın teller üzerinde kullanımı” başlığına “yay şekilleri” de eklenerek diğer kitaplarda ayrı olarak başlıklandırılan bir konunun tek başlıkta birleştirildiği,
- 2. kitapta konu olarak ele alınan “Yayın Teldeki Konumu” ve “Belirli Sürelerle Yay Çekiş ve İtiş” başlıkları ile 3. kitapta ele alınan “Yayı Tel Üzerinde Eşiğe Paralel Çekme ve İtme” ve “Yayın Bölümleri ve Yayın Bütünü” başlıklarının biçimsel olarak diğer kitaplarda ele alınmadığı görülmüştür.
- 1. kitapta “Kemanda Yay Şekilleri” başlığının, 2. kitapta “Keman Çalmada Yayın Bölünümü ve Yay Şekilleri”, 3. kitapta “Yayın Teller Üzerindeki Kullanımı ve Yay Şekilleri” şeklinde sunulduğu,
- 1. kitapta “Kemanda Yay Şekilleri” başlığının 1 ünite, 2. kitapta 1 ünite ve bu ünite içerisindeki 3 konu, 3. kitapta ise 1 ünite içerisindeki 1 alt konu şeklinde sunulduğu,
- 1. kitapta 1 konu olan “Keman Çalmada Yayın Bölünümü ve Yay şekilleri” konu başlığının, 2. kitapta “Yayın Bölümleri”, “Yarım Yayların Kullanımı” ve “Bütün Yay Kullanımı” adında 3 konu başlığıyla, 3. kitapta ise “Yayın Bölümleri ve Yayın Bütünü” alt konu başlığıyla sunulduğu,
- 1. kitapta 1 konu olan “Çeşitli Yay Şekilleriyle Çalışmalar” başlığının diğer iki kitapta yer almadığı bulgularına ulaşılmıştır.

Keman ders kitaplarının “Kemanda Konumlar” olarak genellendirilebilecek ikinci bölümüne yine benzer biçimde giriş yaptığı görülmektedir. 1. kitapta 1 ünite ve 3 konu olarak düzenlenen bu bölümün, 2. kitapta 1 öğrenme alanı, 1 ünite ve 3 konu, 3. kitap ise 1 ünite, 1 konu ve 4 alt konu olarak düzenlendiği gözlenmiştir.

4.1.2 Kemanda Konumlar Kategorisine İlişkin Bulgular

- 1. kitapta ünite içerisinde 1 konu olan “Kemanda Konumlar ve Birinci Konum” başlığının, 2. kitapta öğrenme alanı içerisinde 1 ünite olarak “Birinci

Konum”, 3. kitapta ise 1 ünite içerisinde 1 konu olarak “Kemanda Birinci Konum” başlığıyla sunulduğu,

- 1. kitapta ünite içerisinde 1 konu olan “Birinci Konumda Durumlar: Parmak Durumları, Doğal ve Birinci Durumlar” başlığının, 2. kitapta öğrenme alanı dâhilindeki 1 ünitenin konusu olan; “Birinci Konumda Doğal Durumda Parmak Durumları” ve “Birinci Konumda Birinci Durumda Parmak Durumları” başlıklarıyla sunulduğu, 3. kitapta ise ilgili herhangi bir başlığa yer verilmediği,
- 1. kitapta “Birinci Konumda Doğal ve Birinci Durumda Çalışmalar” başlıklı konunun, 3. kitapta “Birinci Konumda La Telinde Dört Sesi Kapsayan Çalışmalar” başlıklı alt konuda, “Birinci Konumda Re Telinde Dört Sesi Kapsayan Çalışmalar”, “Birinci Konumda Mi Telinde Dört Sesi Kapsayan Çalışmalar”, “Birinci Konumda Sol Telinde Dört Sesi Kapsayan Çalışmalar” her tel için ayrı olarak başlıklandırıldığı, 2. kitapta ise bu başlığa yer verilmediği,
- 2. kitapta 1 konu olan “Birinci Konumun Önemi” başlığına diğer iki kitapta yer verilmediği bulgularına ulaşılmıştır.

Keman ders kitaplarının “Kemanda Temel Yay Teknikleri” olarak genellendirilebilecek üçüncü bölümüne ilk iki bölümde olduğu gibi benzer biçimde giriş yaptığı görülmektedir. 1. kitapta 1 ünite ve 3 konu olarak düzenlenen bu bölümün, 2. kitapta 1 öğrenme alanı, 1 ünite ve 6 konu, 3. kitapta ise 1 ünite, 1 konu ve 4 alt konu olarak düzenlendiği gözlenmiştir.

4.1.3 Kemanda Temel Yay Teknikleri Kategorisine İlişkin Bulgular

- 1. kitapta ünite başlığı olan “Kemanda Temel Yay Teknikleri” tekrar 1.konu başlığı şeklinde sunulurken, 2. ve 3. kitaplarda ise bu başlığa “Legato ve Detaşe Çalma Teknikleri” olarak yer verildiği,
- 2. kitapta “Legato ve Detaşe Çalma Teknikleri” başlığına ünite, 3. kitapta ise ünite içerisinde 1 konu olarak yer verildiği,

- 1. kitapta konu başlığı olan “Kemanda Legato (Bağlı) Çalma Tekniği” başlığının, 2. kitapta “Legato Tekniğinde Etüt Çalma” ve “Legato Tekniğinde Eser Çalma” konu başlıklarıyla, 3. kitapta ise “Etüt ve Eserleri Legato Yay Tekniğine Uygun Çalma” alt konu başlığıyla sunulduğu,
- 1. kitapta konu başlığı olan “Kemanda Detaşe (Bağızsız) Çalma Tekniği” başlığının, 2. kitapta “Detaşe Tekniğinde Etüt Çalma” ve “Detaşe Tekniğinde Eser Çalma” konu başlıklarıyla, 3. kitapta ise “Etüt ve Eserleri Detaşe Yay Tekniğine Uygun Çalma” alt konu başlığıyla sunulduğu,
- 2. kitapta konu, 3. kitapta ise alt konu olarak sunulan “Legato Tekniğinin Genel Özellikleri” ve “Detaşe Tekniğinin Genel Özellikleri” başlıklarına 1. kitapta yer verilmediği bulgularına ulaşılmıştır.

Keman ders kitaplarının “Diziler, Etütler, Eserler” olarak genellendirilebilecek dördüncü bölümünde 1. kitapta 5 ünite, 16 konu ve 6 alt konu, 2. kitapta 1 öğrenme alanı, 12 ünite ve 36 konu, 3. kitapta ise 1 ünite, 12 konu ve 24 alt konuya yer verildiği gözlenmiştir.

4.1.4 Diziler, Etütler, Eserler Kategorisine İlişkin Bulgular

- 1. ve 3. kitapta dizilerin ve makamların tek konu içerisinde dizi, etüt ve eser sırasıyla, 2. kitapta ünite ve 3 alt konu düzeninde yine dizi, etüt ve eser sırasıyla sunulduğu,
- 1. kitabın dizi, etüt ve eserlere kapsadığı tel bakımından farklı başlıklarda yer verdiği görülürken, 2. ve 3. kitaplarda böyle bir sınıflamaya yer verilmediği,
- Her üç ders kitabında da tüm tonal dizilerin; sol majör, re majör, la majör, re minör, mi minör, fa majör, fa diyez minör, si minör, do majör ve la minör olduğu,
- 1. kitapta sol majör ve la majör dizilerinin diğer 2 kitapta yer almayan şekilde farklı telleri kapsar biçimde tekrar gösterildiği,
- 2. ve 3. kitapta diziler sol majör, mi minör, re majör, si minör, la majör, fa diyez minör, fa majör, re minör, do majör, la minör sırası ile sunulurken 1.

kitapta bu sıralamanın sol majör, re majör, la majör, re minör, mi minör, fa majör, fa diyez minör, si minör, do majör ve la minör olduğu,

- 1. kitapta ele alınan makamsal dizilerin; la hüseyini, mi hüseyini, si hüseyini, la karcıgar, sol hüseyini olduğu görülmüştür.
- 1. kitapta la hüseyini ve la karcıgar dizilerinin diğer 2 kitapta yer almayan şekilde farklı telleri kapsar biçimde tekrar gösterildiği,
- 2. ve 3. kitaplarda ele alınan makamsal dizilerin rast ve hüseyini olduğu,
- 1. kitapta makamsal dizilerin karar seslerine yer verildiği, 2. ve 3. kitaplarda karar seslerine yer verilmediği bulgularına ulaşılmıştır.

Keman ders kitaplarının “Dağarcık Geliştirme” olarak genellendirilebilecek son bölümünde 1. kitapta 1 ünite ve 4 konu, 2. kitapta 1 öğrenme alanı, 1 ünite, 3 konu ve 1 alt konu, 3. kitapta ise 1 ünite, 1 konu ve 2 alt konuya yer verildiği söylenebilir.

4.1.5 Dağarcık Geliştirme Kategorisine İlişkin Bulgular

- 1. kitapta konu başlığı olarak sunulan “Birinci Konumda Dağarcığın Yeri, Kapsamı ve Önemi” başlığına 2. kitapta “Dağarcık Sergilemenin Önemi” şeklinde yer verildiği, 3. kitapta ise bu başlığa yer verilmediği,
- 1. kitapta konu başlığı olarak sunulan “I. Konum Dağarcığının Genişletimi” başlığına, 2. kitapta “Birinci Konumda Etütler Sergileme” ve “Birinci Konumda Eserler Sergileme” konu başlıkları, 3. kitapta ise “Birinci Konumda Etütler” ve “Birinci Konumda Eserler” alt konu başlıkları şeklinde yer verildiği,
- 1. kitapta konu başlığı olarak sunulan “Eşlikli Uygulama-Geliştirme ve Sergileme Dağarcığı” başlığına 2. kitapta “Birinci Konumda Eserler Sergileme” konusu ve bu konunun alt konu başlığı olan “Eserlerin Piyano Eşlikleri” şekline yer verildiği, 3. kitapta ise bu başlıklara yer verilmediği,
- 1. kitapta konu başlığı olarak sunulan “Solo Uygulama-Geliştirme ve Sergileme Dağarcığı” başlığına diğer iki kitapta yer verilmediği,

- 2. kitapta 1 öğrenme alanı, 1 ünite ve 3 konu şeklinde ele alınan “Keman Müziğinde Dönemler” başlığına diğer kitaplarda yer verilmediği bulgularına ulaşılmıştır.

Kuruluşundan günümüze GSL başlangıç düzeyi keman eğitimi ders kitaplarının içerik organizasyonu bakımından birbirine yakın olduğu görülmüştür. Bunun yanında söz konusu kitaplarda bazı ayrılıklar olduğu da görülmüştür. Buna ilişkin olarak ünite ve ünite bölümlerinde yer verilen konuların ele alınma durumlarının ve konularının bazı durumlarda farklılaştığı söylenebilir.

1. ve 2. kitaplarda içerik organizasyonu bakımından ölçme ve değerlendirme başlıklarına yer verilirken 3. kitapta ölçme ve değerlendirme başlığına yer verilmediği görülmüştür. Ancak 3. kitap incelendiğinde ölçme ve değerlendirme başlığının kitap içeriğinde ünite sonlarında ele alındığı tespit edilmiştir. Ayrıca 1. kitapta bu bölüm ödevlendirme, sınamalı ölçme ve değerlendirme başlığıyla sunulurken 2. ve 3. kitaplarda ölçme ve değerlendirme başlığıyla sunulduğu görülmüştür. Bu bakımdan 1. kitabın 2. ve 3. kitaplara göre ölçme ve değerlendirme bölümünü farklı bir yaklaşımla ele aldığı söylenebilir.

4.2 İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde örneklemdaki ders kitaplarının içeriklerindeki sağ ve sol tekniklerine ait metinlerin ele alınış biçimlerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Sağ ve sol el teknikleri kitapların ünite sıralamaları doğrultusunda basitten karmaşığa doğru incelenmiş olup, kitaplar arasında sıralamada bir farklılık olması durumunda bu durum belirtilerek, genel yığılmaya bağlı olarak tüm kitapların içerikleri ortak başlıklar altında incelenmiştir.

4.2.1 Yay Tutuş Kategorisine İlişkin Bulgular

Tablo 3: Örneklemdaki Ders Kitaplarında Yay Tutuş Kategorisine İlişkin Metinler ve Sunulduğu Bölümler

Konu Adı	Konunun Yeri	Konunun Metni
1. kitap: AGSL İçin Keman Ders Kitabı Lise I	Yay Tutuş Alt Konu İçerisinde Bölüm Başlığı	Yay, sağ el ile tutulur. Sol el ona yardımcı olur. Yay tutuşta sağ elin doğal durumu temel alınır ve tüm parmaklar görev alır. Ancak, doğal durumda başparmak ucu orta parmağın uç eklemine doğru çevrilerek küçük bir değişiklik yapılır. Yay sol elin yardımıyla tutuşa hazırlanır. Sağ başparmağın ucu yaydaki başparmaklığa yerleştirilir. Onun karşısında duran orta parmak, orta boğumu ve uç eklemiyle çubuğu kavrar ve başparmağı karşılar. Yüzük parmağı orta parmağın hemen yanında kıvrık ve topuğa-çubuğa değil durur. İşaret parmağı orta parmaktan biraz ayrı durarak çubuğa yerleşir ve onu kavrar. Serçe parmak ise yüzük parmağından biraz ayrı durarak kıvrılır ve etli ucuyla çubuk üzerine yerleşir. Tüm parmakların rahat ve yumuşak bir biçimde yaya değme ve yayı kavrama noktaları denetlenir ve böylece yay tutulmuş olur. Bu işlemler sırasıyla birkaç kez yinelenir. Belli düzen, güven, rahatlık ve yumuşaklık sağlanınca sol el yay tutuşa yardımcı görevini tamamlar.
2.kitap: GSSL Türk ve Batı Müziği Çalgıları Keman Ders Kitabı 9.Sınıf	Yay Tutuş Konu Başlığı	Yay tutuş, sağ elin doğal durumu korunarak gerçekleştirilir. Sağ başparmak ucu, topuğun çubukla buluştuğu yerle çubuk arasına yerleştirilir. Başparmağın eklem yerinin hafif dışa dönük olması sağlanır. Başparmağın karşısına gelen orta parmak, uç boğumundan çubuğa temas eder. İşaret, orta ve yüzük parmakları hafif kıvrılarak çubuğu kavrar. Böylece yumuşak ve rahat bir tutuş sağlanır. Serçe parmağın ucu da çubuk üzerine yerleştirilir. El ve parmaklar yumuşak, esnek ve elin doğal hâline uygun şekilde yayı tutar. Yay tutuş çalışmalarınızı zaman zaman uygun boyuttaki bir kalem üzerinde de yapabilirsiniz.
3.kitap: Ortaöğretim GSL Çalgı Eğitimi Keman Ders Kitabı 9	Yayın Doğru Tutulması	Alt Konu Başlığı
		<p>Yay, sol elin yardımıyla tutuşa hazırlanır. Yay tutuş, sağ elin doğal durumu korunarak gerçekleştirilir (Görsel 20). Sağ başparmağın ucu, diğer parmakların altından, yaydaki başparmaklığa yerleştirilir. Başparmak, parmak ucundan avuç içine doğru yönelir. Bu parmağın, ilk eklem yerinden dışa dönük bir kıvrım yapması sağlanır. Onun karşısında duran orta parmak, 2. boğumu ve uç eklemiyle çubuğu kavrayarak başparmaklığı karşılar (Görsel 21). Yüzük parmağı; orta parmağın hemen yanında, kıvrık ve topuğa temas eder biçimde durur (Görsel 19). İşaret parmağı; ikinci boğumunun hemen altından, yaya baskı yapmaya olanak sağlayan bir konumda, orta parmaktan ayrı durarak çubuğa yerleşir ve onu kavrar. Serçe parmak ise yüzük parmağından biraz ayrı durarak kıvrılır ve etli ucu, topuk çizgisini geçmeyecek şekilde çubuk üzerine yerleşir. Tüm parmakların yayı eğme ve kavrama noktaları denetlenir. Böylece yayda, yumuşak ve rahat bir tutuş sağlanır (Görsel 22).</p> <p>Konu Metni Dışında Sunulan Öğretici Bilgilendirmeler</p> <p>Uyarı Kutucuğu: Yayın; yumuşak, esnek ve elin doğal hâline uygun bir şekilde tutulmasına dikkat edilmelidir. Belli bir düzen, güven, rahatlık ve yumuşaklık sağlanıncaya kadar yay tutuşuna sol el ile yardımcı olunmalıdır (Görsel 23).</p> <p>Notlar: Doğal ağırlığının yaya yansıtılabilmesi için elin hafifçe yaya dönük bir konum alması gereklidir. İşaret parmağının yaya baskı sağlayıcı, orta iki parmağın yayı kavrayıcı, küçük parmağın yayı dengeleyici, başparmağın ise yaya yörünge kazandırıcı özellikleri olduğu göz ardı edilmemelidir.</p> <p>Etkinlikler: Doğru yay tutma alıştırmalarını, sırasıyla birkaç kez yineleyiniz. Bu etkinlik sırasında, öğretmeniniz tarafından, yayınıza sürpriz bir biçimde küçük darbelerle vurularak (yaya zarar vermeden) yay tutuşunuzun doğruluğu test edilebilir. Bu durumda, yayın doğru tutulması hâlinde kolaylıkla yere düşmeyeceğini fark edebilirsiniz. Yay tutuşa hazırlayıcı alıştırmaları, uygun boyuttaki bir kalem ile aşağıdaki görsellerdeki gibi uygulayınız (Görsel 24).</p>

Tablo 3' te görüldüğü üzere yay tutuş konusu 1. ve 2. kitaplarda "Yay Tutuş" başlığı ile ele alınırken 3. kitapta "Yayın Doğru Tutulması" başlığıyla ele alınmıştır. Ayrıca

konu 1. kitapta “Keman Çalmada Duruş ve Tutuş” konusunun içerisinde yer alan “Tutuşlar” alt konu başlığı içerisinde içerisin de bölüm başlığı şeklinde, 2. kitapta “Keman Çalmada Duruş ve Tutuş” ünitesi içerisinde konu başlığı şeklinde ele alınmıştır. 3. kitapta ise “Keman Çalmada Temel Duruş ve Tutuş” konu başlığı içerisinde alt konu başlığı şeklinde ele alındığı görülmüştür. 3 kitapta da anlatımların genel olarak benzer ifadeler çerçevesinde şekillendiği söylenebilir. Ancak bu anlatımlarda benzerliklerin yanı sıra bazı farklılıklarında olduğu görülmüştür.

1. kitapta, orta parmağın orta boğumu ile yayın kavranması gerektiği, 2. kitapta orta parmağın uç boğumu, 3. kitapta ise orta parmağın ikinci boğumu ile yayın kavranması gerektiği durumu tabloda da görüldüğü üzere tespit edilmiştir. Bu bilgilerden yola çıkarak yay tutuşunda orta parmağın rolüne ilişkin 2. kitabın 1. ve 3. kitaba göre farklı bir yaklaşım benimsediği söylenebilir.

1. ve 3. kitaplarda serçe parmağın kıvrık bir durumda olması gerektiği söylenirken 2. Kitapta bu durumdan söz edilmediği görülmektedir. Buradan hareketle 2. kitapta serçe parmağın kıvrık olması durumunun metinleştirilmeyerek sadece görsellerle desteklenmesi düşüncesinde olduğu söylenebilir.

1. ve 3. kitaplarda yay tutuşta sol elin rolü anlatılırken 2. kitapta bu duruma yer verilmediği görülmüştür. Bu nedenle 2. kitabın sağ el tutuşunda sol elin rolüne ilişkin anlatımlara gerek duymadığı söylenebilir.

1. kitaptan farklı olarak 2. ve 3. Kitaplarda yay tutuş alıştırmaları bir kalem aracılığıyla yapılabileceği tespit edilmiştir. 2. kitap bu durumu bilgi şeklinde sunarken, 3. kitap etkinlik şeklinde sunup öğrencilerden bu bilgiyi uygulamalarını istemiştir. Bu bulgular neticesinde 2. ve 3. kitabın yay tutuşu çalışmalarının alternatif nesnelere yapılabilmesine yönlendirmede bulunduğu söylenebilir.

3. kitapta diğer kitaplardan farklı olarak bir bilgi notu verilmiş ve bu bilgi notunda yayı tutan parmakların yay tutuştaki görevleri ele alınmıştır. 1. ve 2. kitapta yay tutuşuna ilişkin bilgiler verilirken yay tutuş ile doğrudan ilgili olan yayı tutan parmakların görevi konusuna değinilmemesinin konunun aktarımında bir eksiklik olduğu söylenebilir. Ancak 1. kitabın bu eksikliği yayı tele sürtüş konusunda işaret ve serçe parmağın görevine değinerek giderdiği gözlenmiştir.

3. kitapta sunulan metinlerde ilgili görsellere gönderme yapılırken, 1. ve 2. kitaplarda metin içerisinde görsellere gönderme yapılmak yerine görsellerin ilgili metnin hemen altına yerleştirildiği bulgusuna ulaşılmıştır. Bu durumun kitapların anlatı tasarımıyla ilişkili olduğu söylenebilir.

3 kitapta kullanılan dilin akademik bir dil olduğu ancak 2. kitaptaki metinlerin, 1. ve 3. kitaba kıyasla daha çok özet biçiminde sunulduğu, metinlerdeki bu özetleme neticesinde bazı konulara dar bir çerçevede değinildiği ya da hiç değinilmediği bulgusuna ulaşılmıştır.

4.2.2 Sağ Elin Yayda ve Yayın Teller Üzerindeki Konumu ve Durumu Kategorisine İlişkin Bulgular

Tablo 4: Örneklemdeki Ders Kitaplarında Sağ Elin Yayda ve Yayın Teller Üzerindeki Konumu ve Durumu Kategorisine İlişkin Metinler ve Sunulduğu Bölümler

Konu Adı	Konunun Yeri	Konunun Metni
1. Kitap: AGSL İçin Keman Ders Kitabı Lise I	B. Sağ Elin Yayda ve Yayın Teller Üzerindeki Konumu ve Durumu Alt Konu Başlığı	Sağ el yayının topuk bölgesinde topuğun çubuk üzerindeki uzantısının bitiminde yer alır. Başparmak, çubuğun yan tarafında, diğer dört parmak ise çubuğun üzerinde, ilk üçü sarkık ve diğeri üstten değik bulunur. Yay çubuğu üzerindeki işaret parmağı orta parmaktan ve serçe parmak yüzük parmağından ayrık, orta parmak ve yüzük parmağı ise birbirine yanaşık ve değik durur. Bu durum, sağ el parmaklarının yay üzerindeki doğal durumudur. Yayın teller üzerindeki yeri ortalama olarak ses eşiği (=köprü) ile tuşe arasındaki bölümün ortasındadır. Bu yer ince tellerde ses eşiğine, kalın tellerde ise tuşeye doğru biraz kayar. Bu yere değme noktası veya uyum noktası denir. Genellikle yay tellere ortada, uçta ve dipte konumlandırılır (=yerleştirilir). Bu işe la telinden başlanır. Yay her noktasında her tele tam kıl konumlandırılırken tele dik gelir, dik değer ve tel ile dik kesilir; ses eşiğine ve tuşenin bitim yerine paralel durur. Konumlandırma ortada ise bilek düz, uçta ise hafif çökük ya da çöküntülü, dipte ise hafif çıkıntılıdır. Dirsekten, konumlandırma ortadayken yaklaşık 90, uçtayken 135, dipteyken ise 45 derecelik bir iç açı oluşur.
2. Kitap: GSSL Türk ve Batı Müziği Çalgıları Keman Ders Kitabı 9.Sınıf	Sağ Elin Yayda ve Yayın Teller Üzerindeki Konumu ve Durumu Konu Başlığı	Yayın teller üzerindeki yeri, ses eşiği ile tuşe arasındaki bölgenin ortasıdır. Çalışmalara "la" telinden başlanır ve yay, tele dik durur.

Konu Adı	Konunun Yeri	Konunun Metni
3. Kitap: Ortaöğretim GSL Çalgı Eğitimi Keman Ders Kitabı 9	B. Sağ Elin Yayda ve Yayın Teller Üzerindeki Konumu ve Durumu C. Yayın Teller Üzerinde Konumlandırıl- ması	Alt Konu Başlıkları
		B. Sağ Elin Yayda ve Yayın Teller Üzerindeki Konumu ve Durumu: Sağ el, topuğun çubuk üzerindeki uzantısının bitiminde yer alır. Başparmak çubuğun yan tarafında, diğer dört parmak çubuğun üzerinde durur. İşaret parmağı, orta parmak ve yüzük parmağı yayı kavrayarak sarkık durumda, serçe parmak ise çubuğun üzerinde bulunur. İşaret parmağı ve serçe parmak, birbirine yanaşık durumdaki orta parmaktan ve yüzük parmağından ayrı durur. Orta parmak ve yüzük parmağı topuğa temas eder biçimde olmalıdır. Bu durum, sağ el parmaklarının yay üzerindeki doğal durumudur. Sağ elin bütününe yay yönünde (işaret parmağı yönünde) hafif yatık/eğik durumda olması, elin ve parmakların doğal ağırlığının yaya aktarılması bakımından önemlidir (Görsel 27).
		C. Yayın Teller Üzerinde Konumlandırılması: Yayın teller üzerindeki yeri, ortalama olarak ses eşiği ile tuşe arasındaki bölümün ortasındadır (Görsel 29). Bu yer, ince tellerde ses eşiğine; kalın tellerde ise tuşeye doğru biraz kayar. Genellikle yay; teller üzerinde, ortada, uçta ve dipte bulundurulur. Yay; her noktasında, her tel için tam kıl konumlandırılırken tele dik değer, ses eşiği ile tuşeye paralel durur. Sağ kol konumlandırılırken yay ortada ise bilek düz, uçta ise hafif çökük, dipte ise biraz çıkıntılıdır. Dirsek; yay ortadayken dik açı, uçtayken geniş açı ve dipteyken dar açı meydana gelir. Yayın üç konumda da eşiğe paralel gitmesi önemlidir. Bu paralellik; el, bilek, ön kol ve üst kol hareketlerinin kendine özgü sistematik yapısı sayesinde gerçekleşir. Yandaki görsellerde, bu sistematik yapının eş zamanlı hareketleri, yayın üç konumunda (orta-uç-dip) gösterilmektedir (Görsel 30-31-32).

Tablo 4’ de görüldüğü üzere 1. kitap ile 3. kitap sağ elin yaydaki konumu ve durumu bakımından karşılaştırıldığında verilen metinlerin büyük oranda benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. Ancak 3. kitapta 1. kitaptaki metine ek olarak sağ elin bütününe yay yönünde hafif yatık/eğik olmasının önemine değinildiği görülmektedir. 1. kitap ile 2. kitap yayın teller üzerindeki konumu ve durumu bakımından karşılaştırıldığında ise 1. kitaptaki anlatımın 2. kitaba göre çok daha detaylı olduğu görülmüştür. Ayrıca 3. kitap yayın teller üzerinde konumunu ve durumunu bir sonraki alt başlık olan “Yayın Teller Üzerinde Konumlandırılması” başlı içerisinde 1. kitaptaki anlatıma benzer bir şekilde ele alındığı görülürken bazı farklılarında olduğu belirlenmiştir. 1. kitapta yay konumlandırılmasında dirsek durumu ele alınırken 90, 135, 45 derecelik açılardan söz edildiği, 3. kitapta dik açı, geniş açı ve dar açı şeklinde ele alındığı tespit edilmiştir. Ayrıca 1. ve 2. kitaplarda yayın konumlandırılmasına la telinden başlanması gerektiği bilgisi sunulurken, her ne kadar ileri konularda yer alsada bu konu özelinde 3. kitapta yayın hangi telde konumlandırılmaya başlanacağı bilgisine yer verilmediği görülmüştür.

3. kitapta sunulan metinlerde ilgili görsellere gönderme yapılırken, 1. ve 2. kitaplarda metin içerisinde görsellere gönderme yapılmak yerine görsellerin ilgili metnin hemen

altına yerleştirildiği bulgusuna ulaşılmıştır. 3 kitapta da kullanılan dilin akademik bir dil olduğu söylenebilir.

4.2.3 Yayın Teller Üzerinde Kullanımı Kategorisine İlişkin Bulgular

Tablo 5: Örneklemdaki Ders Kitaplarında Yayın Teller Üzerinde Kullanımı Kategorisine İlişkin Metinler ve Sunulduğu Bölümler

Konu Adı	Konunun Yeri	Konunun Metni
1. Kitap: AGSL İçin Keman Ders Kitabı Lise I	Yayın Teller Üzerinde Kullanımı	Konu Başlığı
		Keman çalmanın altıncı temeli yayın teller üzerinde kullanımındır. Yayın tellere konumlandırılmasından sonra sıra teller üzerinde kullanımına gelir. Bu iş sağ kolun belli bölümlerinin belli devinimleriyle gerçekleşir. Yayın kullanımında sağ kolun bölümlerini oluşturan üst kol, ön kol, el ve parmaklar görev alır. Bu bölümler birbiriyle omuz, dirsek, bilek ve parmak köklerinde birleşir. Buralarda oynar eklemler yer alır. Kolun devinimleri, ilgili kaslar ve eklemlerin yardımıyla gerçekleşir. Yay teller üzerinde kullanılırken sağ kol açılma ve kapanma devinimlerinde bulunur. Kolun açılım ve kapanım devinimleri iskelet kaslarıyla sağlanır. İskelet kaslarının devinimleri kasılma (gerilme) ve gevşeme (çözülme) biçiminde olur. Bu, zıt kaslar aracılığıyla gerçekleşir. Zıt kaslardan biri kasılırken diğeri gevşer. Yay, teller üzerinde devinirken epey yatay bir kavis çizer ve bu sağ kolun içbükey devinimiyle bütünleşir. Kol genellikle yatay ve döney (dönel) devinimlerde bulunur. Genel olarak yatay devinimler açılma-kapanma, döney devinimler ise söbeleme (ovalleme) devinimlerine dayanır. Yayın bir telde kalarak kullanımında yatay devinimler egemen olur, telden tele geçerek kullanımında ise döney devinimler önem ve belirginlik kazanır. Yayın teller üzerindeki kullanımında kolun devinimleri üst kol devinimleri, ön kol devinimleri, el devinimleri ve parmak devinimleri olarak gerçekleşir. Bu bağlamda üst kol omuz, ön kol dirsek, el bilek, parmaklar parmak eklemlerinden devinir. Kol devinimleri üst koldan ön kol, el ve parmaklara doğru gittikçe küçülür ve daralır; parmaklardan el, ön kol ve üst kola doğru gittikçe büyür ve genişler. Buna göre üst kol devinimleri en büyük, parmak devinimleri ise en küçük devinimlerdir. Sağ kol devinimleri bir bütündür. Bu bütünlük içinde birbirlerine zincirleme bağlıdır. Birbirlerini destekler, kolaylaştırır, tamamlar ve bütünlerler. Yayın belli yerlerinde kolun belli bölümleri ve belli devinimleri daha çok önem ve öncelik kazanır. Ancak, kolun tüm devinim noktalarında bütünüyle rahat ve esnek olması istenir. Yayın teller üzerinde kullanımına ilkin yayın ortasında ve ön kol devinimleriyle başlanır. Gerekli duruş alınır, keman ve yay tutulur, sol kol-el ve parmaklar sapta ve tuşe üzerindeki konumu ve durumu alır, yayın ortası la teline konumlandırılır ve ön kol devinimiyle devindirilir. Ön kol yay ile birlikte devinirken açılır ve kapanır. Ön kolun açılma devinimi yayı çekme devinimi, kapanma devinimi ise yayı itme devinimidir. Bu nedenledir ki ön kolu açarak devinim yayı çekerek devinim, ön kolu kapayarak devinim yayı iterek devinim olarak nitelendirilir ve adlandırılır. Bu iki devinimden çekerek \square , iterek ise ∇ işareti ile gösterilir. Yayı her çekiş veya itiş bir yay olarak kabul edilir. Yayı çekiş-itiş tele sürtüşü ve ses üretilişi içerir. Öyleyse yayı teller üzerinde kullanış, çekerek-iterek tele sürtüş ve kemandan ses üretilişi demektir.
2. Kitap: GSSL Türk ve Batı Müziği Çalgıları Keman Ders Kitabı 9.Sınıf	Yayın Teller Üzerinde Kullanımı	Ünite Başlığı
		1. Yayın Teldeki Konumu: Kemandan ses üretme çalışmaları öncelikle yayın orta bölgesinde yapılır. Kemandan ses üretmeye "la" telinden başlanır. Ses eşğine paralel olarak tele yerleştirilen yay, kol ve yayın doğal ağırlıkları dengelenerek çekilir. Bir süre durdurularak denetlenen yay, itilir. Bu işlem art arda tekrar edilir. Yayı çekme ve itme hareketleri sırasında çıkan sesin pürüzsüz, vurgusuz, dolgun olmasına çalışılır. Yapılan ilk çalışmalar tartımsız da yapılabilir. Beklenen verim elde edildikten sonra yayı çekip itme hareketleri arasındaki yayı durdurma süresi kısaltılır. Daha sonra yayı durdurmadan çalışmalar devam ettirilir. 2. Yayı Tele Sürtüş 3. Kemandan Ses Üretilişi 4. Belirli Sürelerle Yay Çekiş ve İtiş
Konu Adı	Konunun Yeri	Konunun Metni

3. Kitap: Ortaöğretim GSL Çalgı Eğitimi Keman Ders Kitabı 9	Yayın Teller Üzerindeki Kullanımı ve Yay Şekilleri	Konu Başlığı	Yayın konumlandırılmasının ardından teller üzerindeki kullanımı, sağ kolun belli bölümlerinin almış olduğu görevlerle gerçekleşir. Yay tutağı sağ kol; üst kol, ön kol, el ve parmaklar olarak bölümlendirilir (Görsel 33). Yay, teller üzerinde kullanılırken ön kol, yayın eşige paralel bir biçimde açılıp kapanması; üst kol, yayın tellerin yüksekliğine uygun yerleştirilmesi; el ve parmaklar ise yayın uç, orta ve dip bölümlerinde uygun basınç uygulanması görevlerini üstlenir. A. Yay Tel Üzerinde Eşige Paralel Biçimde Çekme ve İtme B. Kemanda Nitelikli Ses Üretme C. Yayın Bölümleri ve Yayın Bütünü
			Konu Metni Dışında Sunulan Öğretici Bilgilendirmeler
			Uyarı Kutusu: Yay tutağı kolunuzun tüm bölümlerinin, yayın teller üzerindeki kullanımı sırasında rahat ve esnek olmasına dikkat edilmelidir.

Tablo 5’ te görüldüğü üzere konu metinleri her 3 kitapta da farklı şekilde sunulmuştur. 1. kitap konuyu tek bir konu başlığı altında ele alırken, 2. kitap yayın teller üzerindeki kullanımını ünite şeklinde ve “Yayın Teldeki Konumu”, “Yayı Tele Sürtüş”, “Kemandan Ses Üretiş” ve “Belirli Sürelerle Yay Çekiş ve İtiş” konu başlıklarıyla ele aldığı belirlenmiştir. 3. kitapta ise diğer kitapların daha sonra ele alacağı yay şekilleri konusuna da değinildiği, “Yayı Tel Üzerinde Eşige Paralel Biçimde Çekme”, “Kemandan Nitelikli Ses Üretme” ve “Yayın Bölümleri ve Yayın Bütünü” alt konu başlıklarının eklendiği görülmektedir.

1. kitapta sunulan metin incelendiğinde sağ kolun bölümleri, devinimleri ile el ve parmak devinimleri ve bu devinimler doğrultusunda oluşan yayı çekme ve itme kavramları hakkında detaylı bilgi verildiği görülürken, 3. kitapta sağ kol, el ve parmak devinimleri ele alınmamış olup, sağ kolun bölümleri ile el ve parmakların yay üzerindeki basınç uygulayıcı görevleri ele alınmıştır. 2. kitapta ise “Yayın Teldeki Konumu” başlığı altında sunulan metinde ise yay çekme ve itme hareketleri ile kemandan ses üretme çalışmaları ele alınmıştır. Ayrıca 1. ve 3. kitaplar “Yayın Teller Üzerinde Kullanılması” başlığı içerisinde sağ kolun bölümlerini tanımlarken üst kol ve ön kol kavramlarını kullanırken, 2. kitap “Kemandan Ses Üretiş” başlığı içerisindeki uyarı alanında sağ ön ve arka kol kavramını kullandığı görülmüştür.

3. kitapta sunulan metinlerde ilgili görsellere gönderme yapılırken, 2. kitapta metin içerisinde görsellere gönderme yapılmak yerine görsellerin ilgili metnin hemen altına yerleştirildiği bulgusuna ulaşılmıştır. 1. kitap 3. kitaba göre 3. kitapta 2. kitaba göre konuyu daha kapsamlı bir şekilde ele aldığı söylenebilir.

4.2.4 Yay ı Tele S ürtüş ve Kemandan Ses Ü retiş Kategorisine İ liş kin

Bulgular

Tablo 6: Ö rneklemd eki Ders Kitaplarında Yay ı Tele S ürtüş ve Kemandan Ses Ü retiş Kategorisine İ liş kin Metinler ve Sunuldu ğ u Bölü mler

Konu Ad ı	Konunun Yeri	Konunun Metni
1. Kitap: AGSL İ ç in Keman Ders Kitab ı Lise I	Yayı Tele S ürtüş ve Kemandan Ses Ü retiş	Konu Başlı ğ ı
		Keman ç almanın yedinci temeli yay ı tele s ürtüş ve kemandan ses ü retiştir. Kemandan, yapısına ve işlevine uygun biçim ve karakterde ü retilen sese keman sesi denir. Keman sesi yay tele s ürtülerek elde edilir. Bu işleml e birlikte keman ç alma s üre ci s ürtülerek elde edilir. Bu işleml e birlikte keman ç alma s üre ci baş lamış olur. Bu s üre cin baş langıcı kemanda ilk temel yay devinimleridir. Yay ı tele s ürtmeye ve kemandan keman sesi ü retmeye la telinden baş lanır. Bu amaçla yayın ortası tele dik ve eşi ğ e paralel biçimde getirilip la telindeki de ğ me (=uyum) noktasına tam kıl olarak yerleştirilir. Ç o ğ u kendi a ğ ı rlı ğ ından kaynaklanan ve biraz ı işaret parma ğ ıyla aktarı lıp dengelenen bir basınç la yay ç ekerek iterek devinimleriyle tele s ürtülür. Tele s ürtülürken yayın teldeki de ğ me noktas ı ve devinim hız ı, tele dikli ğ i ve basınc ı, eşi ğ e paralelli ğ i ve tam kıl s ürtünme durumu ayrı ayrı ve bir bütün olarak göz lenir-izlenir, denetlenir, ayarlanır ve dengelenir. Yay ı ç e kiş itiş devinimlerinin do ğ ru, dü z ğ ün, p ürü z s üz, vurgusuz ve eşi t olması sa ğ lanır. Ü retilen seslerin p ürü z s üz (temiz), diri, dolgun ve saydam tınılı olmasına ö zen gö sterilir. Bunları yaparken duruş, tutuş, konumlanış ve devinişlerin do ğ ru, rahat, esnek, dengeli ve bütünüyle uyumlu olmasına dikkat edilir. Yay ı tele s ürtüş ve kemandan ses ü retiş ç alışmaları ilkin yayın orta bölgesinde yayın tam ortasında, orta ç evresinde veya orta sekizdebirinde, orta ç eyre ğ inde, orta üç tebirinde ve orta yarısında yapılır. Yay ın orta bölgesinde baş layan yay ı tele s ürtüş ve keman sesi ü retiş ç alışmalarında dü zenli ve güvenli, rahat ve kolay, dengeli ve kararlı bir aşamaya gelinir. Bu aşamaya gelindikten ve belirli bir alış kınlık oluştuktan sonra yayın uç ve dip bölümündeki ç alışmalara geç ilir. Yay ın uç bölgesinde yay ç ok hafif oldu ğ undan yaya aktarı lan basınç yeterince artırılır. Bu artır ımda ö zellikle bile ğ in ç ö küklü ğ ü ve işaret parma ğ ı etkin rol oynar. Yay ın dip bölgesinde ise yay ç ok a ğ ı r oldu ğ undan yay a ğ ı rlı ğ ının bir kısm ı al ınıp yayın tele basınc ı yeterince azaltılır. Bu azalt ımda bile ğ in ç ıkıntılılı ğ ı ve ö zellikle serçe parmak etkin rol oynar. B ö ylece, yay ı tele s ürtüş ve keman sesi ü retiş te yayın orta, uç ve dip bölgeleri arasında ve giderek her yerinde gerekli dü zen, denge ve uyum sa ğ lanmış olur. La telinde yapılan bu ç alışmalar daha sonra, sırasıyla la-re, re, re-sol, sol, la, la-mi ve mi tellerinde s ürdürülür. Ç alışmalar hangi tek veya çift telde ise sa ğ kol-el ve yay ile sol kol-el ve parmaklar o tek veya çift tele göre konum ve durum alır. Yay ı tele s ürtüş ve ses ü retiş devinimleri o tek veya çift telin ö zelli ğ ine göre dü zenlenir, ayarlanır ve gerç ekleştirilir. Bu ç alışmalarla yay ı tele s ürtüş ve keman sesi ü retiş te yayın orta, uç ve dip bölgelerinde tüm tek ve çift tellerde gerekli dü zen, denge ve uyum sa ğ lanır. B ö ylece buraya kadar keman ç almanın on temelinden ilk yedisi işlenmiş bulunmaktadır. Di ğ er üç temeli oluşturan sol el parmaklarının kullanımı, parmak basarak ses ü retimi ve iki elin birlikte kullanımı eş gü dümü temelleri ise bundan sonraki ü nitelerde yeri ve sırası geldikçe ele al ınıp işlenecektir. şimdi, bütün bu belirtilenler işı ğ ında yay ı tele s ürtüş ü ve kemandan ses ü retiş i <i>Uygulamalı Ç alışmalar</i> bölümündeki çe şitli alış t ırmalarla kendimiz gerç ekleştirelim. Ç alışırken yay ı ç e kiş itiş devinimlerimiz ile kalp atışlarımız arasında ilişki kuralım ve ikisini birbiriyle (bire bir, ikiye bir, üç e bir, d ö rde bir olarak) ö rtüştürelim.
Konu Ad ı	Konunun Yeri	Konunun Metni

2. Kitap: GSSL Türk ve Batı Müziği Çalgıları Keman Ders Kitabı 9.Sınıf	2. Yayın Tele Sürtüş 3. Kemandan Ses Üretiş	Konu Başlıkları	1. Yayın Teldeki Konumu: Kemandan ses üretme çalışmaları öncelikle yayın orta bölgesinde yapılır. ses üretmeye “la” telinden başlanır. Ses eşliğine paralel olarak tele yerleştirilen yay, kol ve yayın doğal ağırlıkları dengelenerek çekilir. Bir süre durdurularak denetlenen yay, itilir. Bu işlem art arda tekrar edilir. Yay çekme ve itme hareketleri sırasında çıkan sesin pürüzsüz, vurgusuz, dolgun olmasına çalışılır. Yapılan ilk çalışmalar tartımsız da yapılabilir. Beklenen verim elde edildikten sonra yayı çekip itme hareketleri arasındaki yayı durdurma süresi kısaltılır. Daha sonra yayı durdurmadan çalışmalar devam ettirilir. 2. Yayın Tele Sürtüş Metin yok. 3. Kemandan Ses Üretiş Metin yok. 4. Belirli Sürelerle Yay Çekiş ve İtiş Metin yok.
Konu Metni Dışında Sunulan Öğretici Metinler			
Uyarı Alanı: Çalışmalarda yayın doğal ağırlığı kullanılmalıdır. Sağ ön ve arka kol, çalışmaların yapıldığı tele uygun durumda olmalıdır.			
Konu Adı	Konunun Yeri	Konunun Metni	
3. Kitap: Ortaöğretim GSL Çalgı Eğitimi Keman Ders Kitabı 9	A. Yayın Tel Üzerinde Eşliğe Paralel Biçimde Çekme ve İtme B. Kemandan Nitelikli Ses Üretme	Alt Konu Başlıkları	
A. Yayın Tel Üzerinde Eşliğe Paralel Biçimde Çekme ve İtme: Yayın ortası teller üzerinde kullanılırken ön kolun ve yayın eşliğe paralel bir biçimde açılması “ <i>yayı çekme</i> ”; kapanması da <i>yayı itme</i> olarak adlandırılır. Çekme \square İtme ∇ işareti ile gösterilir. Kemandan ses üretmeye yönelik ilk çalışmalara “la” telinden başlanır ve bunun için ilk olarak yayın ortası kullanılır. İstenilen sağlıklı sese ulaşıldıktan sonra yine yayın ağırlık ortası bölümünde, eşliğe paralel çekme ve itme hareketlerinin gerçekleşmesi sağlanır. Yayın ortasında yapılan çekme ve itme hareketleri, ritmik yay çalışmalarına dönüştürülmelidir. Yayın orta bölümünde önce kısa süreli ve yayı durdurarak çalışılan çekme ve itme çalışmaları; yay dengesi biçimde körükmeden eşliğe paralel, sabit basınçla, vurgusuz ve eşit süreli olarak yapılmalıdır. Daha sonra yayı durdurmadan yapılan çalışmalar, yayın uç ve dip bölümlerinde devam ettirilmeli; pekiştirilmelidir. B. Kemandan Nitelikli Ses Üretme: Kemandan nitelikli ses üretmek için yayın basıncını iyi ayarlamak gerekir. Yayın uç bölgesinde yay çok hafif olduğundan bu bölgenin basıncı, işaret parmağı ve bileğin çöküklüğü ile artırılır (Görsel 35). Yayın dip bölgesinde ise yay çok ağır olduğundan yay ağırlığının bir kısmı, serçe parmak ve bileğin çıkıntılığı yardımıyla yeterince azaltılır. Yayın; eşik ile tuşe arasında, eşliğe paralel, tam kıl olarak pürüzsüz, vurgusuz ve düzgün bir şekilde çekilip itilmesiyle nitelikli ses üretilmiş olur.			

Tablo 6’ da görüldüğü üzere konu metinleri her 3 kitapta da farklı şekilde sunulmuştur. Kitaplarda temel olarak benzerlik gösteren anlatımlar 1. kitapta “Yayın Tele Sürtüş ve Kemandan Ses Üretiş” konu başlığı içerisinde, 2. kitapta “Yayın Teldeki Konumu” konusunun içerisinde, 3. kitapta ise “Yayın Tel Üzerinde Eşliğe Paralel Biçimde Çekme ve İtme” ile “Kemandan Nitelikli Ses Üretme” alt konu başlıkları içerisinde ele alındığı görülmüştür.

2. kitapta sunulan “Yayın Tele Sürtüş” ve “Kemandan Ses Üretiş” konularının başlıklar bakımından 1. kitapla eşleştiği görülse de bu başlıklar altında bilgi verici

metinlere yer verilmediği görülmüştür. Ancak 1. konu başlığı olan “Yayın Teldeki Konumu” içerisinde sunulan bilgilerin diğer iki kitapta ele alınan anlatımlarla temel anlamda benzeştiği söylenebilir.

3. kitaptaki metinler incelendiğinde “Yayı Tel Üzerinde Eşiğe Paralel Biçimde Çekme ve İtme” alt konu başlığının 1. kitaptaki başlığın yayı tele sürtüş kısmıyla, 3. kitaptaki “Kemanda Nitelikli Ses Üretme” alt konu başlığının da 1. kitaptaki ses üretiliş kısmıyla örtüştüğü söylenebilir.

3 kitapta kemandan ses üretme çalışmalarına, la telinde yayın orta kısmı kullanarak başlanması gerektiği belirtilmiştir. Ancak 1. kitap yayın ortasını tam orta, orta sekizde biri, orta çeyreği, orta üçte biri ve orta yarısı şeklinde bölümlendirirken, 2. ve 3. kitaplarda böyle bir bölümlendirmeye gidilmediği tespit edilmiştir. Buradan hareketle 1. kitabın ses üretme çalışmalarında yayın tüm noktalarını detaylandırarak en küçük bölgesinin dahi sese etki edebileceğinin altını çizdiği söylenebilir.

1. ve 3. kitaplarda yayın uç ve dip bölgelerinde uygulanması gereken basınçta bileğin, işaret parmağın ve serçe parmağın rolü ele alınırken, 2. kitapta bu anlatıma yer verilmediği görülmüştür. Bu konuya ilişkin oldukça önem arz eden parmak görevlerinin 2. kitapta ele alınmama durumunun, bilgiyi ilgili üniteye işleme konusunda bir eksikliğe işaret ettiği söylenebilir.

1. kitapta la telinde yapılan çalışmaların sırasıyla diğer hangi boş tellerde sürdürüleceği belirtilirken, 2. ve 3. kitaplarda bu sıralamaya ilişkin bir metne yer verilmediği, fakat ilgili egzersizlerde bir sıralama izlendiği tespit edilmiştir. 2. kitapta la, re, re-la, mi, la-mi, sol, sol-re 3. kitapta la, re, mi, sol sıralamasının izlendiği belirlenmiştir. 1. kitaptaki tel öğretim sırasının la, la-re, re, re-sol, sol, la, la-mi ve mi olduğu göz önünde bulundurulursa kitapların birbirinden farklı bir tel öğretim sırası benimsediği söylenebilir.

3. kitapta sunulan metinlerde ilgili görsellere gönderme yapılırken, 2. kitapta metin içerisinde görsellere gönderme yapılmak yerine görsellerin etkinliklerin hemen altına yerleştirildiği, 1. kitapta ise görsellerin konu metninin hemen altına yerleştirildiği bulgusuna ulaşılmıştır. Son olarak 1. kitabın 3. kitaba göre, 3. kitabın 2. kitaba göre konuyu daha kapsamlı bir şekilde ele aldığı söylenebilir.

4.2.5 Keman Çalmada Yayın Bölünümü ve Yay Şekilleri Kategorisine İlişkin Bulgular

Tablo 7: Örneklemdeki Ders Kitaplarında Keman Çalmada Yayın Bölünümü ve Yay Şekilleri Kategorisine İlişkin Metinler ve Sunulduğu Bölümler

Konu Adı	Konunun Yeri	Konunun Metni
1. Kitap: AGSL İçin Keman Ders Kitabı Lise I	Keman Çalmada Yayın Bölünümü ve Yay Şekilleri	Konu Başlığı
		Keman çalarken yay uzunluğu belirli bölümlere ayrılır ve bölümler belirli bir düzen içinde kullanılır. Bu amaçla yay, belirli noktalarından eşit kısımlara bölünerek standart bölmeler oluşturulur. Yaydaki her standart bölme belirli bir yay şeklidir. Böylece kemanda çeşitli yay şekilleri ortaya çıkar. Bunlarla yayın kullanımı belirli standartlara ve belli bir düzene ya da sisteme bağlanır. Buna göre kemanda yay şekilleri, keman çalarken veya kemandan ses üretirken kullanılan standart yay bölümleri ve bu bölümlerin dizgeli kullanım biçimi ve düzenidir. Yayın bölünme, keman çalarken düzenli ve standart kullanım için gereklidir. Bu nedenle yay, keman çalmaya uygun biçimde bölünmelidir. Yayın bölünmesini esas olarak dip (ökçe), orta ve uç noktaları belirler. İlk bakışta yayın bir dip, bir orta ve bir uç noktası olduğu görülür. Ancak, daha dikkatli ve duyarlı bir bakışta yayın bir tam orta, bir alt orta ve bir üst orta olmak üzere üç orta noktasının bulunduğu fark edilir. Nitekim bazı tanımlama ve uygulamalarda tam ortaya yayın <i>geometrik ortası</i> , alt ortaya ise yayın <i>ağırlık ortası</i> denir. Yay genellikle (a) iki, dört, sekiz ve ((b) üç, altı, oniki eşit bölüme ayrılarak bölmelenir. Yayın iki ve dört eşit kısma bölünmesiyle bütün, yarım (ikidebir) ve çeyrek (dörttebir) denilen üç tür yay şekli ortaya çıkar. Yayın üç ve altı kısma bölünmesiyle ise bütün, üçtebir ve altıtebir denilen başka bir üç tür yay şekli daha ortaya çıkar. Başlangıçta daha çok ilk bölünme yaklaşımı yeğlenir, ona dayalı bölünmeyle ortaya çıkan yay şekilleri kullanılır. Çünkü yayın iki, dört vb. eşit bölüme ayrılarak bölmelenmesi fiziksel yapısına daha uygundur. Yayın dibi ile ucu arasındaki uzunluğun tamamı bütün yay; dibi ile ortası, ortası ile ucu ve alt ortası ile üst ortası arasındaki bölümler yarım yaylardır. Yayın dibi ile alt ortası, alt ortası ile ortası, ortası ile üst ortası ve üst ortası ile ucu arasındaki bölümler ise çeyrek yaylardır. Buna göre, temel olarak, biri bütün, üçü yarım ve dördü çeyrek olmak üzere toplam sekiz çeşit yay şekli var demektir. Bunlardan bütün yay by, yarım yay yy, çeyrek yay ise çy ile gösterilir. Yarım yaylardan alt yarım ay, orta yarım oy, üst yarım üy ile; çeyrek yaylardan dip çeyrek dçy, orta/alt çeyrek oacı, orta/üst çeyrek oüçy, uç çeyrek ise uçy ile gösterilir. Bu üniteye esas olarak aşağıdaki çizimde gösterilen yay şekilleri üzerinde durulmaktadır. Buna göre düzenlenen çalışmalar bütün yay by, orta yarım oy, alt yarım ay ve üst yarım üy yay kullanımı üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu yay şekilleri daha kısa bir anlatımla bütün yay by, orta yarı oy, alt yarı ay ve üst yarı üy olarak terimleştirilmekte ve kısaltılmaktadır. Yarım yayların tam kullanımı söz konusu olduğu gibi, belli durumlarda bilinçli olarak eksik kullanımı da söz konusu olmaktadır. Yarım yayların bilinçli olarak belirli oranda eksik kullanımı özellikle yayın ikiye bölünümünden üçerli bölünümüne geçişi hazırlayıcı ve kolaylaştırıcı bir işlev görmektedir. Bu bakımdan yarım yayların belli durumlarda bilinçli olarak belirli oranda eksik kullanımı ayrı bir anlam ve özel bir önem taşımaktadır. Bu nedenle bu üniteye yarım yayların <i>tam kullanımından</i> sonra belirli oranda <i>eksik kullanımına</i> ilişkin uygulamalı çalışma örneklerine de yer verilmektedir. Bu amaçla tam yarım yayları belirten oy ay üy kısaltmalarının yanı sıra eksik yarım yayları belirten -oy -ay -üy kısaltmaları da kullanılmaktadır. Kemanda yay şekilleri, yayın standart kullanımını ve standart ses üretimini sağlamaya yöneliktir. Yayın kullanım bütünlüğü içinde her yay şekli belli sınırları olan belli bir yer, uzunluk ve süre kaplar. Bunlara bağlı olarak her yay şeklinde belli değerlerde nota çalınır. Her yay şeklinin hızı, süresi ve yönü çalınan nota değerine, bağlara ve tempoya göre ayarlanır. Yayın yönünü ayarlama yaydan yaya geçiş, yani yay değiştirim demektir. Teknik bir gereklilik veya zorunluluk söz konusu değilse, her yay şeklinde yay değiştirimin kesintisiz, duraksamasız, pürüzsüz ve fark edilmez olması istenir. Her yay şeklini, dolayısıyla yayın her yerini doğru devinimlerle aynı veya uygun hız, süre ve gürültüde, kesin, belirgin ve pürüzsüz bir başlangıç, sürdürüş, yön değiştiriş ve bitirişle estetik bir görünüm içinde kullanabilmek esastır. Yay şekillerinin bu özellikleri taşıyan biçimde kullanımı yayın standart kullanıma dayalı yönetimi denilen <i>yay güdümü</i> kolaylaştırır.

Konu Adı	Konunun Yeri	Konunun Metni
2. Kitap: GSSL Türk ve Batı Müziği Çalgıları Keman Ders Kitabı 9.Sınıf	Keman Çalmada Yayın Bölünümü ve Yay Şekilleri	Ünite Başlığı 1. Yayın Bölümleri: Keman çalarken yay çeşitli bölümlere ayrılır. Bu bölümlerin her biri bir yay şeklini oluşturur. Yayın uzunluğunun tamamı “bütün yay”, dibi ile ortası “alt yarı”, ortası ile ucu arasındaki bölüm ise “üst yarı” olarak adlandırılır. Yay şekilleri doğru ve nitelikli ses üretimini sağlamak için oluşturulmuştur. 2. Yarım Yayların Kullanımı. Metin yok. 3. Bütün Yay Kullanımı. Metin yok
3. Kitap: Ortaöğretim GSL Çalgı Eğitimi Keman Ders Kitabı 9	C. Yayın Bölümleri ve Yayın Bütünü	Alt Konu Başlığı C. Yayın Bölümleri ve Yayın Bütünü: Yay şekilleri, keman çalarken kullanılan standart yay bölümlerini ve bu bölümlerin sıralı kullanım biçimlerini ifade eder. Yayın bölümlerini; dip, orta ve uç noktaları belirler. Yayın dibi ile ucu arasındaki uzunluğun tamamı <i>bütün yay</i> ; dibi ile ortası, ortası ile ucu ve alt ortası ile üst ortası arasındaki bölümler <i>yarım yaylar</i> olarak adlandırılır. Yayın ökçesi ile ortası arasında kalan bölüm <i>ay (alt yarı)</i> , ortası ile uç kısım arasında kalan bölüm ise <i>üy (üst yarı)</i> biçiminde gösterilir. Yayın alt yarı ve üst yarı bölümleri kendi içinde bölünür. Alt yarı bölümü, <i>dip yay</i> ya da <i>alt çeyrek yay (Açy)</i> ; üst yarı bölümü, <i>uç yay</i> ya da <i>üst çeyrek yay (Üçy)</i> biçiminde de gösterilir. Tel değiştirmelerde sağ kolun, özellikle bileğe ve dirseğe ilişkin kendine özgü bir hareketliliği söz konusudur (Görsel 38). Buna göre üst tellere giderken bileğin üstteki tele doğru hareketlenerek dairesel bir ivme çizdiği görülür. Alt tellere giderken ise sağ dirsek bileğe göre düşürülerek alt tellere doğru hareketlendirilir. Böylece yay ile tel değişimlerinin önceden ve olabildiğince çalış teline doğru ivme kazandığı; bilek, dirsek yönelmesiyle yumuşak bir geçişin ön hazırlığının yapıldığı söylenebilir. Üst tellere giderken, bileğin üstteki tele doğru hareketlenmesi sırasında, yayın ucunun aşağıya doğru indiği; alttaki tellere doğru giderken ise sağ dirseğin bileğe göre düşürülmesi sırasında yayın ucunun yukarıya doğru yükseldiği görülür. Yayın en üst noktasında yani “ucunda” gözlenen bu hareketlilik, yay/tel değişiminin ön hazırlıkları bakımından doğru bir yörünge izlendiği anlamına gelir. <u>Konu Metni Dışında Sunulan Öğretici Bilgilendirmeler</u> Uyarı Metni: Keman çalmada yayı bölümlere ayırırken ilk çalışmaların üst yarıda yapılmasına dikkat edilmelidir. Daha sonra yayın alt yarısındaki çalışmalara geçilmeli, pürüzsüz ve düzgün bir ses elde edinceye kadar çalışmaya devam edilmelidir. Kemanda bütün yay kullanımı, yay hâkimiyeti açısından çok önemli olduğu için bu konuda yeteri kadar uygulama yapılarak yayın düzgün kullanımı sağlanmalıdır.

Tablo 7’ de konu metinlerinin 3 kitapta farklı şekilde sunulduğu görülmektedir. Kitaplarda temel olarak benzerlik gösteren anlatımların, 1. kitapta “Keman Çalmada Yayın Bölünümü ve Yay Şekilleri” konu başlığı içerisinde, 2. kitapta “Keman Çalmada Yayın Bölünümü ve Yay Şekilleri” ünitesinde “Yayın Bölümleri”, konu başlığı içerisinde ele alındığı görülmüştür. 3. kitapta ise “Yayın Teller Üzerindeki Kullanımı ve Yay Şekilleri” konu başlığı içerisinde 3. Alt başlık olan “Yayın Bölümleri ve Yayın Bütünü” alt konu başlığı içerisinde ele alındığı tespit edilmiştir. Ancak 2. kitapta 2. ve 3. konu başlıkları içerisinde metinlere yer verilmediği görülmüştür.

Yayın bütün yay, alt yarı ve üst yarı bölümleri her üç kitapta ele alınmıştır. Ancak 1. kitap yayın fiziki yapısıyla ilişki kurulup, yayın geometrik ve ağırlık ortalarından söz

edilerek yay bölümlerinin genellikle iki, dört, sekiz ve üç, altı, on iki eşit bölünmeyle gerçekleştiğinin ele alındığı görülmüştür. Ancak yayın iki, dört, vb. eşit bölünmesinin yayın fiziki yapısına daha uygun olacağı da belirtilmiştir. 1. Kitap temel olarak sekiz çeşit yay bölümünün olduğunu ve bu yay bölümlerinin; bütün yay, alt yarım, orta yarım, üst yarım, dip çeyrek, orta/alt Tablo 5'te konu metinlerinin 3 kitapta farklı şekilde sunulduğu görülmektedir. Kitaplarda temel olarak benzerlik gösteren anlatımların, 1. kitapta “Keman Çalmada Yayın Bölünümü ve Yay Şekilleri” konu başlığı içerisinde, 2. kitapta “Keman Çalmada Yayın Bölünümü ve Yay Şekilleri” ünitesinde “Yayın Bölümleri”, konu başlığı içerisinde ele alındığı görülmüştür. 3. kitapta ise “Yayın Teller Üzerindeki Kullanımı ve Yay Şekilleri” konu başlığı içerisinde 3. Alt başlık olan “Yayın Bölümleri ve Yayın Bütünü” alt konu başlığı içerisinde ele alındığı tespit edilmiştir. Ancak 2. kitapta 2. ve 3. konu başlıkları içerisinde metinlere yer verilmediği görülmüştür.

Yayın bütün yay, alt yarı ve üst yarı bölümleri her üç kitapta ele alınmıştır. Ancak 1. kitap yayın fiziki yapısıyla ilişki kurulup, yayın geometrik ve ağırlık ortalarından söz edilerek yay bölümlerinin genellikle iki, dört, sekiz ve üç, altı, on iki eşit bölünmeyle gerçekleştiğinin ele alındığı görülmüştür. Ancak yayın iki, dört, vb. eşit bölünmesinin yayın fiziki yapısına daha uygun olacağı da belirtilmiştir. 1. kitap temel olarak sekiz çeşit yay bölümünün olduğunu ve bu yay bölümlerinin; bütün yay, alt yarım, orta yarım, üst yarım, dip çeyrek, orta/alt çeyrek, orta/üst çeyrek ve üst çeyrek den oluştuğunu belirtmektedir. 3. kitapta ise yayın bütün yay, alt yarı, üst yarı, dip yay ya da alt çeyrek yay, uç yay ya da üst çeyrek yay şeklinde bölümlendiği tespit edilmiştir. 2. kitapta ise yayın bölünümünün bütün yay, alt yarı ve üst yarıdan oluştuğunun söylendiği görülmüştür.

Buradan hareketle 1. kitabın 3. kitaptan 3. kitabın ise 2. kitaptan daha ayrıntılı anlatımlar benimsediği, konuyu temellendirilmesi ve aktarılmasında 1. ve 3. kitabın 2. kitaba oranla ön plana çıktığı söylenebilir.

4.2.6 Keman Çalmada Temel Yay Teknikleri Kategorisine İlişkin Bulgular

Tablo 8: Örneklemdedeki Ders Kitaplarında Keman Çalmada Temel Yay Teknikleri Kategorisine İlişkin Metinler ve Sunulduğu Bölümler

Konu Adı	Konunun Yeri	Konunun Metni
1. Kitap: AGSL İçin Keman Ders Kitabı Lise I	Kemanda Temel Yay Teknikleri	Konu Başlığı
		Kemanda yay teknikleri keman çalma tekniğinin ana boyutlarından biridir. Yay tekniği, yayı, anlamlı ses üretmek üzere kullanma yöntemi demektir. Yay tekniği keman sesinin temel karakterini belirler. Yay tekniği yayı kullanma becerisinin belli bir anlatım için biçimlendirilmesiyle oluşur. Keman çalmada çok çeşitli anlatım yolları ve dolayısıyla çok çeşitli yay teknikleri vardır. Yay tekniklerinin oluşması yayı belli bir amaç ve bilinçle tele sürtme davranışı ile başlar. Onu yayı telden sıçratma, yayı havadan kavisle tele indirme, yayı havadan tele düşürme-bırakma, yayı telde çırpma-silkme ve yayın çubuğunu tele vurma-çarpma davranışları izler. Böylece sürtmeli, sıçratmalı, indirmeli, düşürmeli-bırakmalı, çırpmalı-silkmeli ve vurmali-çarpmalı olmak üzere, en azından altı tür yay tekniği ortaya çıkar. Her biri kendi içinde alt türlere veya çeşitlere ayrılır. Hepsinin ilki ve en temeli sürtmeli tekniklerdir. Sürtmeli tekniklerin özü diğer tür tekniklerde de az çok içerilir. Bu bakımdan yayı tele sürtme, tüm yay tekniklerinin ana temeli, ana kaynağı, ana çıkış noktası ve ortak paydasıdır. Kemanda temel yay teknikleri denilince ilkin sürtmeli teknikler anlaşılır. Keman çalmada temel yay teknikleri ve onun içinde sürtmeli teknikler diğerlerinden daha çok, daha yaygın ve daha etkin kullanılır. Bunların anlatım, kullanım ve etki alanı diğerlerinden çok daha büyüktür, çok daha geniştir. Temel yay teknikleri ve sürtmeli teknikler denilince ilk akla gelenler legato (bağlı) çalma tekniği ile detaşe (bağısız) çalma tekniğidir. Bu iki temel teknik en temel iki teknik olarak yayın her yerinde her yay şeklinde uygulanır. İkisi arasında oluşum, karakter ve etki olarak kendine özgü bir karşıtlaşma ilişkisi vardır. İkisinin birlikteliği zıtların birliği ilkesine çok uygun düşer. Oluşmada, öğrenmede ve uygulamada biri diğerini gerekli ve zorunlu kılar. Bu bakımdan birinden diğerine geçiş doğal ve kolay olur. Şimdi bu iki tekniği ayrı ayrı ele alalım.
2. Kitap: GSSL Türk ve Batı Müziği Çalgıları Keman Ders Kitabı 9.Sınıf	Konu Adı	Konunun Yeri
	Legato ve Detaşe Çalma Teknikleri	Ünite Başlığı
		Yay tekniği, yaylı çalgılarda ifade edilmek istenen müziğin doğru şekilde duyurulabilmesi için gereklidir. Yayı kullanma becerisinin biçimlendirilmesiyle oluşan ve birçok çeşidi bulunan yay teknikleri denince aklımıza ilk olarak bağlı ve bağısız çalma teknikleri gelir.
3. Kitap: Ortaöğretim	Konu Adı	Konunun Yeri
		Konunun Metni

GSL Çalgı Eğitimi Keman Ders Kitabı 9	Kemanda Legato (Bağlı) ve Detaçe (Bağsız) Çalma Teknikleri	Konu Başlığı	Yay tekniği, yayı anlamlı kullanma yöntemi demektir. Keman sesinin temel karakterini belirleyen yay tekniği, yayı kullanma becerisinin belli bir anlatım için biçimlendirilmesiyle oluşur ve yaylı çalgılarda, ifade edilmek istenen müziğin doğru şekilde duyurulabilmesi için gereklidir. Keman çalmada çok çeşitli anlatım yolları ve birçok yay tekniği vardır. En temel yay teknikleri, legato (bağlı) ve detaçe (bağsız) çalma teknikleridir.
--	--	--------------	---

Tablo 8' de konu metinlerinin 1.ve 3. kitaplarda konu başlığı içerisinde sunulduğu görülürken, 2. kitapta ünite başlığı içerisinde sunulduğu görülmüştür.

2. ve 3. kitaplarda sunulan metinler incelendiğinde, yay tekniğinin gerekliliği ile detaçe ve legato yay tekniklerinin en temel yay teknikleri olmasının altının çizildiği görülmektedir. 1. kitapta yay tekniğinin tanımının yanı sıra en az altı yay tekniği türü bulunduğu ve temel yay tekniklerinin bu türlerden hangisine dâhil olduğunun ele alındığı görülmüştür.

Buradan hareketle 1. kitabın 3. ve 2. kitaptan daha ayrıntılı anlatımlar benimsediği, konuyu temellendirilmesinde 1. kitabın 3. ve 2. kitaba oranla ön plana çıktığı söylenebilir.

4.2.7 Legato Tekniği Kategorisine İlişkin Bulgular

Tablo 9: Örneklemdaki Ders Kitaplarında Legato Tekniği Kategorisine İlişkin Metinler ve Sunulduğu Bölümler

Konu Adı	Konunun Yeri	Konunun Metni	
1. Kitap: AGSL İçin Keman Ders Kitabı Lise I	Kemanda Legato (Bağlı) alma Tekniği	Konu Başlığı	
		Kemanda legato (bağlı) alma, birbirini izleyen sesleri veya notaları bir yayda art arda kesintisiz almadır. Keman müziği yazımında bağ işareti denilen eğri bir çizgi ile nota üzerinde şoye gösterilir: “ ” Kemanda seslerin veya notaların böyle yazılarak gösterilip alınması birbirine tamamen bağlanması demektir. Legato (bağlı) alarken iki veya daha çok ses-nota için bir yay kullanılır. Daha önce de belirtildiği gibi, çalarken yayı her ekil ve itilif bir yaydır. Legato (bağlı) alma, sesleri art arda bir yayda kesintisiz çalmanın yanı sıra yayları da art arda kesintisiz değiştirmeyi gerektirir. Buna göre kemanda legato (bağlı) almanın, sesler arasında kesintisizlik ve yaylar arasında kesintisizlik olmak üzere iki temel boyutu vardır. Çünkü, art arda gelen yaylarla legato çalarken seslerin yanı sıra yaylar da birbirine kesintisiz ulanır, bağlanır. Art arda gelen yayların birbirine kesintisiz ulanması birbirine bağlanması demektir. Böylece legato (bağlı) alarken sesler ve yaylar arasında herhangi bir boşluk olmaz. Kemanda legato (bağlı) alma tekniği yayın yayın her yerinde, her bölgesinde, her yay şeklinde uygulanır. Legato çalarken kullanılan yay uzunluğu hıza, basınca ve bağ içinde kapsanan seslerin sayılarına ve süre değerlerine göre paylaştırılır. Bir yayda hız, basınç ve gürlük baştan sona aynı ve kapsanan sesler aynı değerde ise her ses kullanılan yaydan eşit pay alır. Çalarken parmak, yay ve tel değiştirimin duraksamasız, pürüzsüz, kesintisiz ve fark edilmez olmasına zen gösterilir. Böylece legato bir parçanın ya da eserin tümü bir yayda alınıyorcasına izlenimi veren ve bitmez-tükenmez ya da sonlanmaz etkisi uyandıran bir icra (seslendirim ve yorum) ortaya çıkar. Bütün bunların yayın her yerinde, her bölgesinde ve her yay şeklinde sağlanması için gerekli parmak, el ve kol hareketlerinin belirli bir rahatlık ve esneklik içinde birbirleriyle tutarlı ve uyumlu olması zorunludur.	
Konu Adı	Konunun Yeri	Konunun Metni	
2. Kitap: GSSL Türk ve Batı Müziği algıları Keman Ders Kitabı 9.Sınıf	Legato Tekniğinin Genel zellikleri	Konu Başlığı	
		Bağlı alma tekniği, notaların bir yayda kesintisiz olarak bağlanıp alınmasıdır. Bağ işareti () şekliyle gösterilir. Bağlı alma tekniğinde yay değiştirmeler kesintisiz, yumuşak ve pürüzsüz olmalıdır. Kemandan çıkan sesler, adeta sonsuz uzunlukta bir yayla alınıyor muş etkisi vermelidir. Tel geçişleri de yumuşak biçimde yapılmalı ve yakalanan nitelikli ses, devam ettirilmelidir.	
		Konu Metni Dışında Sunulan ğretici Metinler	
		Uyarı Kutucuğu: Çalışmalarınızı yaparken parmak ve yay geçişlerinin kesintisiz olmasına zen gösteriniz.	
3.Kitap:	Konu Adı	Konunun Yeri	Konunun Metni

Legato çalma tekniği, notaların art arda ve kesintisiz bir biçimde bağlanarak tek yayda çalınmasıdır. Notaların üzerine konulan bağ işaretiyle () gösterilir (Görsel 56). Keman çalarken yayı her çekiş ve itiş, bir yay demektir. Legato çalma tekniğinde, parmak değişimlerinin duraksamadan yay değiştirmelerinin ise kesintisiz, yumuşak ve pürüzsüz olması gerekir. Kemandan çıkan sesler, birbirini takip eder biçimde, adeta sonsuz uzunlukta bir yayla çalınıyor gibi etkisi vermelidir. Tel geçişleri, yumuşak biçimde yapılmalı ve yakalanan nitelikli ses devam ettirilmelidir. Kemanda legato çalma tekniği, yayın her bölgesinde, her yay şeklinde uygulanır. Legato çalarken kullanılan yay uzunluğu; hız, basınç, bağ içinde kapsanan seslerin sayılarına ve süre değerlerine göre paylaşılır. Bağlı çalınan sesler, yaya eşit olarak bölüştürülür. Legato tekniğini yayın her bölümünde doğru çalabilmek için parmak, el ve kol hareketlerinin rahat, esnek ve uyumlu olması gerekir.

Konu Metni Dışında Sunulan Öğretici Metinler

Notlar: Kemanda legato çalma tekniğini uygularken dikkat edilmesi gereken en önemli kural, sesler ve yaylar arasında kesintisizliğin sağlanmasıdır.

Tablo 9' da görüldüğü üzere konu metinleri 1. ve 2. kitaplarda konu başlığı içerisinde, 3. Kitapta ise alt konu başlığı içerisinde sunulmuştur.

3 kitapta bağ işaretinin benzer biçimde sunulduğu görülmüştür. Ancak 3. kitaptaki bağ işaretinin notalar ile birlikte simgeleştirildiği tespit edilmiştir.

1. ve 3. kitaplarda legato kelimesinin Türkçe karşılığı başlıkta ve metin içinde sunulduğu, 2. kitapta Legato kelimesinin yalnızca başlık içerisinde yer aldığı, metin içerisinde ise sadece Türkçe karşılığının kullanıldığı görülmüştür.

2. ve 3. kitapta sunulan bilgilerin bir kısmının 2. kitapta uyarı alanında sunulduğu görülmüştür. Ayrıca 1. kitapta ele alınan legato tekniğinin iki temel boyutu, 3. kitapta notlar kısmında ve legato tekniğinde dikkat edilmesi gereken en önemli kural şeklinde sunulduğu görülmüştür. 3 kitapta sunulan metinlerde akademik bir dil kullanıldığı ve 1. kitabın 3. kitaptan 3. kitabın ise 2. kitaptan daha ayrıntılı anlatımlar benimsediği söylenebilir.

4.2.8 Detaş Tekniği Kategorisine İlişkin Bulgular

Tablo 10: Örneklemdaki Ders Kitaplarında Detaş Tekniği Kategorisine İlişkin Metinler ve Sunulduğu Bölümler

Konu Adı	Konunun Yeri	Konunun Metni
1. Kitap: AGSL İçin Keman Ders Kitabı Lise I	Kemanda Detaş (Bağsız) alma Tekniği	Konu Başlığı
		Kemanda detaş (bağsız) alma, birbirini izleyen sesleri veya notaları belirgin yay değiştirimleriyle birbirinden ayırarak almadır. Keman müziği yazımında detaş işareti denilen bir çizgi ile nota üzerinde şöyle gösterilir: “ ” Kemanda seslerin ya da notaların böyle yazılarak gösterilip alınması birbirinden koparılmadan ayrılması demektir. Detaş (bağsız) alarken her ses veya her nota için ayrı bir yay kullanılır, yay kılı tele yapışık olur ve yay değiştirim belirgin olarak yapılır. Her ses için ayrı yay kullanım, yay kılı tele yapıştırım ve belirgin yay değiştirim birlikte işleyince sesleri birbirinden ayırma kolaylaşır, sesler arasındaki ayırım somutlaşır. Ancak, bu ayırım sesleri birbirinden koparmaz, sesler arasında boşluk oluşturmaz, sesleri kolayca ayırt edilir biçimde birbirine bitişirir. Detaş çalarken ayırım belirginleştikçe yaylar ve sesler âdeta birbirleriyle dürtüşür. Kemanda detaş (bağsız) alma tekniği yayın her yerinde, her bölgesinde, her yay şeklinde uygulanır. Ancak, yayın belli bölgeleri bu tekniğe daha elverişlidir ya da öyle görünür. Genellikle orta, ortanın biraz üstü ve üst orta bu tekniğin en çok uygulandığı yay bölgeleridir. Öbür yandan, genellikle, ince tellerde yayın üst yarısı, orta tellerde orta yarısı, kalın tellerde ise alt yarısı yeğlenir. Bu teknik için en uygun yay bölgelerinin seçilmesinde kemancının teknik becerisi ile parçanın ya da eserin hız, gürlük, dönem ve üslup özellikleri etkin ve belirleyici rol oynar. Detaş tekniği, kullanılan yay uzunluğu bakımından büyük (geniş), orta (iri) ve küçük (dar) detaş olmak üzere üç ana türe ayrılır. Detaş (bağsız) alma tekniğinde genellikle yay boyunca yayın tele basıncı pek değişmez. Bu ilke, detaş küçüldükçe daha da çok geçerlik kazanır. Bütün bunların yayın her yerinde, her bölgesinde ve her yay şeklinde sağlanması için gerekli kol, el ve parmak hareketlerinin belirli bir rahatlık ve esneklik içinde birbirleriyle tutarlı ve uyumlu olması zorunludur.

Konu Adı	Konunun Yeri	Konunun Metni
2. Kitap: GSSL Türk ve Batı Müziği Çalgıları Keman Ders Kitabı 9.Sınıf	5. Detaşe Tekniğinin Genel Özellikleri	Konu Başlığı
		Bağısız çalma; notaları birbirinden ayırarak her bir notayı, yayın ayrı bir hareketiyle çalmaz. Notaların üzerine konulan çizgiyle (-) gösterilir. Belirgin bir biçimde yayın ayrı hareketleriyle çalınan sesler arasında boşluk oluşturulmaz ve kesinti yapılmaz. Bağısız çalma tekniği genellikle yayın ortasında, ortanın biraz üstünde ve üst yarıda uygulanır. Yayın tellerle buluşmasından ortaya çıkan seslerin aynı nitelikte devam etmesine özen gösterilir.

Konu Adı	Konunun Yeri	Konunun Metni
3. Kitap: Ortaöğretim GSL Çalgı Eğitimi Keman Ders Kitabı 9	C. Detaşe (Bağısız) Tekniğin Genel Özellikleri	Alt Konu Başlığı
		Detaşe (bağısız) çalma, her notanın ayrı bir yay ile çalınmasıdır. Notaların üzerine konulan (-) işaretiyle gösterilir. Bu işaret ile notaların belirgin yay hareketleriyle birbirinden ayrılması ve seslerin bir sonraki sese kadar sürdürülmesi ifade edilir. Detaşe çalma tekniğinde, belirgin biçimde çalınan sesler arasında boşluk oluşturulmaz ve kesinti yapılmaz. Bu teknik, genellikle yayın ortasının biraz üstünde ve üst yarısında uygulanır. Yayın tellerle buluşmasıyla ortaya çıkan seslerin aynı nitelikte devam ettirilmesine özen gösterilir. Keman eğitiminde, yaygın olarak üç tip detaşe kullanılır: 1. Büyük Detaşe 2. Yarım Yayda Detaşe 3. Küçük Detaşe Detaşe tekniğinin “yayın ortasından ucuna” sıklıkla kullanıldığı bölgelerde, hareketliliğin ön kol hareketine dayalı olması gerekir. Üst kolun detaşe tekniğine çok fazla karıştırılmasının çoğunlukla yapılan bir hata olduğu söylenebilir. Detaşe, yayın her bölgesinde kullanılabilir. Büyük detaşe, bütün yayda; yarım detaşe, genellikle yayın ortasında; küçük (mini) detaşe de genellikle yayın ortasının hemen üstünde çalınır. Bu teknik için en uygun yay bölgelerinin seçilmesinde, kemancının teknik becerisi ile parçanın ya da eserin hız, gürlük, dönem ve üslup özellikleri etkin ve önemli bir rol oynar. Tel kalınlığının da detaşenin kullanımında belirleyici bir etkisinin olduğu, bilinen bir durumdur. Genellikle ince tellerde, yayın üst yarısı; orta tellerde, orta yarısı; kalın tellerde ise alt yarısı tercih edilmelidir. Detaşe tekniğinde seslendirilen etüt ve eserlerin hızına göre yayın hızının da artmasıyla birlikte yay, üst yarıda ve kısa kullanılır. Mini ve hızlı hareketlerde, ön kolun ve ön kolla bağlantılı olarak bileğin doğru kullanılması önem kazanır.

Tablo 10' da görüldüğü üzere konu metinleri 1. ve 2. kitaplarda konu başlığı içerisinde, 3. kitapta ise alt konu başlığı içerisinde sunulduğu görülmektedir.

1. ve 3. kitaplarda detaşe tekniğinin büyük, orta ve küçük detaşe olmak üzere üç türe ayrıldığı bilgisinin verildiği, 2. kitapta ise bu bilgiye yer verilmediği görülmüştür.

Her 3 kitapta detaşe tekniğinin genellikle yayın hangi bölümlerinde kullanılması gerektiği anlatımının ortak olduğu görülmüştür. Ancak 1. kitapta ince, orta ve kalın tellerde tekniğin yayın hangi bölümlerinde uygulanması gerektiği bilgisi sunulurken, 3. kitapta büyük, orta ve küçük detaşenin yayın hangi bölümlerinde uygulanması gerektiği bilgisinin sunulduğu görülmüştür.

3 kitapta sunulan metinlerde akademik bir dil kullanıldığı ve 1. ve 3. kitapların 2. kitaptan daha ayrıntılı anlatımlar benimsediği söylenebilir.

Sol el tekniklerinin öğretimine ilişkin 1. kitapta 2 ünite içerisinde yer alan 3 konu ve 2 alt konu başlığı, 2. kitapta 2 öğrenme alanı dâhilindeki 2 ünite içerisinde yer alan 5 konu başlığı, 3. kitapta ise 2 ünite dâhilindeki 1 konu ve 5 alt konu başlığı bulunmaktadır.

Sol el teknikleri kitapların ünite sıralamaları doğrultusunda basitten karmaşığa doğru incelenmiş olup, kitaplar arasında sıralamada bir farklılık olması durumunda bu durum belirtilerek, genel yığılmaya bağlı olarak tüm kitapların içerikleri ortak başlıklar altında incelenmiştir.

Her üç kitap da öğretime sol elin keman sapındaki konumu ve durumu ile ilgili anlatımlarla başlamıştır. Buna bağlı olarak sol elin keman sapında ve tuşedeki konumu ve durumu konusu her üç kitapta da ortaktır.

4.2.9 Sol Elin Keman Sapında ve Tuşe Üzerindeki Konumu ve Durumu Kategorisine İlişkin Bulgular

Tablo 11: Örneklemdaki Ders Kitaplarında Sol Elin Keman Sapında ve Tuşe Üzerindeki Konumu ve Durumu Kategorisine İlişkin Metinler ve Sunulduğu Bölümler

	Konu Adı	Konunun Yeri	Konunun Metni
1. Kitap: AGSL İçin Keman Ders Kitabı Lise I	Sol Elin Keman Sapında ve Tuşe Üzerindeki Konumu ve Durumu	Alt Konu Başlığı	Sol el keman sapında sap eşiğinin hemen önünde yer alır. Kemanın sapı başparmak ile işaret parmağı arasına girer. Genellikle başparmağın uç eklem bölgesi ile işaret parmağının dip eklem bölgesi iki yandan sapa değer. Başparmak doğal dikliğini korur, işaret parmağı ise kıvrılır. Sol bilek ve önkol düzdür. Avuç içi sapa çevrilir, başparmağın dışındaki dört parmak kıvrık, parmak uçları ise tuşe üzerinde ve tuşeye dönük durur. Bu durumda işaret parmağı orta parmaktan ayırık, orta, yüzük ve serçe parmaklar ise birbirine yanaşık ve değişik durur. Bu durum, sol el parmaklarının tuşe ve tel üzerindeki doğal durumudur. Parmaklar tele ilkin bu doğal durumda değer ve basar. Şimdi, bütün bu belirtilenler ışığında sol elimizi keman sapında ve tuşe üzerinde gerekli konuma ve duruma getirelim.
	Konu Adı	Konunun Yeri	Konunun Metni
2. Kitap: GSSL Türk ve Batı Müziği Çalgıları Keman Ders Kitabı 9.Sınıf	Sol Elin Keman Sapında ve Tuşe Üzerindeki Konumu ve Durumu	Konu Başlığı	Keman çalmada sol el, sap eşiğinin hemen önünde yer alırken sap, başparmakla işaret parmağının arasında kalır. Başparmak dışındaki parmak uçları tuşeye dönük, doğal yumuşaklıklarını korur durumda olmalıdır. Konu Metni Dışında Sunulan Öğretici Bilgilendirmeler Uyarı Kutucuğu: Sol eliniz sap eşiğinin hemen önüne yerleşmiş durumdayken avuç içinizin sapa, parmak uçlarımızın tuşeye dönük, bileğinizin ise düz olmasına dikkat ediniz.

Konu Adı	Konunun Yeri	Konunun Metni
3. Kitap: Ortaöğretim GSL Çalgı Eğitimi Keman Ders Kitabı 9	A. Sol Elin Keman Sapındaki ve Tuşedeki Konumu ve Durumu	Alt Konu Başlığı
		Sol el, keman sapında, sap eşiğinin hemen önünde yer alır. Kemanın sapı, başparmak ile işaret parmağı arasına girer. Genellikle başparmağın uç eklem bölgesi ile işaret parmağının dip eklem bölgesi, iki yandan sapa değer. Başparmak doğal dikliğini korur, işaret parmağı ise kıvrılır. Sol bilek ve ön kol düzdür. Avuç içi, sapa çevrilir. Başparmağın dışındaki dört parmak kıvrık, parmak uçları ise tuşe üzerinde ve tuşeye dönük durur (Görsel 25). İşaret parmağı orta parmaktan ayrık, orta parmak ve yüzük parmağı birbirine çok yakın, serçe parmak ise biraz ilerde durur. Baş parmakla işaret parmağı karşılıklı gelir (Görsel 26). Bu, sol el parmaklarının tuşe ve tel üzerindeki doğal durumudur.

Tablo 11’ de 3 kitapta da ilgili konu metinlerinin benzer başlıklar altında ele alındığı görülmektedir. Ancak 1. ve 3. kitaplarda alt konu başlığı altında sunulan metinlerin, 2. kitapta konu başlığı altında sunulduğu görülmüştür.

1. ve 3. kitaplarda sunulan sol bilek ve önkolun düz olması gerektiği ve avuç içinin sapa çevrili olması gerektiği bilgileri alt konu metni içerisinde ele alınırken, 2. kitapta uyarı bölümünde ele alındığı görülmüştür.

1. ve 3. kitaplardaki metinlerin büyük oranda benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. 2. kitapta ele alınan metnin ise bu iki kitapta ele alınan anlatımların özeti niteliğinde olduğu söylenebilir. Bu özetleme neticesinde bazı konulara dar bir çerçevede değinildiği ya da hiç değinilmediği bulgusuna ulaşılmıştır.

4.2.10 Kemanda Birinci Konum Kategorisine İlişkin Bulgular

Tablo 12: Örneklemdaki Ders Kitaplarında Kemanda Birinci Konum Kategorisine İlişkin Metinler ve Sunulduğu Bölümler

Konu Adı	Konunun Yeri	Konunun Metni
1. Kitap: AGSL İçin Keman Ders Kitabı Lise I	Kemanda Konumlar ve Birinci Konum	Konu Başlığı
		Kemanda konum, sol elin keman sapında bulunduğu yer ve el bu yerde iken parmakların tuşede-telde kapladığı basma alanıdır. Kemanın sapı, tuşesi ve tuşedeki çalma alanı epey uzundur. Bu nedenle kemanda birçok konum vardır. Ancak, esas olarak tüm tellerde yedi konum ele alınıp işlenir. Kimileri bunu dokuz konuma çıkarır. İki dış teli oluşturan Mi ve Sol telinde ise amaca ve düzeye bağlı olarak çok daha ileri konumlar üzerinde durulduğu olur. Kemanda konumlar arasında belirli ilişkiler vardır. Bu nedenle konumlar dizgeleştirilmiştir. Dizgede kapsanan konumlar genellikle alt, orta ve üst konumlar olarak üç ana kümeye ayrılır. Ancak, kümelerin kapsamı görecelidir. Keman belli bir konumda kalarak çalınabildiği gibi konum değiştirerek ya da başka bir konuma geçilerek de çalınabilir. Keman çalmayı öğrenmeye birinci konumdan başlanır. Kemanda Birinci Konum, sol elin başparmak ve işaret parmağıyla saptaki eşiğin ön hizasında konumlandığı yer ile tuşe üzerindeki işaret parmağının doğal dikliğiyle boş tel sesinden bir tam ses ileriye bastığı yerden başlayan dört parmağın basma alanıdır. Birinci konum tüm konumların temelidir. Bu bakımdan birinci konuma temel konum da denir.

Konu Adı	Konunun Yeri	Konunun Metni
2. Kitap: GSSL Türk ve Batı Müziği Çalgıları Keman Ders Kitabı 9.Sınıf	Birinci Konum	Ünite Başlığı
		<p>“Kemanda konum” denince; sol elin keman sapında bulunduğu yer akla gelir. Kemanda genel olarak yedi konum olduğu kabul edilir. Birinci konum, sol el sap eşliğinin hemen önüne yerleşik durumdayken, dört parmağın bastığı alandır. Bütün konumların temeli olan birinci konumda çalışmalara önce doğal ve birinci durumlardan başlanır. Doğal durumda serçe parmak zorlanmadan tuşeye basmaya alışır ve böylece birinci durumda daha kolay basar. Parmaklar; işaret parmağı “1”, orta parmak “2”, yüzük parmağı “3” ve serçe parmak “4” olarak adlandırılır.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Birinci Konumda Doğal Durumda Parmak Durumları2. Birinci Konumda Birinci Durumda Parmak Durumları3. Birinci Konumun Önemi <p>Birinci konum, bütün konumların temelidir; bu nedenle birinci konum, temel konum olarak da bilinir.</p>

Konu Adı	Konunun Yeri	Konunun Metni
3. Kitap: Ortaöğretim GSL Çalgı Eğitimi Keman Ders Kitabı 9	Kemanda Birinci Konum	Konu Başlığı
		<p>Kemanda <i>konum</i>, sol elin keman sapındaki yeri ile el bu yerde iken parmakların tuşede ve telde kapladığı basma alanına verilen addır (Görsel 40-41). Kemanın tüm tellerinde yedi konum olduğu kabul edilir. Kemanda <i>durum</i>, sol elin ve parmakların tuşeyle tel üzerindeki duruşu ile tele basış biçimini, sırasını ve düzenini ifade eder. Kemanda <i>birinci konum</i>, sol el sap eşiğinin hemen önüne yerleşmiş durumdayken dört parmağın bastığı alandır. Birinci konum, bütün konumların temelidir. Bu nedenle birinci konum, temel konum olarak da bilinir. Bu konumdaki çalışmalara, doğal ve birinci durumdan başlanır. Doğal durumda, serçe parmak zorlanmadan tuşeye basmaya alışır ve böylece birinci durumda daha kolay basar. Birinci konumda; işaret parmağı 1, orta parmak 2, yüzük parmağı 3 ve serçe parmak 4. parmak olarak adlandırılır. Birinci konumdaki parmak durumları, seslerin birbirlerine olan yakınlık-uzaklığını ve parmakların basacağı yerleri gösterir. Boş tel, “0” rakamıyla ifade edilir (Görsel 42). Sol dirsek, tellere ve konumlara göre, içe veya dışa doğru açı olarak hareketlilik gösterir. Örneğin 1. Parmaktan 4. parmağa doğru aynı tel üzerinde “tırmanma” denilen tele basış durumunda sol dirsek, parmakların hareketi yönünde ve parmakların doğal diklikteki basışını sağlayabilecek derecede içe doğru açı alır (Görsel 43). 4. parmandan 1. parmağa doğru parmakların aynı telde tele basışının gerçekleştiği “çözülme” denilen durumda ise sol dirsek, yine parmakların birbirlerine göre doğal diklikteki basışını sağlamak için göreceli olarak dışa doğru açı alır. Aynı hareketliliğin; “tırmanan” konumlarda yani 1. konumdan 7. konuma doğru olan konum değişikliklerinde sol dirseğin içe doğru hareketlenmesi, 7. konumdan 1. konuma doğru “çözülen” konumlarda ise sol dirseğin dışa doğru hareketlenmesi şeklinde gerçekleştiği gözlenir. Sözü edilen bu içe veya dışa doğru açılanmaların en önemli nedeni, sol elin ve parmakların, değişen tellerde ve konumlarda doğal diklikte basışının sağlanmasıdır. Bir diğer nedeni de doğru tonlamanın ve çalış kolaylığının elde edilmesine sol dirseğin katkıda bulunmasıdır (Görsel 44-45).</p> <p>A. Birinci Konumda La Telinde Dört Sesi Kapsayan Çalışmalar B. Birinci Konumda Re Telinde Dört Sesi Kapsayan Çalışmalar C. Birinci Konumda Mi Telinde Dört Sesi Kapsayan Çalışmalar D. Birinci Konumda Sol Telinde Dört Sesi Kapsayan Çalışmalar</p>
		Konu Metni Dışında Sunulan Öğretici Bilgilendirmeler

Notlar: Parmaklarınızı serbest konumdayken tuşeye ve tellere dönük biçimde basınız. 1. Parmaktan 4. parmağa kadar sırasıyla bastığınız parmaklarınızı, 4. parmağın sesini çalarken de tuşede basılı tutunuz.

Tablo 12’ de görüldüğü üzere her üç kitapta da ilgili konu farklı başlıklar altında ele alınmıştır.

1. kitapta “Kemanda Konumlar ve Birinci Konum” başlığı altında sunulan metinlerde; kemanda konumun tanımı, kemanda kaç adet konumun bulunduğu, konumların kaç gruba ayrıldığı konularının işlendiği tespit edilmiştir. 2. ve 3. kitaplarda benzer şekilde kemanda konumun tanımı ve kemanda konum sayıları işlenmiştir. Ancak bu anlatımların 1. Kitapta olduğu kadar ayrıntılı verilmediği görülmüştür.

3. kitapta tellere ve konumlara göre sol dirseğin alması gerektiği durumlar detaylı bir şekilde ele alınırken, 1. ve 3. kitapta böylesine bir anlatıma yer verilmediği görülmüştür.

Kemanda birinci konum olarak genellenebilecek bu bölümde 2. ve 3. kitaplarda 1. kitabın “Birinci Konumda Parmak Durumları, Doğal ve Birinci Durumlar” başlığı altında sunduğu bazı bilgilere yer verdiği görülmüştür. Kemanda parmak durumları olarak genellenebilecek bu bölümde kitaplara ilişkin metinler Tablo 11’de sunulmuştur.

4.2.11 Birinci Konumda Parmak Durumları Kategorisine İlişkin Bulgular

Tablo 13: Örneklemdaki Ders Kitaplarında Birinci Konumda Parmak Durumları Kategorisine İlişkin Metinler ve Sunulduğu Bölümler

Konu Adı	Konunun Yeri	Konunun Metni
1. Kitap: AGSL İçin Keman Ders Kitabı Lise I	Birinci Konumda Parmak Durumları, Doğal ve Birinci Durumlar	Konunun Metni
	Konu Başlığı	Kemanda durum, sol el parmaklarının tuşe-tel üzerinde duruş ve tele basış biçimi, sırası ve düzenidir. Parmakların tele basışları dik, eğik, uzatık ve geribükük olmak üzere dört çeşittir. Buna bağlı olarak komşu iki parmak arasında küçük, büyük ve artık olmak üzere üç çeşit ikili aralığı oluşur. Bu nedenle parmaklar birinci konumda tuşe-tel üzerinde çok çeşitli durumlar alır. Bu durumların sayısı onaltıyı, hatta onsekizi-yirmiyi bulur. Durumlar arasında belirli ilişkiler vardır. Bu nedenle, konular gibi, durumlar da dizgeleştirilmiştir. Dizgede kapsanan durumlar doğal durumdan birinci duruma ve oradan onbeşinci ve hatta onsekizinci-yirminci duruma doğru sıralanır. Ancak bu sıralama görecelidir. Birçok durumun sıralamadaki yeri değişebilir-değiştirilebilir. Bunun başlıca nedenlerinden biri kültürler arası farklılıklardır. Doğal ve özellikle birinci durum ile onu izleyen sekiz-on durumun sıralanımı üzerinde epey geniş sayılabilen bir uzlaşma bulunduğu söylenebilir. Birinci konumda sol el parmaklarının kullanımıyla keman çalmayı öğrenmeye doğal ve birinci durumdan başlanır. Doğal durumun fiziksel ve müzik-kültürel boyutu ülkemizde tam örtüşmektedir. Bu bakımdan işe Doğal Durumdan başlanması ve hemen ardından Birinci Durumun ele alınması kendi gerçeklerimize daha uygun düşmektedir. Kemanda parmaklar işaret parmağından ve 1'den başlanarak numaralandırılır. Buna göre işaret parmağı 1, orta parmak 2, yüzük parmağı 3 ve serçe parmak 4 sayısını alır. Durumlar ve parmak kullanımı bu numaralarla gösterilir. Durum içinde numaralar arasındaki uzaklık-yakınlık parmak uçları ve onlardan çıkan sesler arasındaki aralığı belirtir. 0 sayısı boş teli gösterir. Boş tel sıfırıncı parmak olarak da adlandırılır.

Konu Adı	Konunun Yeri	Konunun Metni
2. Kitap: GSSL Türk ve Batı Müziği Çalgıları Keman Ders Kitabı 9.Sınıf	Birinci Konum	Ünite Başlığı “Kemanda konum” denince; sol elin keman sapında bulunduğu yer akla gelir. Kemanda genel olarak yedi konum olduğu kabul edilir. Birinci konum, sol el sap eşiğinin hemen önüne yerleşik durumdayken, dört parmağın bastığı alandır. Bütün konumların temeli olan birinci konumda çalışmalara önce doğal ve birinci durumlardan başlanır. Doğal durumda serçe parmak zorlanmadan tuşeye basmaya alışır ve böylece birinci durumda daha kolay basar. Parmaklar; işaret parmağı “1”, orta parmak “2”, yüzük parmağı “3” ve serçe parmak “4” olarak adlandırılır. 1. Birinci Konumda Doğal Durumda Parmak Durumları 2. Birinci Konumda Birinci Durumda Parmak Durumları 3. Birinci Konumun Önemi Birinci konum, bütün konumların temelidir; bu nedenle birinci konum, temel konum olarak da bilinir.

Konu Adı	Konunun Yeri	Konunun Metni
3. Kitap: Ortaöğretim GSL Çalgı Eğitimi Keman Ders Kitabı 9	Kemanda Birinci Konum	Konu Başlığı
		<p>Kemanda konum, sol elin keman sapındaki yeri ile el bu yerde iken parmakların tuşede ve telde kapladığı basma alanına verilen addır (Görsel 40-41). Kemanın tüm tellerinde yedi konum olduğu kabul edilir. Kemanda durum, sol elin ve parmakların tuşeyle tel üzerindeki duruşu ile tele basış biçimini, sırasını ve düzenini ifade eder. Kemanda birinci konum, sol el sap eşiğinin hemen önüne yerleşmiş durumdayken dört parmağın bastığı alandır. Birinci konum, bütün konumların temelidir. Bu nedenle birinci konum, temel konum olarak da bilinir. Bu konumdaki çalışmalara, doğal ve birinci durumdan başlanır. Doğal durumda, serçe parmak zorlanmadan tuşeye basmaya alışır ve böylece birinci durumda daha kolay basar. Birinci konumda; işaret parmağı 1, orta parmak 2, yüzük parmağı 3 ve serçe parmak 4. parmak olarak adlandırılır. Birinci konumdaki parmak durumları, seslerin birbirlerine olan yakınlık-uzaklığını ve parmakların basacağı yerleri gösterir. Boş tel, “0” rakamıyla ifade edilir (Görsel 42). Sol dirsek, tellere ve konumlara göre, içe veya dışa doğru açı olarak hareketlilik gösterir. Örneğin 1. Parmaktan 4. parmağa doğru aynı tel üzerinde “tırmanma” denilen tele basış durumunda sol dirsek, parmakların hareketi yönünde ve parmakların doğal diklikteki basışını sağlayabilecek derecede içe doğru açı alır (Görsel 43). 4. parmaktan 1. parmağa doğru parmakların aynı telde tele basışının gerçekleştiği “çözülme” denilen durumda ise sol dirsek, yine parmakların birbirlerine göre doğal diklikteki basışını sağlamak için göreceli olarak dışa doğru açı alır. Aynı hareketliliğin; “tırmanan” konumlarda yani 1. konumdan 7. konuma doğru olan konum değişikliklerinde sol dirseğin içe doğru hareketlenmesi, 7. konumdan 1. konuma doğru “çözülen” konumlarda ise sol dirseğin dışa doğru hareketlenmesi şeklinde gerçekleştiği gözlenir. Sözü edilen bu içe veya dışa doğru açılanmaların en önemli nedeni, sol elin ve parmakların, değişen tellerde ve konumlarda doğal diklikte basışının sağlanmasıdır. Bir diğer nedeni de doğru tonlamanın ve çalış kolaylığının elde edilmesine sol dirseğin katkıda bulunmasıdır (Görsel 44-45).</p> <p>A. Birinci Konumda La Telinde Dört Sesi Kapsayan Çalışmalar B. Birinci Konumda Re Telinde Dört Sesi Kapsayan Çalışmalar C. Birinci Konumda Mi Telinde Dört Sesi Kapsayan Çalışmalar D. Birinci Konumda Sol Telinde Dört Sesi Kapsayan Çalışmalar</p>
		Konu Metni Dışında Sunulan Öğretici Bilgilendirmeler

Notlar: Parmaklarınızı serbest konumdayken tuşeye ve tellere dönük biçimde basınız. 1. Parmaktan 4. parmağa kadar sırasıyla bastığınız parmaklarınızı, 4. parmağın sesini çalarken de tuşede basılı tutunuz.

Tablo 13' de görüldüğü üzere 1. kitapta metin, parmak durumları ile ilgili yeni bir başlık içerisinde yer alırken, 2. ve 3. kitaplarda birinci konum başlığı içerisinde yer almıştır.

1. ve 3. kitaplarda kemanda parmak durumu tanımına yer verildiği, 2. kitapta ise kemanda parmak durumu tanımına yer verilmediği tespit edilmiştir.

1. kitapta kemanda kaç çeşit parmak durumunun bulunduğu bilgisine yer verilmiştir. Ayrıca ele alınan durumların, parmakların tuşe üzerindeki gösterimi ile parmak durumları sonucunda ortaya çıkan seslerin aralık durumları da işlenmiştir. 2. ve 3. kitaplarda ise yalnızca doğal ve birinci duruma ilişkin bilgilere yer verildiği görülmüştür. Ancak bunlara ek olarak 3. kitapta doğal ve birinci duruma ek olarak ikinci, üçüncü ve dördüncü durumların görsellerinin sunulduğu tespit edilmiştir.

1. kitapta anlatılan parmak durumları konusunun 2. ve 3. kitaba göre daha kapsamlı olduğu görülmüştür. Bunlara ek olarak 3. kitapta tellere ve konumlara göre sol dirseğin alması gerektiği durumların detaylı bir şekilde ele alındığı görülmüştür.

Son olarak 2. kitapta yer alan konu başlıkları ile 3. kitapta yer alan alt konu başlıkları içerisinde metinlere yer verilmediği görülmüştür. Kitaplar incelendiğinde bu başlıkların içerisinde her iki kitapta da etkinlikler ve bu etkinliklerin gerçekleştirilirken hangi hususlara dikkat edilmesi gerektiğinin ele alındığı görülmüştür.

4.2.12 Keman Çalmada Sağ ve Sol Elin Eş Güdümü Kategorisine İlişkin Bulgular

Tablo 14: Örneklemdede Ders Kitaplarında Keman Çalmada Sağ ve Sol Elin Eş Güdümü Kategorisine İlişkin Metinler ve Sunulduğu Bölümler

	Konu Adı	Konunun Yeri	Konunun Metni
1. Kitap: AGSL İçin Keman Ders Kitabı Lise I	Keman Çalmada Sağ ve Sol Elin Eş Güdümü	Alt Konu Başlığı	Keman esas olarak iki el ile çalınır. Keman çalarken iki el birlikte kullanılır. İki elin birlikte kullanımı, ellerin eş güdümünü gerektirir. Keman çalarken iki elin eş güdümü görsel, dokunsal, devinsel ve işitsel duyular yoluyla sağlanır ve denetlenir. Bu süreçte dıştan algılayış ile içten duyuş ve seziş birlikte etkin rol oynar. İki elin eş güdümlü kullanımıyla, ayrı ayrı ve birlikte işleyişleri düzenli, uyumlu ve birbirini kolaylaştırıcı, destekleyici, tamamlayıcı ve bütünleyici olur. Bu iş, uygun duruş ve tutuşlar temelinde ilkin iki elin kemana yerleştirimleri arasında bağlantı kurma, düzen ve uyum sağlama ve iki eli birlikte bir bütün olarak keman üzerine yerleştirme ile sağlanır. Şimdi bütün bu belirtilenlerin ışığında iki elimizin keman üzerine yerleştirimini eş güdümlü yapalım.
2. Kitap: GSSL Türk ve Batı Müziği Çalgıları Keman Ders Kitabı 9.Sınıf	Keman Çalmada Sağ ve Sol Elin Eş Güdümü	Konu Başlığı	Keman çalarken sağ ve sol el birlikte kullanılır. İki elin eş güdümlü kullanımı, eller arasında bağlantı kurmayı gerektirir.
3. Kitap: Ortaöğretim GSL Çalgı Eğitimi Keman Ders Kitabı 9			

Tablo 14' te görüldüğü üzere 1. ve 2. kitaplarda keman çalmada sağ ve sol elin eş güdümü konusunu ele aldığı ancak 3. kitapta bu konunun ele alınmadığı tespit edilmiştir.

1. kitapta ele alınan keman çalmada sağ ve sol elin eş güdümü konusunun 2. kitaba göre daha kapsamlı olduğu görülmüştür.

4.3 Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde örneklemdede ders kitaplarında sağ ve sol el konu anlatımlarında kullanılan görsellere ilişkin bulgulara yer verilmiştir. İlk olarak sağ el ardından sol ele ilişkin konu anlatımlarına ait ilgili görseller sunulmuştur.

4.3.1 Yay Tutuşuna Hazırlık

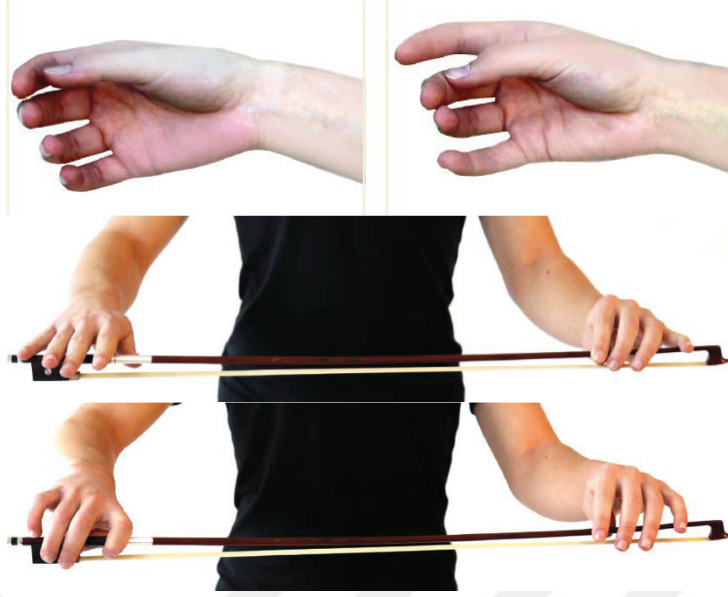
1. kitapta yay tutuşuna ilişkin öncül çalışmalar anlatılarak, ilgili 2 adet görsele yer verilmiştir. Yay tutuşunun, elde yay olmadan önceki hazırlık basamaklarında dair verilmiş olan görseller; avuç içini ve parmakların pozisyonunu gösterir bir kadrada yakın plan olarak kullanılmıştır.

Şekil 1: 1. Kitapta Yay Tutuş Hazırlığına İlişkin Kullanılan Görseller

2. kitapta kullanılan görsellerde yay tutuşuna hazırlığa ilişkin herhangi bir görsel bulunmadığı tespit edilmiştir.

3. kitapta yay tutuşuna ilişkin öncül çalışmalar anlatılarak, 4 adet görsele yer verilmiştir. Yay tutuşunun, elde yay olmadan önceki hazırlık basamaklarında dair verilmiş olan görseller; avuç içini ve parmakların pozisyonunu gösterir bir kadrada yakın plan olarak kullanılmıştır. Sonrasında verilen görsellerin tamamı yayın bütününe ve ellerin durumunu gösterecek biçimde tam karşı plandan fotoğraflanmıştır.

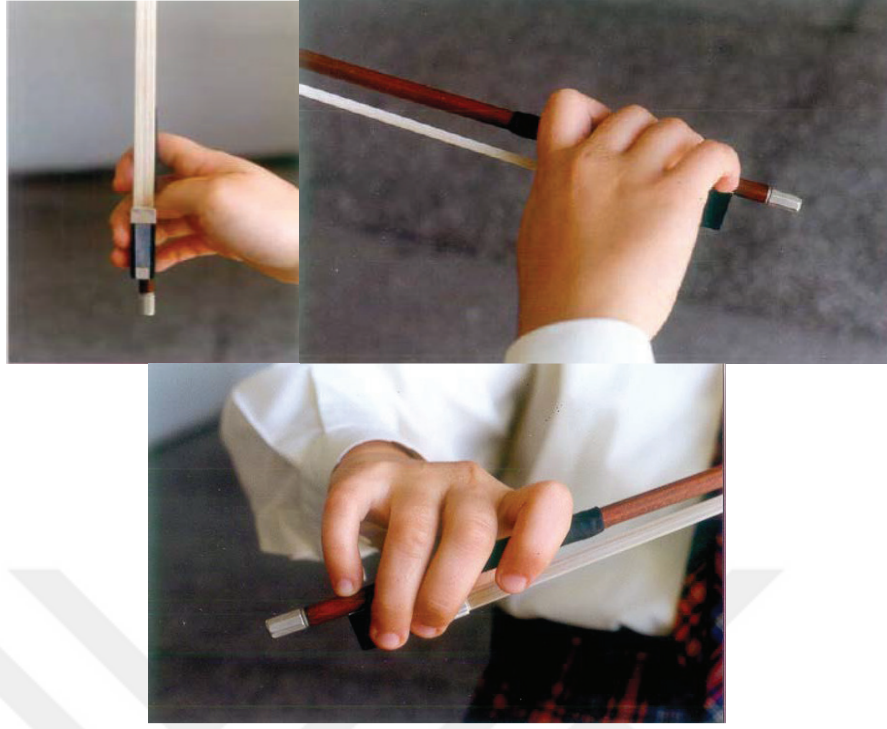
Şekil 2: 3. Kitapta Yay Tutuş Hazırlığına İlişkin Kullanılan Görseller.

Bu bulgular ışığında, 1. ve 3. kitapta yay tutuşa hazırlık bölümüne ilişkin açıklamaları pekiştirmek ve somutlaştırmak adına ilgili görsellerin kullanıldığı, 2. kitapta ise bu konuya ilişkin bir bulguya yer verilmemesi nedeniyle böyle bir görsel kullanılmasına gerek görülmediği ilgili açıklamaların yeterli olacağı düşüncesinin hâkim olduğu söylenebilir. Bunun yanında 3. kitapta kullanılan görsellerin hem sayıca hem de farklı çekim planlarını göstermesi bakımından 1. kitapta kullanılan görsellere göre daha önemsenen ve ön plana çıkan bir durum olduğu söylenebilir.

4.3.2 Yay Tutuşu

Yay tutuşuna ilişkin görsellerden bazıları kitaplarda “sağ elin yaydaki konumu” içerisinde de bulunmaktadır. Bu bölümdeki görseller yay tutuşu olarak gösterildiğinden bu bölümde ele alınmıştır.

1. kitapta yayın nasıl tutulması gerektiği anlatılarak, 3 adet görsele yer verilmiştir. Yay tutuşa dair verilmiş olan görseller; alttan, üstten ve önden görünüş olmak üzere üç farklı planda ve yakın çekim olarak kullanılmıştır.

Şekil 3: 1. Kitapta Yay Tutuşuna İlişkin Kullanılan Görseller.

2. kitapta yayın nasıl tutulması gerektiği anlatılarak, 5 adet görsele yer verildiği görülmektedir. İlk 3 görselde yay tutuşun önden, üstten ve alttan görünümüne yer verildiği tespit edilmiştir. Ayrıca kalem ile yapılacak yay tutuşlarına ilişkin 2 görsele de yer verildiği görülmektedir.

Şekil 4: 2. Kitapta Yay Tutuşuna İlişkin Kullanılan Görseller.

3. kitapta yay tutuşuna ait bilgilerin verilmesinin ardından bu konuya ilişkin toplam 8 görsel kullanıldığı tespit edilmiştir. İlk 3 görselde içeriden, alttan ve önden olmak üzere 3 farklı planda yakın çekim yapıldığı görülmektedir. Sonraki 4 görselde ise kalem ile yay tutuş çalışmalarına yer verildiği belirlenmiştir. En son görselde ise yay tutuşun önden ve geniş bir açıyla sunulduğu görülmüştür.

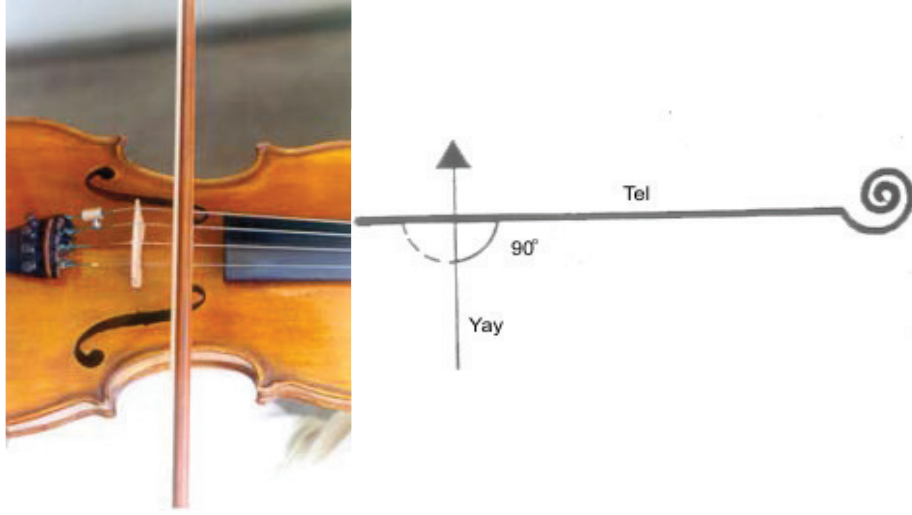

Şekil 5: 3. Kitapta Yay Tutuşuna İlişkin Kullanılan Görseller.

Buradan hareketle, ilgili konunun görsellerle desteklenmesi noktasında niceliksel bağlamda 3. kitabın 2. ve 1. kitaptan, 2. kitabın ise 1. kitaptan daha ön plana çıktığı söylenebilir.

4.3.3 Yayın Teldeki Konumu

1. kitapta yayın teldeki konumuna ilişkin bilgiler verilerek, buna bağlı olarak 2 adet görsele yer verildiği tespit edilmiştir. Yayın tel üzerindeki yerine ilişkin ilk görsel kemanın tuşe ve köprü bölümüne odaklanarak yakın çekimde verilmişken, ikinci görsel yayın açısına ilişkin bir çizim olarak verilmiştir.

Şekil 6: 1. Kitapta Yayın Teldeki Konumuna İlişkin Kullanılan Görseller.

2. kitapta yayın teldeki konumuna ilişkin bilgilerin verilmesinin ardından konuya ilişkin 2 görsel kullanıldığı tespit edilmiştir. Görsellerden ilkinin kemanın tuşe ve köprü bölümüne odaklanan yakın çekim bir fotoğraf, ikincisinin ise yayın dipte, ortada ve uçta olmak üzere üç ayrı durumunu betimleyen bir çizim olduğu görülmüştür.

Şekil 7: 2. Kitapta Yayın Teldeki Konumuna İlişkin Kullanılan Görseller.

3. kitapta yayın teldeki konumuna ilişkin bilgilerin verilmesinin ardından konuya ilişkin 4 görsel kullanıldığı tespit edilmiştir. Görsellerden üçü yayın dipte, ortada ve

uçta konumunu göstermekte iken bir görsel yakın çekim bir fotoğraf kemanın tuşe ve köprü bölümüne odaklanarak yayın teldeki konumunu göstermektedir.

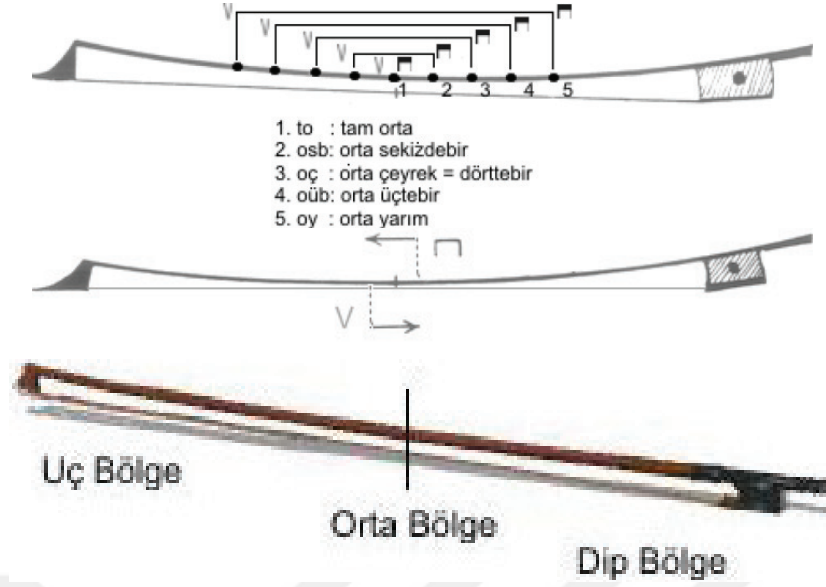

Şekil 8: 3. Kitapta Yayın Teldeki Konumuna İlişkin Kullanılan Görseller.

Bu bulgular ışığında her 3 kitapta yayın teller üzerindeki konumuna ilişkin benzer görsellere yer verildiği söylenebilir. 2. kitapta ek olarak yayın dipte, ortada ve uçta konumu tek bir görselle aktarılmış, 3. kitapta ise bu durum ayrı görsellerle birer fotoğraf olarak sunulmuştur.

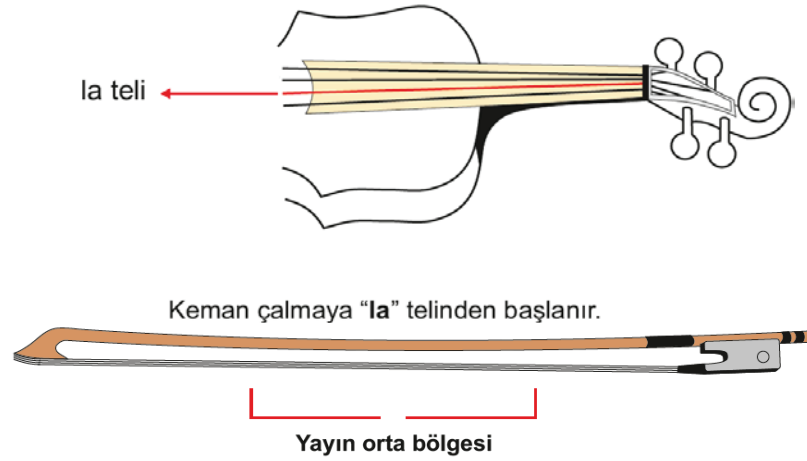
4.3.4 Yayın Teller Üzerinde Kullanımı ve Kemandan Ses Üretme

1. kitapta yayın teller üzerinde kullanımı ve kemandan ses üretme konularına ilişkin bilgilerin verilmesinin ardından, toplam 3 adet görsel kullanıldığı tespit edilmiştir. İlk görsel yayın 5 bölümünün, 2. görselde ise yayın işaretleri ile birlikte çekme ve itme yönünün çizim ile 3. görselde ise yayın 3 temel bölgesinin 3D bir çizim ile gösterildiği bulgusuna ulaşılmıştır.

Şekil 9: 1. Kitapta Yayın Teller Üzerinde Konumu ve Kemanda Ses Üretme Konusuna İlişkin Kullanılan Görseller.

2. kitapta yayın teller üzerinde kullanımı ve kemandan ses üretme konularına ilişkin bilgilerin verilmesinin ardından, toplam 2 adet görsel kullanıldığı tespit edilmiştir. İlk görsel keman çalmaya başlangıç için kullanılacak teli gösteren, 2. görselin ise yayın orta bölgesini gösteren bir çizim olduğu görülmektedir.

Şekil 10: 2. Kitapta Yayın Teller Üzerinde Konumu ve Kemanda Ses Üretme Konusuna İlişkin Kullanılan Görseller.

3. kitapta yayın teller üzerinde kullanımı ve kemandan ses üretme konularına ilişkin bilgilerin verilmesinin ardından, toplam 4 adet görsel kullanıldığı tespit edilmiştir. İlk görselde kolun bölümleri, 2. görselde uçta bileğin konumu ve işaret parmağının görevi, 3. görselde dipte bileğin konumu ve serçe parmağın görevi, 4. görselde ise yayın ağırlık ortası gösterilmektedir.

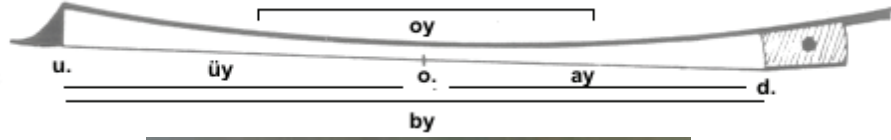

Şekil 11: 3. Kitapta Yayın Teller Üzerinde Konumu ve Kemanda Ses Üretme Konusuna İlişkin Kullanılan Görseller.

Bu bulgular ışığında yayın ortasının kapsadığı bölgenin 2. ve 3. kitapta benzer şekilde gösterildiği, 1. kitapta ise daha detaylı bir ayrımı işaret eden görsele yer verildiği söylenebilir. Ayrıca, konuya ilişkin en az görselin 2. kitap, en çok görselin ise 3. kitap tarafından kullanıldığı söylenebilir. 3. kitabın diğer kitaplardan ayrı olarak yayın uç ve dip bölümlerinde parmakların görevine ilişkin görselleri kullanmasının kemanda ses üretme konusunun pekiştirilmesine görsel destek sunduğu söylenebilir.

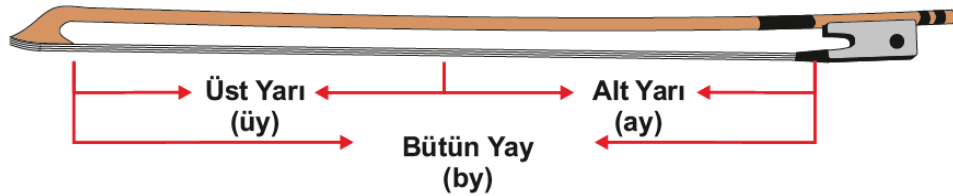
4.3.5 Yayın Bölümleri ve Yay Şekilleri

1. kitapta yayın bölümleri ve yay şekilleri konularına ilişkin bilgilerin verilmesinin ardından, toplam 2 adet görsel kullanıldığı tespit edilmiştir. İlk görselde yayın uç, orta, dip bölgelerinin yanı sıra, üst yarı, orta yarı, alt yarı ve bütün yay bölgesi de gösterilerek kısaltmalarına yer verilmiştir. 2. görselde ise yay çalışmalarına boş telde başlanacağına ilişkin bilgiye dayanarak, sol elin boş telde durumu gösterilmiştir.

Şekil 12: 1. Kitapta Yayın Bölümleri ve Yay Şekilleri Konusuna İlişkin Kullanılan Görseller.

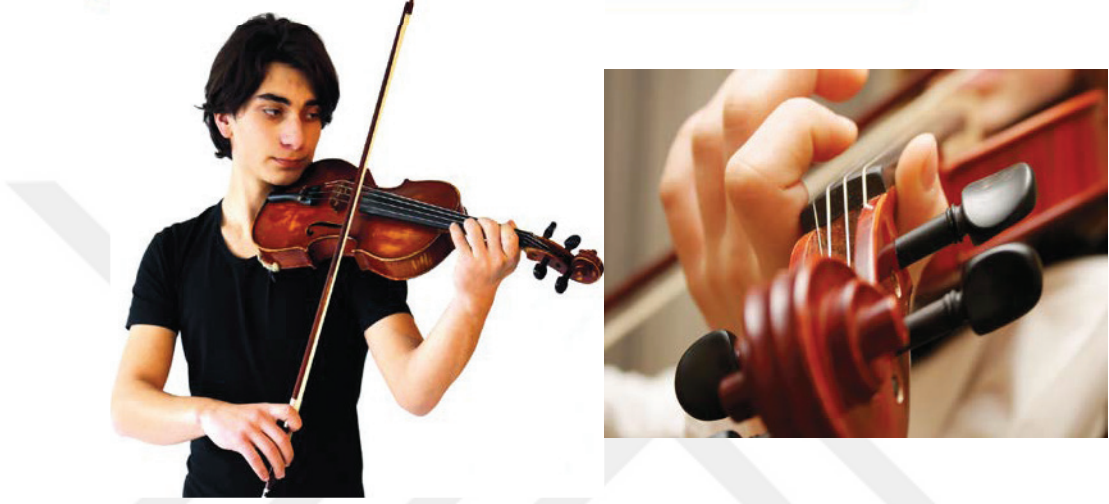
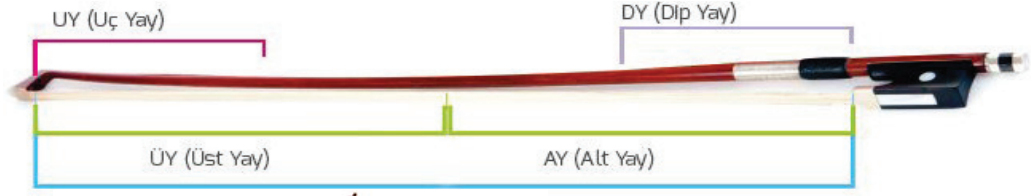
2. kitapta yayın bölümleri ve yay şekilleri konularına ilişkin bilgilerin verilmesinin ardından, toplam 1 adet görsel kullanıldığı tespit edilmiştir. Görsel yayın üst yarı, alt yarı ve bütün yay bölgesi de gösterilerek kısaltmalarına yer verilmiştir.

Şekil 13: 2. Kitapta Yayın Bölümleri ve Yay Şekilleri Konusuna İlişkin Kullanılan Görsel.

3. kitapta yayın bölümleri ve yay şekilleri konularına ilişkin bilgilerin verilmesinin ardından, toplam 2 adet görsel kullanıldığı tespit edilmiştir. İlk görselde yayın uç ve

dip bölgelerinin yanı sıra, üst yarı, alt yarı ve bütün yay bölgesi de gösterilerek kısaltmalarına yer verilmiştir. 2. görselde ise tel değiştirmede sağ kol, dirsek ve bileğin konumu verilmiştir.

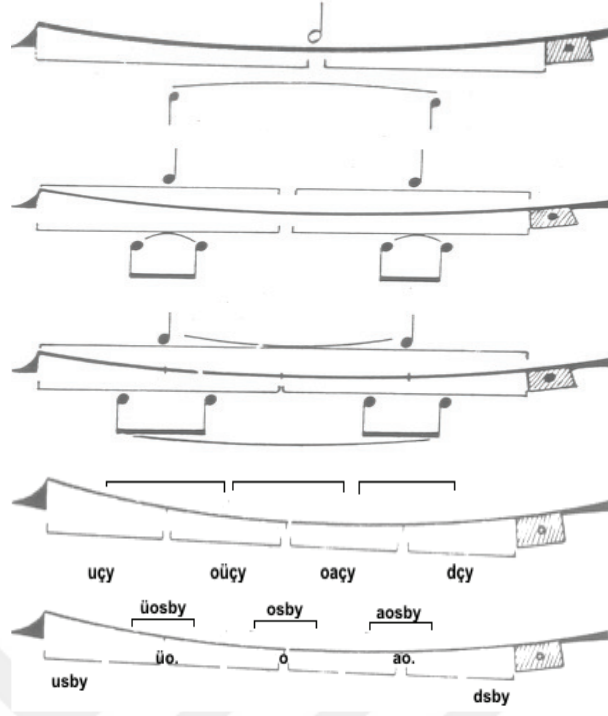

Şekil 14: 3. Kitapta Yayın Bölümleri ve Yay Şekilleri Konusuna İlişkin Kullanılan Görseller.

Buradan hareketle yay bölümlerinin gösteriminde daha detaylı betimlemeler içeren görselin 1. kitapta sunulduğu ve konuya ilişkin en az görselin 2. kitap tarafından kullanıldığı söylenebilir.

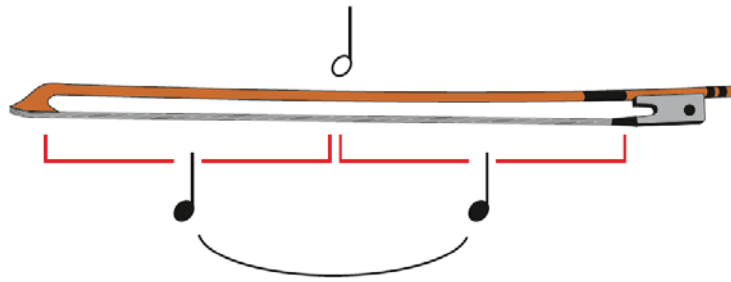
4.3.6 Legato ve Detache Çalma Tekniği

1. kitapta legato ve detache tekniği konusuna ilişkin bilgilerin verilmesinin ardından toplam 5 adet görsel kullanıldığı görülmektedir. Görsellerin tamamı karakalem çizim şeklindedir. İlk 3 görsel legato tekniğinde nota sürelerinin farklı kombinasyonlarını gösterirken, sonraki iki görsel yayın farklı bölümlerinde uygulanacak detache için yay bölümlerini göstermektedir.

Şekil 15: 1. Kitapta Legato ve Detaş Çalma Tekniği Konusuna İlişkin Kullanılan Görseller.

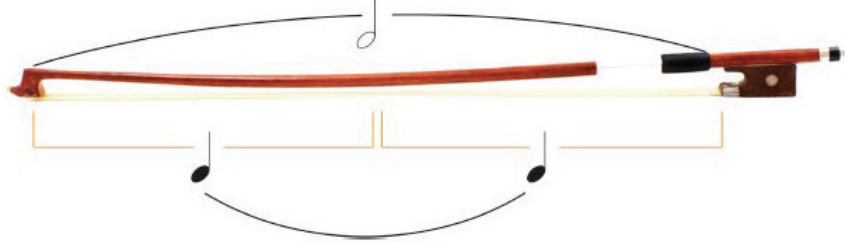
2. kitapta legato ve detaş tekniği konusuna ilişkin bilgilerin verilmesinin ardından 1 adet görsel kullanılmıştır. Bu görselin renkli bir çizim olduğu ve legato tekniğinde 2 nota süresini gösterdiği görülmektedir. 2. kitapta detaş tekniğine ilişkin bir görsel bulunmadığı gözlenmiştir.

Şekil 16: 2. Kitapta Legato ve Detaş Çalma Tekniği Konusuna İlişkin Kullanılan Görseller.

3. kitapta legato ve detaş tekniği konusuna ilişkin bilgilerin verilmesinin ardından 1 adet görsel kullanılmıştır. Bu görselin renkli bir çizim olduğu ve legato tekniğinde 2

nota süresini gösterdiği görülmektedir. 2. kitapta detaşe tekniğine ilişkin bir görsel bulunmadığı görülmüştür.

Şekil 17: 3. Kitapta Legato ve Detaşe Çalma Tekniği Konusuna İlişkin Kullanılan Görseller.

Bu bulgular ışığında 3 kitapta legato konusu için benzer görsellerin kullanıldığı söylenebilir. En çok görseli toplam 5 görsel ile 1 kitabın kullandığı görülmektedir. Ayrıca detaşe konusu için görsel kullanan tek kitap olması nedeniyle 1. kitabın bu konu özelinde görseller bakımından diğer kitaplardan öne çıktığı söylenebilir.

4.3.7 Sol Elin Tuşe Üzerindeki Konumu

1. kitapta sol elin tuşe üzerinde konumuna ilişkin bilgilerin verilmesinin ardından 2 adet görsel kullanıldığı tespit edilmiştir. Görsellerden ilki önden, ikincisi arkadan görünümü uzak plan olarak göstermektedir.

Şekil 18: 1. Kitapta Sol Elin Tuşe Üzerindeki Konumuna İlişkin Kullanılan Görseller.

2. kitapta sol elin tuşe üzerinde konumuna ilişkin bilgilerin verilmesinin ardından 2 adet görsel kullanıldığı tespit edilmiştir. Görsellerden ilki önden, ikincisi arkadan görünümü yakın plan olarak göstermektedir.

Şekil 19: 2. Kitapta Sol Elin Tuşe Üzerindeki Konumuna İlişkin Kullanılan Görseller.

3. kitapta sol elin tuşe üzerinde konumuna ilişkin bilgilerin verilmesinin ardından 2 adet görsel kullanıldığı tespit edilmiştir. Görsellerden ilki önden, ikincisi arkadan görünümü uzak plan olarak göstermektedir.

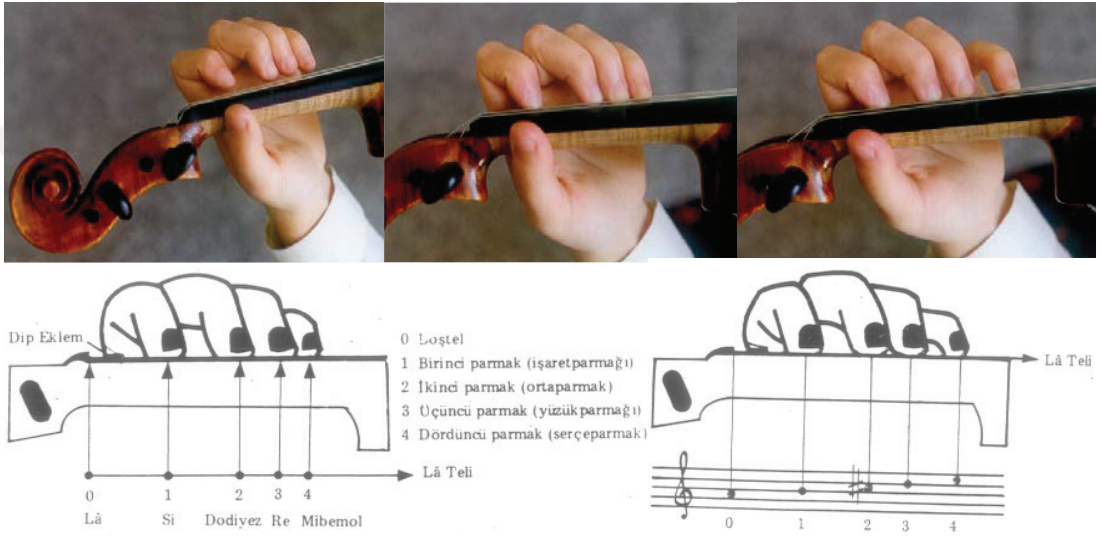

Şekil 20: 3. Kitapta Sol Elin Tuşe Üzerindeki Konumuna İlişkin Kullanılan Görseller.

Bu bilgiler ışığında her 3 kitapta kullanılan görsellerin benzer olduğu söylenebilir. 2. kitapta farklı olarak yakın çekim kullanılmıştır. 3. kitaptaki çekim açısının özellikle sol elin arkadan görünümünde parmakların duruşunu net gösterme konusunda etkili olmadığı söylenebilir.

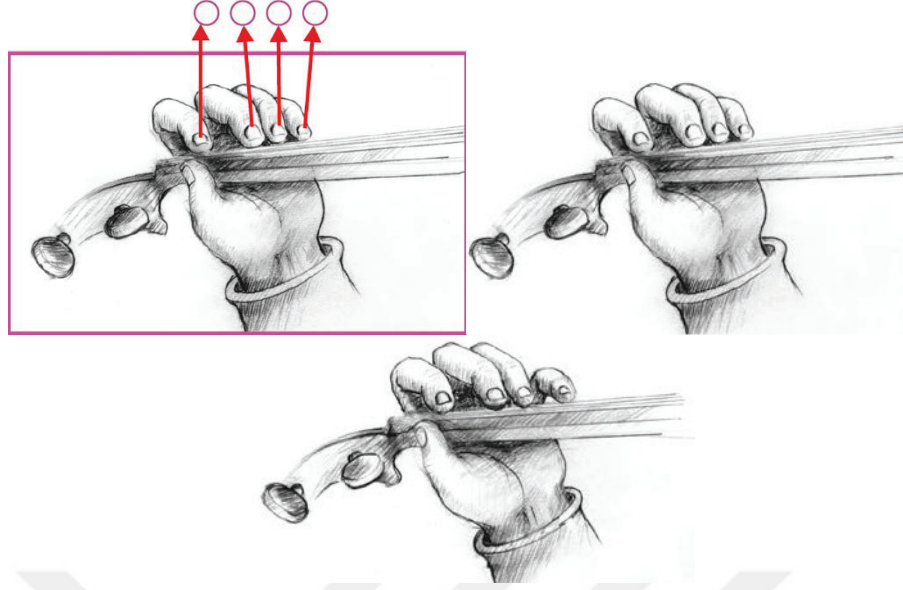
4.3.8 Kemanda 1. Konum

1. kitapta kemanda 1. konum konusuna ilişkin gerekli bilgilerin verilmesinin ardından 5 adet görsele yer verilmiş görülmektedir. İlk görselde boş tel durumu, 2. görselde doğal durum, 3. görselde ise 1. konumda 1. durumun yakın plan fotoğraflandığı görülmektedir. 4. ve 5. görsellerde ise doğal durum ve 1. konumda 1. durumun çizimle gösterildiği görülmektedir.

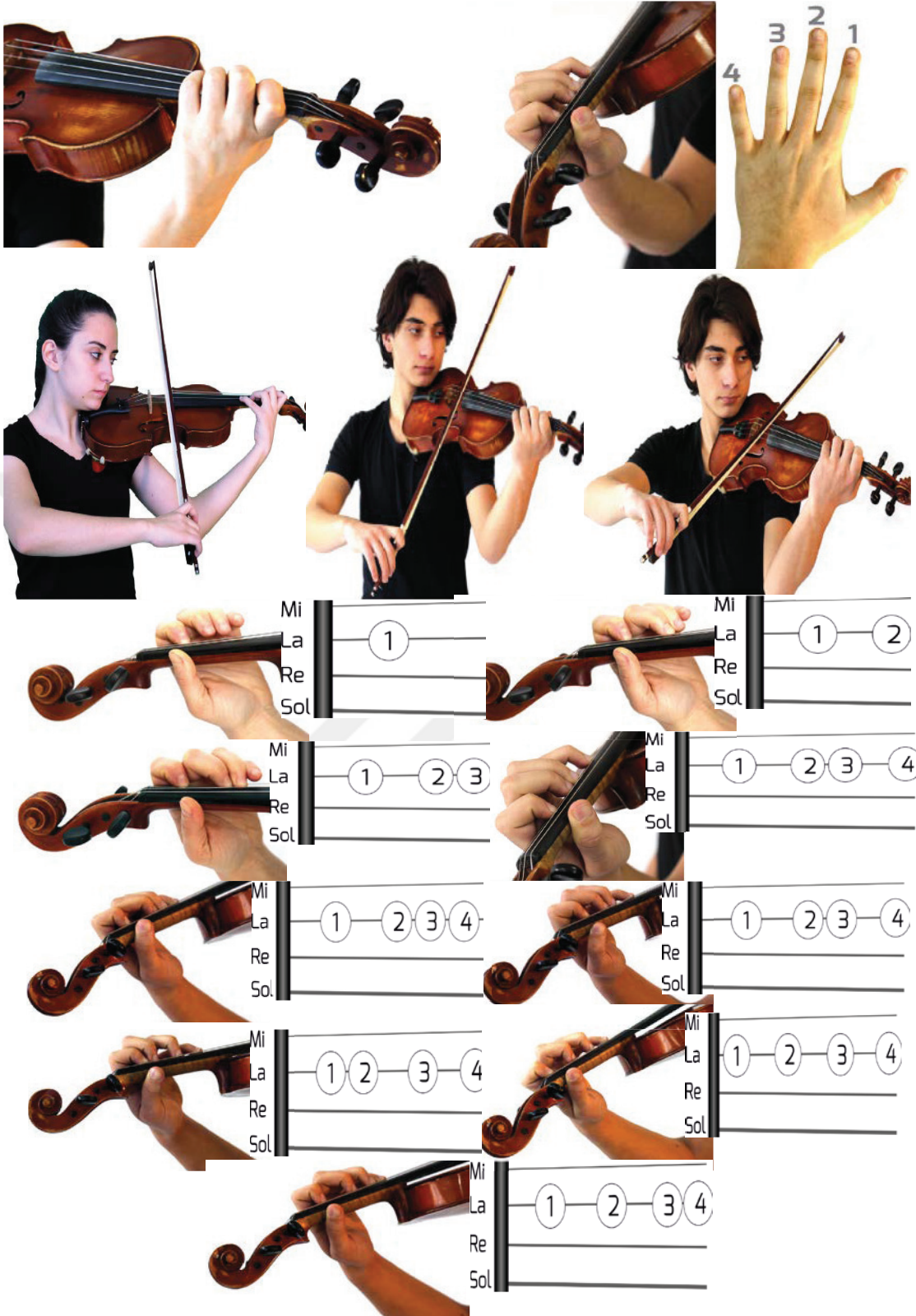
Şekil 21: 1. Kitapta Kemanda 1. Konuma İlişkin Kullanılan Görseller.

2. kitapta kemanda 1. konum konusuna ilişkin gerekli bilgilerin verilmesinin ardından 3 adet karakalem çizim görseline yer verilmiş görülmektedir. Görseller etkinlik içerisinde verilmiş olup, ilk görselde parmakların numaralarının yazılması istenmiştir. 2. ve 3. görselde ise görselin altında verilen notaların (Si-Do#-Re-Mib/Si-Do#-Re-Mi) görseldeki şekilde tuşeye yerleştirilmesi istenmiştir.

Şekil 22: 2. Kitapta Kemanda 1. Konuma İlişkin Kullanılan Görseller.

3. kitapta kemanda 1. konum konusuna ilişkin gerekli bilgilerin verilmesinin ardından 15 adet görsele yer verilmiş görülmektedir. İlk 6 görselde parmakların ve tel geçişinde dirsek durumlarının fotoğraflandığı görülmektedir. Sonra gelen 4 görsel ise, kitapta verilen egzersizlerde kullanılacak parmağın ve tuşe üzerindeki durumunun gösterilmesi için kullanılmıştır. Son 5 görselde ise doğal, birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü durum olmak üzere 1. konumda parmak kombinasyonları gösterilmiştir. Son 9 görsel benzer biçimde arkadan ve yakın planda fotoğraflanmıştır.

Şekil 23: 3. Kitapta Kemanda 1. Konuma İlişkin Kullanılan Görseller.

Bulgulardan hareketle kemanda 1.konum konusunda en çok görselin 3. kitapta, en az görselin ise 2. kitapta kullanıldığı anlaşılmaktadır. Ayrıca kullanılan görsellerin karakalem çizim olması yine bu konu özelinde görseller bakımından 2. kitabı diğer kitaplara oranla geride bıraktığı söylenebilir. Fazla görsel kullanmasının ve bunu yaparken özellikle 1. konumda farklı parmak kombinasyonlarını resmetmesinin 3. kitabı konunun anlatımında görseller bakımından ön plana çıkardığı söylenebilir.

Tablo 15: Örneklemedeki Ders Kitaplarında Bulunan Görsel Sayıları

		Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri İçin Keman Ders Kitabı Lise I	Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri Türk ve Batı Müziği Çalgıları Keman Ders Kitabı 9.Sınıf	Ortaöğretim Güzel Sanatlar Lisesi Çalgı Eğitimi Keman Ders Kitabı 9
Sağ Ele İlişkin Görseller	Yay tutuşuna hazırlık	2	-	4
	Yay tutuşu	3	5	8
	Yayın teldeki konumu	2	2	4
	Yayın teller üzerinde kullanımı ve kemandan ses üretme	3	2	4
	Yayın bölümleri ve yay şekilleri	2	1	2
	Legato ve detaşe çalma tekniği	5	1	1
	TOPLAM	17	11	23
Sol Ele İlişkin Görseller	Sol elin tuşe üzerindeki konumu	2	2	2
	Kemanda 1.konum	5	3	15
	TOPLAM	7	5	17
	GENEL TOPLAM	24	16	40

Tablo 15 incelendiğinde sağ ele ilişkin görseller, sol ele ilişkin görseller toplamında ve genel toplamda en çok görsel kullanan kitap 3. kitap olmuştur. 3. kitaptan sonra 1. kitap en çok görsel kullanan kitap olmuştur. En az görsel kullanan kitap ise 2. kitap olmuştur. 1. kitapta en çok görsel kullanılan konular; Legato ve detaşe çalma tekniği (n=5) ile kemanda 1.konum (n=5) olmuştur. 2. kitapta en çok görsel kullanılan konular yay tutuşu (n=5) ve kemanda 1. konum (n=3) olmuştur. 3. kitapta en çok görsel kullanılan konular ise, yay tutuşu (n=8) ve kemanda 1. konum (n=15)

olmuştur. Tablo 15’te dikkat çeken bir diğere unsur ise 2. kitapta yay tutuşuna hazırlık konusunda hiç görsel kullanılmaması ve 3. kitapta kemanda 1. konum konusunda 15 görsel kullanılmasıdır.

Kitaplarda kullanılan görsel öğelerin konular içerisindeki çeşitliliği, kullanılış biçimi ve genel niceliksel yeterliliği bakımından 1. ve 3. kitabın 2. kitaba göre daha ön planda olduğu söylenebilir. Ayrıca 3 kitapta da kullanılan görsellerin açıklayıcı resim türüne ait olduğu gözlenmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

V. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1 Sonuç ve Tartışma

Bu bölümde araştırmanın ilgili problem durumunu ve alt problemlerini içeren soruları cevaplandırmaya yönelik ulaşılan sonuçlar alt problem sırası ile verilmiştir.

5.1.1 Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Birinci alt probleme ilişkin aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- İçerik organizasyonu bakımından her üç kitapta da ünitelendirme düzeni kullanılmıştır. 2006 yılına ait olan 1. kitapta üniteler ve bu ünitelere ait alt konular şeklinde, 2014 yılına ait olan 2. kitapta öğrenme alanları ve üniteler dâhilindeki konular şeklinde, 2018 yılına ait olan 3. kitapta ise üniteler dâhilindeki konular ve bu konulara ait alt başlıklar şeklinde sağlanmıştır. Bunun yanında 2006 yılına ait 1. ders kitabında 10 ünite, 36 konu ve 6 alt konu; 2014 yılına ait 2. ders kitabında 4 öğrenme alanı, 22 ünite ve 72 konu ve 1 alt konu; 2018 yılına ait 3. ders kitabında ise 5 ünite 19 konu ve 47 alt başlık bulunmaktadır.

Türkiye’de özel yayın evleri tarafından basılan ders kitapları bulunsa da yaygın olarak MEB tarafından basılmış ders kitapları kullanılmaktadır (Karancı, 2011). MEB’e bağlı örgün eğitim kurumlarında okutulan ders kitaplarının, öncesinde Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı’ndan onay alma zorunluluğu bulunmaktadır. Bununla birlikte, MEB’e bağlı örgün ve yaygın eğitim kurumlarında okutulacak ders kitabı, temel ders kitabı, iş ve işlem yaprakları ile öğretmen kılavuz kitaplarının niteliklerinin belirlenmesi, hazırlanması, incelenmesi, yayımlanması ve dağıtılması ile ilgili tüm hükümler, Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığınca hazırlanmış olan Ders Kitapları Yönetmeliği’nde belirtilmiştir (Ünsal ve Güneş, 2004).

Ders kitapları yönetmeliğinin 8.madde a) bendinin 1. ve 2. kısımları uyarınca ders kitapları; dersin eğitim ve öğretim programını kapsayacak şekilde düzenlenir ve dersin özelliğine göre ünite, bölüm, tema ve konular arasında hacim bakımından eğitim ve öğretim programının içeriğine uygun bir denge kurulur (Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları, 2012).

GSL başlangıç düzeyi keman eğitimi ders kitaplarının içerik organizasyonlarına bakıldığında görülen farklılıklar, bu bilgiler doğrultusunda keman öğretim programları ile uyumlu bir ders kitabı ortaya koyma zorunluluğundan kaynaklanmaktadır. 1. kitaptan 3. kitaba içerikte yer alan konuların büyük bölümünün korunduğu görülmektedir. İçerik düzeni genel itibari ile 1. kitapta ünite ve üniteye bağlı konular şeklinde ilerlerken, 2. kitapta öğrenme alanına bağlı üniteler ve bu ünitelere bağlı konular şeklinde ilerlemektedir. 3. kitapta ise tekrar ünite ve üniteye bağlı konular düzenine dönmüştür. Ek olarak 3. kitapta ünitelere bağlı konulardan çoğu a), b), c) gibi alt başlıklara bölünmüştür. Elde edilen sonuçlara bakılarak içerik düzeni bakımından 1. kitap, 2. kitap ve 3. kitap karşılaştırıldığında 1. kitap ve 3. kitabın birbirine daha yakın olduğu görülmektedir. Dolayısı ile ilk kitabın basıldığı 2006 yılından 2018 yılına değin geçen sürede, tekrar 1. kitaba dönük bir yaklaşım benimsendiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Değişen GSL keman öğretim programları dâhilinde 1. kitap, 2. kitap ve 3. kitaplarda ele alınan bazı konuların sadece bir kitaba özgü kalması ve diğer kitaplarda karşılıklarının bulunmaması durumunun olağan olduğu düşünülebilir.

5.1.2 İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Tartışma

İkinci alt probleme ilişkin aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- İçeriklerdeki metinlerin ele alınış biçimleri her üç kitapta da bilgi verici metin türündedir. Bunun yanında tespit edilen metin türünde sağ el tekniklerine ilişkin 2006 yılına ait 1. kitapta 3 ünite içerisinde 9 konu, 2014 yılına ait 2. kitapta 2 öğrenme alanı dâhilinde 5 ünite ve bu üniteler içerisinde 16 konu, 2018 yılına ait 3. kitapta ise 2 ünite dâhilindeki 4 konu ve bu konuların içerisinde 10 alt konu başlığı yer almaktadır. Ayrıca sol el tekniklerinin öğretimine ilişkin 2006 yılına ait 1. kitapta 2 ünite içerisinde 3 konu ve 2 alt konu başlığı, 2014 yılına ait 2. kitapta 2 öğrenme alanı dâhilinde 2 ünite

içerisinde yer alan 5 konu başlığı, 2018 yılına ait 3. kitapta ise 2 ünite dâhilinde 1 konu ve 5 alt konu başlığı bulunmaktadır.

Öğrenme-öğretme sürecinde en yaygın kullanılan araç ders kitaplarıdır. Ders kitapları hâlâ önemini sürdürmekte olup, öğretmenler birçok etkinliği kitap ile yürütmektedirler. Öğretmenlerin çoğu, öğretim programlarına bakmadan öğrenme-öğretme etkinlik düzenlemelerini ders kitaplarına göre yapmaktadır. Ders kitaplarının önemi bu sebepten daha da artmaktadır (Kızılcıaoğlu, 2003). Bir dersin amacına ulaşmasında ders kitabının önemli katkısı yadsınamaz. Ders kitapları, bir yandan öğrencilerin neler öğreneceklerini belirlerken diğer taraftan öğretmenlerin ne öğreteceklerini de etkileyen kaynaklardır (Gümüş, 2004).

Ders kitaplarının öğrenme-öğretme süreçlerinde kullandığı birçok materyal bulunmaktadır. Bu araçlardan birisi de kitap içerisinde kullanılan metinlerdir.

Ders kitaplarının yazılı materyalleri olan metinler, öğrencilerin okuduklarını anlamlandırmaları açısından büyük önem taşırlar. Metinler aracılığıyla öğrencilere işlenen konuyla ilgili ipuçları sunulur. Böylece öğrenciler, konuya ilişkin bilgileri ve kazanımları edinerek, yaşantı ve önbilgilerinden hareketle zihinlerinde yapılandırır (Kab, 2012).

GSL keman öğretim programlarında yapılan değişikliklerin kitaplardaki metinler üzerinde de etkili olduğu görülmektedir. Başlangıç düzeyi keman eğitimi ders kitaplarında bilgi verici metinlerin ağırlıkta olması, metinlerin kemanın nasıl çalınacağına ilişkin talimatlar içermelerinden kaynaklı olağan bir durum olarak değerlendirilebilir.

Bilgi verici metinler, bilgi ile yüklüdürler, öğrencileri bilgilendirme ve anlam oluşturmalarını sağlamayı amaçlamaktadırlar. Bu bağlamda bilginin nesnel sunumu ön plandadır. Bilginin nesnel sunumu esnasında tanımlamalardan, açıklamalardan, örneklerden sıklıkla yararlanır ve akademik bir dil kullanılır (Kab, 2012).

Günümüz kemanının ortaya çıkışından bu yana yaklaşık 300 yıl geçmiştir. Keman eğitimi de doğal olarak benzer uzunlukta geriye dayanmaktadır. “16.yy ortalarında kemanın ortaya çıkışı ile birlikte aynı yüzyıl içerisinde keman eğitimi konusunda da

tarihi bilgilere rastlanmaktadır” (Gülüm, 2019, s. 14). Birçok yazar Francesco Geminiani'nin 1751 tarihli The Art of Playing on the Violin eserini ilk keman öğretim metodu olarak kabul etmektedir. Dolayısıyla keman eğitimine ilişkin yazılı materyaller yüzlerce yıllık bir hafıza ile günümüze kadar gelmiştir. Tarih içerisinde keman çalım tekniği ve öğretim yaklaşımları bakımından farklı görüşler ortaya çıksa da, yüzlerce yıllık keman eğitim hafızasının farklı yorumlanamayacak adeta bazı kuralları bulunmaktadır. Buradan hareketle GSL başlangıç düzeyi ders kitaplarında aktarılan konularda kullanılan metinlerde bu hafızayla doğru orantılı olması beklenen ifadeler bulunmaktadır.

2014 yılına ait ikinci kitapta bazı konularda bilgi verici metinlerin olmadığı görülmüştür. Bu tarz bilgi verici metinlerin, davranışçı yaklaşıma daha uygun olduğu kabul edilen bir geçek olsa da; eğitimde yapılandırmacı adımların atılmasının ardından basılan 2.kitapta bazı metinlerin olmayışı, ne öğretim programlarındaki değişim ne de davranışçı-yapılandırmacı yaklaşım farkı ile açıklanamamaktadır. 2. kitapta yayı tutan parmakların görevlerinin açıklanmamış olması da bu duruma örnek olarak gösterilebilir.

Bir keman metodunda çalıştırma yaptırılmadan önce çalışmaya dair notların önceden verilmesi oldukça sık karşılaşılan ve bilinen bir durumdur. 3. kitapta yayın teldeki konumu konusuna uygun olarak çalıştırmalar la telinde başlatılmış fakat buna ilişkin bir bilgiye yer verilmemiştir. Bu durum öğrencide yay konumlandırmasında başlangıç için en uygun telin la olduğuna ilişkin bir bilginin oturtulmasında eksiklik olarak görülmektedir. Yayın tel üzerinde konumlandırılmasında herhangi bir tel tercihinin ya da sırasının önemini vurgulama gereği duymamış olsa dahi, böylesi bir düşüncenin de (eğer varsa) 3. kitapta belirtilmesi gerektiği söylenebilir.

Ders kitabının ana işlevleri; bilgi verme, bilgileri düzenleme, beceri geliştirme, kendi kendine öğrenme, eşgüdümleme ve kişilik geliştirme olarak sayılabilir (Akbal, 2009). Reeder (1964) ders kitaplarından yararlanan Amerika'daki öğrencilerin, Avrupa'daki öğrencilere nazaran daha az öğretmen yardımına ihtiyaç duyduklarını belirtmiş, bu yönden ders kitaplarının eğitimdeki önemini vurgulamıştır (aktaran Sığan, 1997). Aytuna'ya (1974) göre öğrencilerin dersleri hakkındaki tüm bilgileri ilk kaynaktan görerek, inceleyerek, deneyerek öğrenmeleri mümkün olmadığı için,

ders kitapları zaman ve enerji tasarrufu sağlamasının yanı sıra, bazı durumlarda öğretmen kadar iyi bir öğretici görevini üstlenebilmektedir. Bu bakımdan hem öğretmenin hem de öğrencinin en önemli yardımcısı konumundadır (aktaran, Tuncer, 1998).

Keman eğitimi ve çalgı eğitimine ilişkin yapılan ve yapılacak araştırmalarda yeni yaklaşımlar araştırılmış ve sonuçları ortaya konulmuş olsa da keman eğitiminin vazgeçilmez ögesi gösterip-yaptırma stratejisi ekseninde usta-çırak ilişkisidir. Çalgı eğitimi ile ilgili kitaplarda okuduğunu uygulama ve pisko-motor becerileri kazanma gibi amaçlar da bu kapsamda bulunmaktadır. Yukarıdaki bilgiler ve ders kitabının öğretmen olmadığı durumlarda fonksiyonel olma gereği de göz önünde bulundurulursa keman eğitiminin gerekleri bakımından sağ el tekniklerinde, öğrencilerde oluşacak kazanımları en detaylı şekilde açıklayan ve öğrencileri bilgilendiren 1. kitaptır. İlk kitabı 3. kitap izlemektedir. 2. kitabın genel itibari ile bazı bölümlerde hiç bilgi verici metine yer vermemesi, bazı yerlerde ise az ve özet biçiminde metinlere yer vermesi, kitabın kendi öğretim stratejisi içinde bir tutarlılık sağlasa da, kemana ilişkin temel bilgilerin pekiştirilmesi ve içselleştirilerek kalıcı hale getirilmesinde öğrencilerin kendi kendilerine öğrenmelerine, tekrar ve pratik yapmalarına yardımcı olma konusunda eksikliğe neden olmuştur.

Sağ el tekniklerine ilişkin metinlerde olduğu gibi sol el tekniklerine ilişkin metinlerde de kitapların konuları işleyiş biçimleri benzerdir. 1. kitap konulara ilişkin metinlerde bilgilere detaylı bir biçimde verirken, 3. kitapta metinlerde daha yalın bir anlatım benimsenmiştir. 2. kitapta yer alan konularda metin çok az kullanılmış ya da hiç kullanılmamıştır. Başlangıç düzeyi keman eğitimi açısından oldukça önemli olan sol el ile sağ ve sol elin eş güdümü konularında bilginin metinlerle aktarımı bakımından 2.kitabın eksik kaldığı söylenebilir.

5.1.3 Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Üçüncü alt probleme ilişkin aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

- İçeriklerdeki metinlere ilişkin kullanılan görseller her üç kitapta da açıklayıcı resim türündedir. Bunun yanında tespit edilen resim türünde 2006 yılına ait olan 1. kitapta sağ ve sol el tekniklerinde yer alan metinlerle ilişkili toplam 24

adet görsel kullanılırken, 2014 yılına ait olan 2. kitapta 16 adet, 2018 yılına ait olan 3. kitapta ise 40 adet görsel kullanılmıştır.

Görsel öğeler ders kitaplarının gereklilikleri arasında yer almaktadır. Ders kitabının belli başlı kategorileri içerisinde kullanılan görseller amaçları bakımından önemli yer teşkil ederler. Nolen ve Goetsz'un sınıfladığı ders kitaplarında yer alabilecek resim türlerinden biri olan açıklayıcı resimler herhangi bir metni değişik biçimlerde açıklayabilmektedirler. Bu tür resimler, anlam çözücü resimler olarak da ifade edilmektedir. Anlam çözücü resimlerin ilişkili olduğu metinle aynı içerik özelliğine sahip olması gerekmektedir (Kuzgun, 2004). Bu tanım ve özelliklere göre, üç kitapta da kullanılan görsellerin açıklayıcı resim türüne ait olduğu tespit edilmiştir. Özellikle 2014 yılına ait 2. ders kitabında, içerik olarak belirli konuların ifadesinde yeterli açıklamaya yer verilmemesine rağmen açıklayıcı resimler aracılığıyla konulara ilişkin bilgi verme ihtiyacı giderilmeye çalışılmıştır. Buna rağmen 2. kitapta yer alan açıklayıcı resimlerin sayısı oldukça azdır.

Keman eğitimi gibi uygulamaya dayalı alanların başlangıç düzeyi yaklaşımlarında ise görsel öğelerin önemi daha da artmaktadır. Keman eğitiminde öğrencinin öğretmeni izlemesi, öğretmenin uygulamalarını doğru bir şekilde taklit etmesi gerekmektedir. Görerek ve işiterek uygulamanın oldukça ön planda olduğu böylesine bir eğitim sahasında, bu eğitime yönelik hazırlanmış bir ders kitabı için beklenen en önemli özellik; doğru, yerinde ve yeterince görsel öğe kullanılmış olmasıdır. Kemanın öğretiminde kullanılacak ders kitabında sözel ve yazılı talimatlar ile açıklamaları doğru şekilde tasvir eden görseller de bulunmalıdır.

MEB Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliğinin 6. maddesinin e bendinde “görsel tasarım ve içerik tasarımı, öğrenmeyi destekleyecek nitelikte ve öğrencilerin gelişim özelliklerini dikkate alarak yapılır” denilmektedir (Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları, 2012).

Bu bilgiler ışığında görsel öğelerin kullandığı biçimi, görsel öğelerin çeşitliliği, niteliği, konuyu açıklamak bakımından niceliksel yeterliği gibi konularda zayıf görünen kitap 2014 yılına ait olan 2. kitaptır. Bu kitapta görsel öğe kullanmadığı bazı bölümler başlangıç düzeyi keman eğitimi açısından oldukça kritik öğrenme durumlarına

olumsuz yansıma riskini taşımaktadır. Yay tutuşundan önce sağ elin yay tutuşuna hazırlanması, doğru ve rahat bir pozisyona getirilmesi son derece önem arz ederken; 2. kitapta bu konuya ilişkin herhangi bir görsel kullanılmamıştır. Yay tutuş basamağında ise görsellerin niceliği bakımından 2006 yılına ait 1. kitap geride kalmaktadır. Bu kitabı diğer kitaplardan geride bırakan nokta ise diğer kitapların kalem ile tutuşa yer vermiş olmasıdır. Kalem tutuşu yay tutuş çalışmalarında alternatif olabilecek bir yaklaşım olduğundan bir eksiklikten ziyade bir tercih sebebi olarak görülebilir.

5.2 Öneriler

GSL başlangıç düzeyi ders kitaplarının mesleki müzik eğitimindeki işlevselliğinin yapılacak farklı araştırmalar ile tespit edilmesi önerilmektedir.

GSL başlangıç düzeyi ders kitaplarıyla ulusal ve uluslararası başlangıç düzeyi keman eğitimi metotlarının amaçları bakımından karşılaştırılması önerilmektedir. Böylesine bir karşılaştırma sonucunda elde edilecek benzerlik ve farklılıklar sonucunda GSL başlangıç düzeyi eğitimi yaklaşım çeşitleri belirlenerek hangi yaklaşım veya yaklaşımların ulusal başlangıç düzeyi keman eğitimi sürecinde daha etkili olabileceğinin, deneysel çalışmalarla ortaya koyulması önerilmektedir.

Başlangıç düzeyi ders kitaplarındaki görsel öğelerin uzman görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesiyle sağ ve sol el tekniklerinin en uygun görsellerin belirlenmesine dönük çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Kitaplarda içeriklerin her ne kadar farklı tarafları olsa da genel olarak ele aldığı konular değişmemektedir. Bu nedenle programlar güncellense de içeriğin değişmediği gözlemlenmiştir. Bu anlamda keman ders kitaplarının farklı bir yazar tarafından yürürlüğe girmesinden önce mevcut kitabın o programa uygunluğuna bakılarak eksiklerinin giderilmesi önerilmektedir.

MEB tarafından basılan kitapların yanında farklı yazarlardan elde edilen, MEB Talim Terbiye Kurulu tarafından onaylanmış ve özel matbaalarda basılmış başlangıç düzeyi keman eğitimi kitaplarının da GSL keman eğitimi ders süreçlerine kazandırılması önerilmektedir.

GSL başlangıç düzeyi ders kitaplarının, yapılan araştırma sonuçları dikkate alınarak belirli aralıklar ile yeniden gözden geçirilmesi ve düzeltmelerinin yapılarak ortaöğretimdeki mesleki keman eğitimi ve öğretiminin hizmetine sunulması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Akbal, Y. (2009). *1998 ve 2004 ilköğretim programlarına göre hazırlanan hayat bilgisi ders kitaplarının içerik ve kullanılabilirlik açılarından karşılaştırılması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Altinel, Ö. (2006). *Anadolu güzel sanatlar liselerinde kullanılan başlangıç keman eğitimi metotlarının incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Berg, B. ve Lune, H. (2015). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma Yöntemleri*. (H. Aydın, Çev.) Konya: Eğitim Kitabevi Yayınları.
- Bozkaya, İ. (2006, Nisan). *Anadolu güzel sanatlar lisesi mezunlarının müzik öğretmenliği programı kontenjanları içindeki yeri*, Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumunda sunulan bildiri, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli.
- Bulut, D. (2018). *Konu alanı kitap incelemesi ortaokul müzik dersi öğretmen kılavuz kitapları örneği*. Konya: Eğitim Yayınevi
- Bulut, F., Tunç, T. ve Bulut, D. (2011, Eylül). *1994 ve 2006 piyano dersi öğretim programları doğrultusunda hazırlanan GSSL 9. sınıf piyano ders kitaplarının karşılaştırılması*, Eğitim Bilimleri Kurultayında sunulan bildiri, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Burdur.
- Büyükkayıkçı, G. E. (2008). *Gazi üniversitesi gazi eğitim fakültesi güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik eğitimi anabilim dalı keman öğrencilerine uygulanan müzikal boğumlama eğitiminin temel müzikal boğumlama özelliklerine etkisi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Camkıran, T. (2011). *1981 ve 2006 Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi Ve Atatürkçülük 8. Sınıf programlarına göre hazırlanmış ders kitaplarının içerik ve kullanılabilirlik açılarından karşılaştırılması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ceyhan, E. ve Yiğit, B. (2005). *Konu alanı ders kitabı incelemesi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Çilden, Ş. (2016). Çalgı eğitiminde usta-çırak yöntemi [Özel sayı]. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 16, 2208-2220. Erişim adresi: <http://efdergi.ibu.edu.tr/index.php/efdergi/article/viewFile/2190/3192>
- Demirci, B. (2013). Viyolonsel eğitiminde Geleneksel Türk Müziğine yönelik bir çalışma modeli. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28 (1), 117-129. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/87126>
- Ece, A. S., Dönmez, E. C., Kınıklı, B. B. (2013). Ulusal ve uluslararası alandaki başlangıç viyola metot kitaplarının incelenmesi. *The Journal Of Academic Social Science Studies*, 6, s. 937-939. doi:10.9761/JASSS1329

- Ertem, Ş. (2003). *Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Temel Piyanoyu Eğitiminde Öğrenme Stratejilerinin Kullanılma Durumları ve Örgütlenme Stratejisinin Etkililik Düzeyi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ertürk, S. (1988). Türkiye’de eğitim felsefesi sorunu. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3, 11-16.
- Güleç, G. (2010). *Anadolu güzel sanatlar liseleri müzik bölümleri öğrencilerinin alanları ile ilgili yükseköğretim kurumu tercihlerinde, yükseköğretim kurumlarından beklentileri ve bu kurumların tercihler üzerindeki etkileri*, IX. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumunda sunulan bildiri, İstanbul: Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi, İstanbul.
- Gülüm, O. (2019). *Keman eğitiminde zeybek müziğinin kullanımı üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gümüş, E. (2004). Ortaöğretim Coğrafya Ders Kitaplarına Bir Bakış. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (1), 83-95.
- Günay, E. ve Uçan, A. (1980). *Çevreden evrene keman eğitimi I birinci konum/birinci kitap*. Ankara: Yeni Dağarcık Yayınları.
- Günaydın, M. (2009). *Anadolu güzel sanatlar liselerinde okutulmakta olan keman eğitimi ders kitaplarında yer alan yay tekniklerinin öğrenciler tarafından kullanılabilirlik durumunun incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kab, İ. (2012). *Türkiye’deki sosyal bilgiler ders kitaplarının Almanya’daki tarih, coğrafya ve vatandaşlık eğitimi ders kitaplarıyla karşılaştırılması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Karancı, O. (2011). *7. ve 8. Sınıf Türk ve Singapur matematik ders kitaplarının karşılaştırmalı analizi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel
- Kılıç, A ve Seven, S. (2003). *Konu alanı ders kitabı incelemesi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Kılınç, R. (2013). *Güzel sanatlar ve spor liseleri 9. sınıf viyola eğitiminde Türk müziği öğretimine yönelik öğretmen görüşleri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Kızılcıoğlu, A. (2003). Orta Öğretim Coğrafya Ders Kitapları Değerlendirme Ölçütleri. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 8, 19-33.
- Köse, H. S. (2006, Nisan). *Müzik öğretmenliği eğitiminde öğrenci kaynağı olarak anadolu güzel sanatlar liseleri müzik bölümleri*, Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumunda sunulan bildiri, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli.
- Kula, O. B. (1988). Ders kitabının yapımında gözetilen bilim, kuramsal ve didaktik çerçeve. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 97-107.

- Kurtuldu, M. K. (2007). *Bilgiyi işleme modeline dayalı piyano eğitiminde genel öğrenme stratejilerinin yeri ve görsel imajlar oluşturma yönteminin kullanılabilirlik düzeyi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Küçükahmet. L. (2004). *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu*. Ankara: Nobel
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2003). *Anadolu güzel sanatlar lisesi müzik bölümü hazırlık sınıfı temel sanat eğitimi dersi ile çalgı (keman) 1,2,3 dersi öğretim programı*. Ankara
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2006). *Anadolu güzel sanatlar liseleri için keman ders kitabı lise I* İstanbul: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2014). *Güzel sanatlar ve spor liseleri Türk ve Batı Müziği Çalgıları keman ders kitabı 9. sınıf* Devlet Kitapları.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2016). *Güzel sanatlar lisesi çalgı eğitimi keman dersi programı 9, 10, 11 ve 12. sınıflar*. Ankara
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2018a). *Orta öğretim güzel sanatlar lisesi çalgı eğitimi keman ders kitabı 9*. MEB Devlet Kitapları.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2018b). *Orta öğretim güzel sanatlar lisesi çalgı eğitimi keman ders kitabı 10*. MEB Devlet Kitapları.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2018c). *Orta öğretim güzel sanatlar lisesi çalgı eğitimi keman 11 ders kitabı*. MEB Devlet Kitapları.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2018d). *Güzel sanatlar lisesi Türk ve Batı Müziği Çalgıları keman ders kitabı 12. sınıf*. MEB Devlet Kitapları.
- Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği (2012, 12 Eylül). Resmi Gazete (Sayı:28409). Erişim Adresi: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/09/20120912-2.htm>
- Milli Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. (2018). *Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgesi*. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. Erişim Adresi: https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_02/21173451_ort_ogrtm_hdc_2018.pdf
- Milli Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. (t.y.). *Geçmişten günümüze kurul kararları ve fihristleri*. Erişim adresi: <http://ttkb.meb.gov.tr/www/gecmisten-gunumuze-kurul-kararlari/icerik/152>
- Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Yönetmeliği (1990, 21 Eylül). Resmi Gazete (Sayı:20642). Erişim adresi: <http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/20642.pdf>
- Milli Eğitim Temel Kanunu (1973, 24 Haziran). Resmi Gazete (Sayı: 14574). Erişim adresi: <http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/14574.pdf>
- Öztürk, A. (2003). *AGSL öğrencilerin eğitim programlarını değerlendirmeleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Parasız, G. (2009). *Keman öğretiminde kullanılmakta olan Çağdaş Türk Müziği eserlerinin seslendirilmesine yönelik olarak oluşturulan hazırlayıcı araştırmaların işgörüsellik ve etkililik yönünden incelenmesi*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sığan, C. (1997). *İlkokulda sosyal bilgiler dersinin etkililiğini azaltan faktörlerin araştırılması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Sülün, E. (2007). *Anadolu güzel sanatlar liselerinde verilen müzik eğitiminin öğrencilerin meslek seçimine etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sümbüllü, M. K. (2013). *Kuruluşundan günümüze anadolu güzel sanatlar liseleri öğretim sürecinin ve mesleki müzik eğitime katkılarının farklı değişkenler açısından incelenmesi (Erzurum Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi örneği)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Şendurur, Y. (2001). Keman eğitiminde etkili öğrenme-öğretme yöntemleri. *Ankara Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3).
- Tanrıöver, G. (2011). *Güzel sanatlar ve spor liselerinde bireysel ses eğitimi kitabının, öğrenci ve öğretmen açısından işlevselliğinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Tuncer, E. (1998). *İlköğretim Okulları 2. ve 3.sınıf Hayat Bilgisi Kitaplarının Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Uçan, A. (2018). *Müzik eğitimi temel kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar ve Türkiye'deki durum*. Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Uçan, Ali, (2001). *Keman eğitimi için özgün parçalar*. Ankara: Yurtrenkleri Yayınevi
- Uslu, M. (2012). Nitelikli Keman Eğitimine Yönelik Yaklaşımlar. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4, 1-11.
- Ünsal, Y. ve Güneş, B. (2004). Bir Kitap İnceleme Çalışması Örneği Olarak MEB Lise 1. Sınıf Fizik Ders Kitabının Eleştirel Olarak İncelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(3), 305-321. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tebd/issue/26127/275214>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.